

Záhrada
ZÁKLADNÍ ŠKOLA

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Tady rosteme.

Č.j.: ZAS 1/2022 Spisový / Skartační znak	A.1.2 / V5
Vypracovala:	Mgr. Jana Růžičková
Schválila:	Mgr. Denisa Štěpánková Šauerová, statutární zástupkyně ředitele školy
Schválen Radou ŠPO dne:	
Projednán Školskou radou dne:	
Směrnice nabývá platnosti ode dne:	1. 9. 2025
Směrnice nabývá účinnosti ode dne:	1. 9. 2025

Obsah

1. Identifikační údaje školy	6
2. Charakteristika školy	7
2.1 Úplnost a velikost školy	7
2.2 Umístění školy, informace o budově	7
2.3 Vybavení školy – prostorové, materiální	7
2.4 Charakteristika pedagogického sboru	8
2.5 Charakteristika žáků a jejich výběr	8
2.6. Dlouhodobé projekty a spolupráce	9
2.7 Role zřizovatele školy a formy spolupráce s rodiči	9
2.8. Autoevaluace školy	10
3. Charakteristika ŠVP	12
3.1 Zaměření školy	12
3.2 Výchovné a vzdělávací strategie	12
3.2.1 Principy ZaHRAdy	12
3.2.2 Strategie k získávání klíčových kompetencí	16
4. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	23
4.1 Pravidla a průběh, tvorba a realizace a vyhodnocování PLPP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami	23
4.2 Pravidla a průběh, tvorba a realizace a vyhodnocování IVP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami	24
4.3 Forma podpůrných opatření žáka se speciálními vzdělávacími potřebami	24
5. Zabezpečení vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných	26
5.1 Formy práce s nadanými a mimořádně nadanými žáky	27
6. Začlenění průřezových témat	28
Osobnostní a sociální výchova	28
Výchova demokratického občana	29
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	30
Multikulturní výchova	31
Environmentální výchova	32
Mediální výchova	33
7. Učební plán	35
7.1 Tabulace učebního plánu pro 1. stupeň	35
Přehled povinných vyučovaných předmětů a jejich hodinová dotace	35
7.2 Tabulace učebního plánu pro 2. stupeň	36
Přehled povinných vyučovaných předmětů a jejich hodinová dotace	37

Poznámky k učebnímu plánu.....	37
8. UČEBNÍ OSNOVY.....	39
8. 1 Český jazyk.....	39
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	39
Obsahové vymezení vyučovacího předmětu.....	39
Časové vymezení vyučovacího předmětu	39
Organizační vymezení vyučovacího předmětu.....	39
Výchovné a vzdělávací strategie.....	40
Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	43
8.2 Anglický jazyk.....	50
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	50
Obsahové vymezení vyučovacího předmětu.....	50
Časové vymezení vyučovacího předmětu	50
Organizační vymezení vyučovacího předmětu.....	50
Výchovné a vzdělávací strategie.....	51
Vzdělávací obsah vyučovaného předmětu.....	53
8.3 Další cizí jazyk.....	61
8.3.1 Španělský jazyk.....	61
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	61
Obsahové vymezení vyučovacího předmětu.....	61
Časové vymezení vyučovacího předmětu	61
Organizační vymezení vyučovacího předmětu.....	61
Výchovné a vzdělávací strategie.....	62
Vzdělávací obsah vyučovaného předmětu.....	62
8.3.2 Německý jazyk.....	65
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	65
Obsahové vymezení vyučovacího předmětu.....	65
Časové vymezení vyučovacího předmětu	65
Organizační vymezení vyučovacího předmětu.....	65
Výchovné a vzdělávací strategie.....	65
Vzdělávací obsah vyučovaného předmětu.....	66
8.4 Matematika	68
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	68
Obsahové vymezení vyučovacího předmětu.....	68
Časové vymezení vyučovacího předmětu	68
Organizační vymezení vyučovacího předmětu.....	68

Výchovné a vzdělávací strategie.....	69
Vzdělávací obsah vyučovaného předmětu.....	71
8.5 LUSK – Lá(s)kové uchopení světa a kosmu	78
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	78
Obsahové vymezení vyučovacího předmětu.....	78
Časové vymezení vyučovacího předmětu	78
Organizační vymezení vyučovacího předmětu.....	78
Výchovné a vzdělávací strategie.....	79
Vzdělávací obsah vyučovaného předmětu.....	82
8.6 US – Umělecké sebevyjádření	107
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	107
Obsahové vymezení vyučovacího předmětu.....	107
Časové vymezení vyučovacího předmětu	107
Organizační vymezení vyučovacího předmětu.....	107
Výchovné a vzdělávací strategie.....	108
Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	109
8.7 Tělesná a pohybová výchova.....	115
Charakteristika vyučovacího předmětu.....	115
Obsahové vymezení vyučovacího předmětu.....	115
Časové vymezení vyučovacího předmětu	115
Organizační vymezení vyučovacího předmětu.....	115
Výchovné a vzdělávací strategie.....	115
Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu	117
9. Hodnocení výsledků vzdělávání žáků	122
9.1 Zásady hodnocení v ZŠ ZaHRAda.....	122
9.2 Způsoby poskytování hodnocení.....	123
9.3 Kritéria hodnocení žáků.....	124
9.4 Hodnocení žáků se specifickými vzdělávacími potřebami	125
9.5 Hodnocení žáků s individuálním vzděláváním a žáků s vysokou absencí.....	125

Školní vzdělávací program: TADY ROSTEME.

Vytvořen v souladu s RVP pro základní vzdělávání, novelizovaný v lednu 2021

Schválen Radou ŠPO dne:

Projednán Školskou radou dne:

Platnost od: 1. 9. 2021

Podpis ředitele a razítko

1. Identifikační údaje školy

Základní škola ZaHRAda

Riegrova 312, 666 01 Tišnov

IČ: 03 798 798

www.skolazahrada.cz

info@skolazahrada.cz

právní forma: školská právnická osoba

RED_IZO: 691 007 586

IZO: 181 066 122

Vedení školy:

Ředitel školy:

Mgr. Milan Růžička

milan.ruzicka@skolazahrada.cz

603 179 039

Statutární zástupkyně ředitele:

Mgr. Denisa Štěpánková Šauerová

denisa.stepankova@skolazahrada.cz

728 816 131

Zřizovatel školy

Hnízdo - spolek pro komunitní vzdělávání

Hornická 900, 666 03 Tišnov, IČ: 03421201

Kontakt: tel. 603385917 (Kateřina Rezková), hnizdo@skolazahrada.cz

Statutární zástupci: Mgr. Kateřina Rezková, Mgr. Miroslava Vyplašilová, Mgr. Viktorie Šťastná Ph.D.

2. Charakteristika školy

2.1 Úplnost a velikost školy

Zahájení činnosti:	1. 9. 2015
Zařazena do školského rejstříku ČR:	od 1. 9. 2015 pod č. j. MSMT-41633/2014-3
Úplnost školy:	úplná základní škola, pro 1. – 9. ročník
Součásti školy:	školní družina a školní klub
Aktuální maximální kapacita školy:	70 žáků v základní škole, 40 žáků v školní družině a 30 žáků ve školním klubu
Plánovaná maximální kapacita školy:	144 žáků při plné obsazenosti
Organizace výuky a tříd:	výuka probíhá ve věkově smíšených skupinách podle zásad Montessori pedagogiky ve trojročích: 1. trojročí (žáci 1., 2. a 3. ročníku), 2. trojročí (žáci 4., 5. a 6. ročníku) a 3. trojročí (žáci 7., 8. a 9. ročníku)
Kapacita třídy:	max. 24 žáků
Forma vzdělávání:	kromě běžně denně vzdělávaných žáků umožňujeme i individuální vzdělávání podle § 41 školského zákona

2.2 Umístění školy, informace o budově

Škola sídlí v centru Tišnova, v budově na adrese Riegrova 312, která je dlouhodobě využívána jako školní budova. Škola má od města Tišnov pronajatou část této budovy. S podporou projektu IROP jsme tyto prostory v roce 2019 zrekonstruovali, aby splňovaly požadavky pro současnou výuku.

Druhé místo vzdělávání je v těsné blízkosti hlavní školní budovy na adrese Bezručova 21 (bez nutnosti překročení silnice).

Mezi oběma budovami je školou využívané veřejné sportovní hřiště a rozlehlý dvorek se zahrádkou, který si škola pronajala, a ve školním roce 2020/21 probíhá jeho rekonstrukce. Dále má škola pronajatou venkovní učebnu SVČ Inspiro. Pro výuku tělesné výchovy můžeme využívat tělocvičnu ZŠ Smíškova, tělocvičný sál TJ Sokol Tišnov a sportovní halu v Předklášteří. V dostupné vzdálenosti (do 15 minut chůze) jsou oba tišnovské zalesněné kopce – Klucanina a Květnice.

Dopravní dostupnost je vynikající, budova je v centru města, hned u školy se nachází autobusová zastávka a parkoviště.

I když je v současnosti zázemí pro školu vyhovující, otázka místa vzdělávání je pro školu velmi palčivá. S plánovaným nárůstem počtu žáků nejsou totiž využívané prostory dostatečné, proto intenzivně hledáme vhodné místo vzdělávání.

2.3 Vybavení školy – prostorové, materiální

Klademe velký důraz na prostředí, které maximálně podporuje efektivní učení a kde se žáci a všichni členové školní komunity cítí dobře a příjemně.

Škola má k dispozici 4 učebny pro třídní výuku, IT učebnu, jazykovou učebnu, kuchyňku, kancelář školy, šatnu a sociální zařízení. Třídy jsou členěny na pracovní a relaxační prostory, jsou v nich umístěné výškově uzpůsobené regály s pomůckami a učebním materiálem. Každé dítě má svůj odkládací prostor na osobní věci.

Snažíme se ladit vybavení v přírodním dřevu a vytvářet přirozené, harmonické a zdravotně nezávadné prostředí (dbáme na využívání přírodních materiálů, eliminujeme chemické přípravky, laky, používáme ekodrogerii).

Postupně vybavujeme třídy potřebnými Montessori pomůckami, digitální technikou a jiným vhodným učebním materiálem (badatelské pomůcky, sportovní, hudební a řemeslné vybavení, knihovna atd.). Na zařizování prostředí a na péči o něj se ve velké míře podílejí žáci s pomocí průvodců a dalších zaměstnanců školy, rodičů a dobrovolníků.

2.4 Charakteristika pedagogického sboru

Cítíme, že škola je tak kvalitní, jak kvalitní má pedagogy. Snažíme se proto vybírat co nejlepší pedagogy pro naše děti a dále pomáhat v jejich rozvoji. Chceme, aby pedagogové naší školy měli nejenom požadované vzdělání a kvalifikaci, ale aby měli především mimořádné osobnostní kvality potřebné pro naplňování principů naší školy. S ohledem na Montessori směřování je podmínkou pro dlouhodobé působení pedagogů v naší škole absolvování Montessori kurzu. Termín, do kdy musí být absolvován, a rozsah kurzu, jsou závislé na pracovní pozici a konkretizované ve směrnici *Pravidla dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a čerpání volna v ZŠ ZaHRAdA*.

Pedagogické pracovníky školy souhrnně označujeme jako „průvodce“, abychom akcentovali jejich podpůrnou roli ve vztahu k žákům.

Standardem je práce v pedagogickém tandemu, obvykle ve složení hlavní průvodce (třídní učitel) a průvodce (asistent pedagoga), tak aby bylo možné lépe reflektovat individuální potřeby žáků. Jiná podoba pedagogického tandemu je např. třídní učitel/asistent pedagoga a odborný pedagog, případně učitel a rodilý mluvčí nebo odborník z praxe.

Personálně škola postupně roste a vyvíjí se. Pedagogický sbor tvoří třídní učitelé, učitelé odborných předmětů, asistenti pedagogů, vychovatelé školní družiny a školního klubu. Každý rok se snažíme zabezpečit několik zahraničních pracovníků – zaměstnanců nebo dobrovolníků působících na naší škole díky programu Evropského sboru solidarity. Ve škole působí i školní psycholog, speciální pedagog, výchovný poradce.

Dbáme na dobré pracovní podmínky a rozvoj našich průvodců – v samostatné směrnici máme zpracovaný profil průvodce ZaHRAdy a systém podpory pedagogických pracovníků školy (formou dalšího vzdělávání, supervizí a systémem kolegiální podpory).

2.5 Charakteristika žáků a jejich výběr

Žáky naší školy tvoří děti bez bližší specifikace, tzn. nejsme školou zaměřenou na určitou skupinu dětí. Chceme naplňovat potřeby rodin se zájmem o inovativní Montessori vzdělávání na Tišnovsku a být školou otevřenou všem dětem, které tyto rodiny mají. Proto jsou mezi žáky děti s různými individuálními předpoklady, se speciálními vzdělávacími potřebami i výrazně nadané.

V případě, že počet zájemců převyšuje počet nabízených míst, jsou děti vybírány podle transparentně vytvořených kritérií. V případě, že se uvolní místo v některém z vyšších ročníků, jsou děti vybírány na základě posouzení souladu s principy školy. Zájemci o přestup mají možnost vyzkoušet si týden v ZaHRAdě a na základě praktické zkušenosti se můžeme společně rozhodnout, jestli je pro daného zájemce naše škola vhodná.

2.6. Dlouhodobé projekty a spolupráce

Škola jako celek je zapojena do několika dlouhodobých projektů. Všechny naše aktivity a snahy vedou ke zkvalitňování výuky a zlepšování prostředí školy.

Ve spolupráci se společností Člověk v tísni organizujeme v Tišnově festival dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět. V rámci něj nabízíme programy *Jeden svět na školách* pro všechny školy na Tišnovsku.

V rámci environmentální výchovy jsme napojeni na Lipku – školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno, kde žáci navštěvují její výukové programy. Dále jsme zapojeni do programu Vzdělávacího centra Tereza Les ve škole a spolupracujeme s organizací NaZemi, kde jsme se zapojili do projektu Futuropolis. Spolupracujeme s Městskou knihovnou Tišnov a Galeríí Josefa Jambora v Tišnově, díky které mají žáci možnost pravidelně navštěvovat vzdělávací a umělecké programy.

Využíváme program Erasmus+, kde pravidelně předkládáme projekty zaměřené především na vzdělávání pro pedagogické pracovníky a partnerství mezi školami (včetně e-Twinningu). Prostřednictvím zřizovatele školy se zapojujeme do programu Evropského sboru solidarity Evropské unie, díky kterému se do činnosti naší školy pravidelně zapojují zahraniční dobrovolníci.

Navazujeme spolupráci s českými i zahraničními Montessori školami (zejména s nejbližšími brněnskými školami ZŠ Perlička a ZŠ Five star Montessori). Jsme zapojeni do sítě alternativních škol. Nejužší spolupráci udržujeme se „sesterskou“ školou CoLibri Předklášteří zřizovanou stejným zřizovatelem – spolkem Hnízdo.

2.7 Role zřizovatele školy a formy spolupráce s rodiči

Zřizovatelem školy je *Hnízdo – spolek pro komunitní vzdělávání*. Členství ve spolku je otevřené pro všechny zájemce a je výrazně doporučováno alespoň jednomu z rodičů žáka zapsaného ve škole ZaHRAda, všem průvodcům a jiným zaměstnancům školy. Všichni tak mohou ovlivňovat chod školy v zásadních záležitostech a dostávat relevantní informace o dění ve škole. Spolek se snaží zapojovat do rozhodovacích procesů rovněž samotné žáky.

Na obecné úrovni tak chceme realizovat naši ideu komunitní školy, kde všichni členové mají právo spoluvytvářet školu a zároveň i nést spoluodpovědnost za její fungování.

Pro větší efektivitu zapojení a transparentnost v kompetencích a vztazích jsme vytvořili systém orgánů jak školy, tak i zřizovatele a popsali role – práva, povinnosti a očekávané zapojení jednotlivých aktérů (viz Organizační řád ZŠ ZaHRAda, Stanovy spolku Hnízdo, Školní řád ZŠ ZaHRAda).

Zapojení rodičů je velmi podporováno. Školu vnímáme jako prostor, kde se mohou potkávat a zapojovat všichni členové komunity (celé rodiny napříč generacemi). Chceme, aby přirozeně docházelo k vzájemnému obohacování všemi směry. Pro zhmotnění očekávání vůči členům spolku – rodičům, jsme si stanovili závazek ročně věnovat škole 1 den (tj. 24 hodin), kdy mohou pomáhat různou formou. Zapojit se do různých aktivit nebo jinak využít svoje schopnosti ve prospěch školy.

Škola a zřizovatel nabízí rodičům maximální otevřenost a vstřícnost. Organizuje různé komunitně-školní akce (školní ples, sezónní slavnosti, rodinné výpravy, adaptační rodinné akce aj.), pravidelně poskytuje informace a organizuje setkání průvodců a rodičů, kde se sdílí pokroky/potíže ve vzdělávání (třídní kavárny, různé vzdělávací akce, tripartity – setkání žáka, rodiče, průvodce). Rodiče jsou tak vtaženi do chodu školy.

Nastavení vztahů zřizovatele a školy ZaHRAda se postupně vyvíjí i s ohledem na postupnou profesionalizaci spolku Hnízdo. Ten si určil jako svoji hlavní roli být oporou školy. Poskytuje jí materiální, finanční, odbornou a lidskou pomoc. Dbá na naplňování hodnot a směřování, se kterými byla škola

zakládána. Buduje a udržuje komunitní a demokratický rozměr školy včetně propojování s komunitami dalších subjektů, které zřizuje.

Má na starosti kroužky a volnočasové aktivity. V této věci úzce spolupracuje se školní družinou a školním klubem ZŠ ZaHRAda. Zajišťuje zahraniční dobrovolníky a pomáhá navázat dlouhodobější spolupráci se zahraničními Montessori školami. Vytváří místní platformu alternativního vzdělávání a vystupuje jako zřizovatel škol v MAS a v MAP vzdělávání.

Vůči vedení školy má zřizovatel 4 základní požadavky: 1. jasně popsaná a naplňovaná koncepce vzdělávání; 2. stabilní a spokojený tým pracovníků školy, který odvádí kvalitní práci; 3. zajištění financování školy; 4. spokojenost školní komunity (žáků, rodičů, průvodců).

Naplňování těchto požadavků je předmětem každoroční evaluace školy na Sněmu ZaHRAdy.

2.8. Autoevaluace školy

Za provádění vlastního hodnocení školy odpovídá vedení školy.

Evaluace probíhá ve spolupráci se zřizovatelem školy.

Cíle a kritéria autoevaluace

Cíle autoevaluace:

- posoudit kvalitu školy
- posoudit, zda škola splňuje požadavky státu na soukromou školu z hlediska podmínek, průběhu i výsledků vzdělávání
- zhodnotit míru naplňování stanovených cílů (pro daný školní rok i střednědobých) a získat podklady pro rozhodování o cílech školy v dalším období
- posoudit míru spokojenosti rodičů, dětí a průvodců se školou

Kritéria autoevaluace jsou stanovována pro jednotlivé oblasti v rámcovém plánu autoevaluace pro každý školní rok.

Oblasti autoevaluace

- podmínky ke vzdělávání (prostory školy; připravenost prostředí ve všech směrech: materiálně-technické vybavení, vzdělávací pomůcky a materiály, pořádek, čistota, harmonie, estetičnost)
- průběh vzdělávání žáků (dodržování principů školy; klima školy; vztahy mezi žáky; přístup průvodců)
- výsledky vzdělávání žáků (zhodnocení učebního pokroku žáků; naplňování výstupů ŠVP; kvalita projektů žáků, výsledky testování Kalibro, Scio u dobrovolně nahlášených žáků)
- podpora a spolupráce s rodiči (přístup vedení/průvodců k rodičům; jasnost/rozsah/způsob předávání informací; konání akcí pro rodiče; zapojování rodičů do chodu školy; komunitní akce)
- řízení školy (zajištění kvalitních průvodců a jiných zaměstnanců; kvalifikace a vzdělávání průvodců; personální podmínky; finanční stabilita; naplnění ročních/střednědobých strategických cílů; spokojenost zaměstnanců školy s vedením; naplnění zákonných požadavků školy)
- vnější obraz školy (zájem rodičů o školu – počet dětí, které odchází ze ZaHRAdy a jejich důvody; „pověst a jméno školy“ na veřejnosti; počet zájemců o vzdělávání v ZaHRAdě, žádosti o přestup do ZaHRAdy)

Nástroje autoevaluace

- průběžné *pozorování* jako nejdůležitější nástroj pro hodnocení podmínek ke vzdělávání a jeho průběhu
- analýza ŠVP a jeho realizace
- výstupy Školní rady (podněty, s jakými se na ní obrací a jejich řešení)
- v případě potřeby využíváme možnosti externích auditů (zejména v oblasti formálních a účetních záležitostí), externí mentorské návštěvy
- zpětná vazba průvodců, žáků a rodičů (zejména systematizovaná před květnovým sněmem)
- sebehodnocení vedení školy
- evaluační Sněm ZaHRAdy každý rok v květnu/červnu, kde komplexně hodnotíme uplynulý školní rok
- strategické plánování ZaHRAdy a jeho každoroční revize

Časové rozvržení

Průběžné hodnocení

Nejdůležitějším nástrojem pro hodnocení podmínek ke vzdělávání a jeho průběhu je **pozorování** (techniky pozorování jsou v Montessori přístupu velmi důležitou součástí pedagogického konceptu), kdy vedení školy pozoruje nejenom žáky, ale i průvodce a prostředí.

Souhrnné hodnocení

Na začátku funkčního období si ředitel školy vytváří strategickou koncepci rozvoje školy na šest let. Ředitel také ve spolupráci se zřizovatelem organizuje strategické plánování ZaHRAdy pro své funkční období a jeho každoroční revizi. Na strategickém plánování jsou vytyčeny zejména krátkodobé i dlouhodobé cíle pro ředitele.

Na konci každého školního roku se v květnu/červnu koná evaluační Sněm ZaHRAdy, kde komplexně hodnotíme uplynulý školní rok. Výstupy evaluace jsou jedním ze zdrojů při koncipování cílů pro další školní rok.

Po třech letech ve funkci je evaluační sněm komplexnější a vyhodnocuje se naplňování dlouhodobých cílů. Po šesti letech Sněm hodnotí celkové naplnění cílů vedení pro celé funkční období, rozhoduje o pokračování ředitele ve funkci.

3. Charakteristika ŠVP

3.1 Zaměření školy

Jsme škola komunitní. Budujeme školu, ve které se lidi navzájem znají a kde jsou důležité osobní vztahy. Škola je bezpečné místo vzájemného obohacování dětí, celých rodin i komunity kolem. Školu založila skupina rodičů zformovaná ve spolku *Hnízdo – spolek pro komunitní vzdělávání*. Spolek je otevřený. Všem rodičům žáků a pracovníkům školy je vřele doporučováno, aby se stali členy spolku a byli víc zapojeni do dění kolem školy – mohli ovlivňovat fungování školy a účastnit se komunitního života. Rodiny dětí zůstávají nedílnou součástí školy.

Jsme (na cestě k) Montessori. Základním teoretickým i praktickým zdrojem pro vzdělávání je systém Montessori pedagogiky, který postupně objevujeme a aplikujeme. Postupně se školíme, budujeme připravené prostředí, zásobujeme se pomůckami a osvojujeme si principy.

Zároveň zůstáváme otevření i jiným osvědčeným poznatkům z pedagogicko-psychologické praxe a filozofickým přístupům z celého světa (např. čtením a psaním ke kritickému myšlení, CLIL, intuitivní pedagogika, prvky Hejného matematiky, projektové a badatelské vyučování), pokud jsou v souladu s principy Montessori.

Chceme být otevřená „international school“. Tvořit otevřený prostor, kde se setkávají a obohacují různí lidé, myšlenky a kultury. Snažíme se mít ve škole vždy několik zahraničních dobrovolníků a spolupracovníků, aby se angličtina i další cizí jazyky stali běžnou a přirozenou součástí všedního dne ve škole. Mezinárodní rozměr školy chceme rozvíjet formou partnerství se zahraničními školami a studijními výjezdy průvodců i žáků do zahraničí.

Předáváme dětem úctu k člověku a přírodě. Vedeme sebe i děti k ohleduplnému a zodpovědnému přístupu k sobě, lidem a prostředí, což se projevuje v obsahu vzdělávání i běžném chodu školy. Cílem vzdělávání je zodpovědný a samostatný žák, který zná sám sebe a aktivně se zajímá o dění kolem sebe, přistupuje uvědoměle a ohleduplně k okolnímu světu.

Budujeme kulturu péče, důvěry a respektu. A to nejen mezi dětmi, ale také mezi dospělými.

Podporujeme rozvoj individuality dětí. Vycházíme z toho, že ve vzdělávání je tím nejdůležitějším vztah dětí k učení jako takovému, jejich chuť a umění se učit, vnímání učení jako veskrze pozitivního a užitečného procesu, který obohacuje, přináší vnitřní uspokojení a lepší chápání světa kolem. Chceme dětem pomoci, aby byly samostatné, dokázaly se o sebe co nejvíce postarat, uměly si najít svoji cestu, stály si za svým názorem a byly cílevědomé.

3.2 Výchové a vzdělávací strategie

3.2.1 Principy ZaHRAdy

Při budování školy jsme si formulovali několik základních principů (N-tero, resp. dvanáctero), na kterých jsme chtěli školu budovat. V reálném provozu školy však vznikla potřeba vyjasnit si některé principy a následně celkový charakter školy. Po několika letech hledání jsme se rozhodli využít systém Montessori pedagogiky, který nám poskytl důkladně promyšlený a systematicky uspořádaný koncept, který se nejvíce blížil tomu, jak chceme naše děti vychovávat a vzdělávat.

S ukotvením v Montessori pedagogice jsme následně upřesnili principy, ze kterých ve škole vycházíme:

Vnímáme a respektujeme, co potřebují děti, rodiče, průvodci a stát. Chceme tyto vzdělávací potřeby v naší komunitní škole skloubit a uspokojit.

- Potřeby dětí, rodičů, průvodců a dalších spolupracovníků jsou pro nás klíčové. Průběžně je zjišťujeme, vyhodnocujeme a dále s nimi pracujeme.
- Snažíme se vytvářet otevřené a bezpečné prostředí, ve kterém mohou děti, rodiče i průvodci sdělovat vše, co potřebují (dávat podněty, poskytovat zpětnou vazbu).
- Při rozhodování se snažíme uplatňovat demokratická pravidla – vytvořili jsme systém kolektivních orgánů školy (děti mají *třídní kruhy* a komunitní *školní sněm*; při škole působí *Školská rada* a *Rada ŠPO*; v rámci zřizovatele *Sněm ZaHRAdy* a *Členská schůze*), kde mají rodiče, průvodci i děti možnost spolurozhodovat o zásadních otázkách školy. Působnost a pravomoc orgánů je popsána v Organizačním řádu ZŠ ZaHRAda. Snažíme se o dosažení konsenzu, a ne jenom o prosté přehlasování menšiny.
- Zároveň si uvědomujeme limity svobody a spolurozhodování. Máme systém jasných pravidel a principů a vyžadujeme jejich respektování dětmi, rodiči, průvodci i dalšími spolupracovníky.
- Zaručujeme naplnění státem předepsaných vzdělávacích cílů stanovených v Rámcovém vzdělávacím programu. Doplňujeme je o další cíle dané vzdělávacím systémem naší školy.
- Vnímáme, že preference členů naší komunity jsou různé, snažíme se v této situaci o co největší porozumění, jasnost a transparentnost. Chceme, aby všichni zainteresovaní (zejména rodiče a průvodci) měli všechny potřebné informace o škole, chápali naše principy a priority a na základě toho se rozhodli, jestli je pro ně škola vhodná.

Věříme v potenciál každého člověka. Ve škole pomáháme tento potenciál objevovat a rozvíjet.

- Respektujeme jedinečnost dětí v jejich schopnostech, nadáních, snech a touhách. Chceme podpořit rozvoj potenciálu dětí – pozorujeme je a pomáháme najít to, co v daný moment potřebují rozvinout a nabízíme adekvátní podněty vhodné právě pro ně.
- Snažíme se umožnit každému dosažení jeho osobního maxima.
- Při učení postupujeme tak, aby dítě mohlo vždy navázat na to, co již umí, a jeho schopnosti a dovednosti se stále rozvíjely.
- Podporujeme a rozvíjíme u dětí důvěru v sebe a své schopnosti.
- Bereme děti bez předsudků o jejich schopnostech a předpokladech. Současný výkon dítěte nemusí mít nic společného s výkonem budoucím.
- Nehodnotíme člověka jako takového, hodnocení vždy vztahujeme ke konkrétnímu výstupu nebo situaci. Smysl hodnocení spatřujeme v získání zpětné vazby na daný konkrétní výkon a proces jeho tvorby, tak aby to pomohlo dítěti v dalším růstu v dané oblasti. Využíváme metody průběžného, formativního hodnocení.

Důvěřujeme dětem a provázíme je na cestě vzděláním.

- Roli pedagoga chápeme jako roli průvodce. Je partnerem, který pomáhá, podporuje, podněcuje a umožňuje najít cíle, cestu a radost z poznávání. Řízení a kontrolu dětí uplatňujeme jenom, když je to potřebné, a s respektem k dítěti. Tím napomáháme žákům přijmout zodpovědnost za vlastní rozhodnutí a vzdělávání.
- Průvodce se vědomě snaží přesouvat aktivitu na děti, předávat jim odpovědnost a rozvíjet jejich samostatnost v souladu s heslem Montessori: „Pomoz mi, abych to dokázal sám“.

- Naším cílem je provázení na cestě ke spokojenému, šťastnému a zdravému životu. Děti ovlivňujeme komplexně. Víme, že ke spokojenému a úspěšnému životu potřebují nejen znalosti a dovednosti, ale také rozvinutou osobnost.
- Vztahy ve škole budujeme na principu důvěry a vzájemné podpory a pečujeme o ně. Čisté a přímé vztahy jsou pro nás prioritou.
- Všemi prostředky podporujeme chuť dětí i dospělých se trvale učit a poznávat svět kolem sebe i v sobě.

Dáváme dětem adekvátní možnost svobodné volby.

- Učíme děti postupně pracovat se svobodou volby a budovat jejich vlastní odpovědnost a samostatnost.
- Dítě má dostatek prostoru na tzv. *volnou práci* – v tomto čase si dítě může samostatně zvolit na čem, kde (v prostoru třídy) a s kým bude pracovat. Tato svoboda má však své jasné limity:
  - Dítě si musí zvolit nějakou *smysluplnou činnost* (kdy se něco učí, procvičuje, případně pečuje o prostředí). Nemůže střídat činnosti bez ukončení nebo delší dobu nedělat nic.
  - Ve svobodě volby dítěte je přítomna i povinnost. Pokud se dítě pro něco rozhodne, je jeho povinností práci dokončit. Pokud se dítě rozhodne pracovat s určitou pomůckou či materiálem, je jeho povinností dodržet daná pravidla s užíváním pomůcky spojená.
- Volná práce nespočívá v tom, že dítě zůstane ponecháno samo sobě, nebo že průvodce vůbec nezasahuje do vzdělávání a učebních procesů.
- Zpočátku průvodce činnost dětí více koordinuje a nabízí dětem konkrétní činnosti a ukázky. Určuje, čím se budou děti zabývat a dává omezené možnosti výběru materiálů, pomůcek apod. Postupně se průvodce snaží dávat dětem více prostoru na volnou práci tam, kde jsou děti schopné převzít zodpovědnost. Pořád je ale nablízku a aktivně zasahuje, pokud jsou porušována pravidla nebo si dítě nedokáže vybrat činnost.
- Tento individuální přístup vyžaduje zaměřit se na pozorování a poznávání dítěte – informace o postupu a vývoji každého dítěte tvoří základ pro individuální práci průvodce se žákem. Průvodce vnímá potenciál, zájmy dítěte i jeho aktuální vývoj a snaží se je sladit s požadavky na cíle vzdělávání. Tento přístup vyžaduje neobyčejnou dávku pedagogického taktu a tvořivosti, abychom děti dokázali vhodně motivovat k plnění i méně oblíbených úkolů a činností.

Snažíme se o radostné, efektivní učení.

- Učení chápeme jako spontánní a nepřetržitou lidskou aktivitu – dítě chce objevovat a potřebuje poznávat svět kolem sebe. Chceme podpořit tuto vrozenou touhu učit se a porozumět světu kolem sebe. Snažíme se v učení udržet vazbu na skutečný život a reálné situace.
- Ve vzdělávání nepředkládáme jednoznačnou, definitivní pravdu, ale vedeme ke schopnosti orientovat se v záplavě poznatků a umění je správně používat. Učíme chápat svět celistvě a v souvislostech, kriticky hodnotit informace, obhájit svůj názor, odolávat manipulacím a dezinformacím.
- Ideálem učení pro nás nejsou jen získané vědomosti, ale především mít schopnost se sám vědomě učit, najít vlastní efektivní styl učení a mít z učení radost.
- Rozvíjíme schopnost spolupracovat s druhými na dosahování společných cílů.
- Snažíme se o zlepšení kvality a efektivitu učení pomocí Montessori principů:
  - Důsledně uplatňujeme *individuální přístup* ke každému dítěti.

- Využíváme tzv. *senzitivních období dítěte*, které představuje optimální čas, ve kterém mají děti největší potenciál rozvíjet některou svoji schopnost či dovednost.
- Zabezpečujeme tzv. *připravené prostředí* – a to jak z hlediska kvality prostoru (pořádek a klid), materiálního vybavení (pomůcky, zařízení), tak z hlediska osobnosti průvodce a vztahů ve škole (mezi průvodci a dětmi, mezi dětmi navzájem).
- Postupujeme *od konkrétního k abstraktnímu* a pro jednotlivé okruhy využíváme speciálně vyvinuté *pomůcky*. Využívaná pomůcka má být v souladu se schopnostmi žáků, případně o malinko vyšší. Ve třídě je omezený počet kusů určité pomůcky (obvykle jeden). Děti se tím učí, že se nejprve musí společně dohodnout, kdo bude první pracovat s pomůckou a ostatní se učí respektovat práci druhých. Všechny pomůcky musí být účelné a v přiměřeném množství a pořádku – aby děti nebyly zmatené z příliš mnoha možností volby.
- Využíváme *polarizaci pozornosti* – děti mají možnost najít si činnost, která je nejvíce zaujme a následně se do ní ponoří a jsou jí zcela zaujaty. Průvodce je nechává pracovat do té doby, dokud toto zaujetí trvá. Nepřerušuje práci dítěte. Snažíme se vytvářet *prostředí klidu a ticha* tak, abychom se navzájem nerušili a mohli se lépe soustředit. Vyučovací doba není rozdělena do vyučovacích hodin tradičním „zvoněním“, ale pro děti je velmi flexibilní, aby se mohly ponořit do učení.
- Pro soustavnost práce a polarizaci pozornosti je důležitá *možnost přirozeného pohybu dítěte*. Děti se mohou volně pohybovat, pro svoji práci si mohou zvolit místo, které jim vyhovuje. Přestávku v práci (včetně jídla) si zařazují podle vlastní potřeby.
- *Pracujeme s chybou*. Chyba je chápána jako běžný, přirozený projev v procesu učení, jako užitečná součást řešení problémů a bohatý zdroj nových poznatků. V hodnocení se nesoustředíme na chyby, průvodce je zpravidla neopravuje, ale pracuje s nimi. Systémová (ne nahodilá) chyba je užitečný podnět, abychom se zamysleli, co je potřeba změnit/nabídnout dítěti navíc, aby se posunulo – např. nabídneme dítěti ukázkou nebo materiál, díky kterému pochopí daný princip a může si samo všimnout svých chyb a opravit je.
Průvodci nezasahují do práce žáků kvůli opravě chyb bezprostředně. Nechávací prostor, aby si žáci mohli chybu odhalit a opravit. Materiály a pomůcky jsou připraveny tak, aby si děti mohly samy zkontrolovat správnost řešení, najít a opravit chybu – vlastní chyby tak napomáhají v dalším učení.
Některé chyby vědomě ignorujeme - např. při práci s určitým materiálem není podstatná např. početní nebo gramatická chyba, ale osvojení postupu či pochopení konceptu.
- *Vědomě pracujeme i s pochvalou*. Vztah průvodce a dítěte předpokládá láskyplný přístup. Průvodce se snaží vědomě používat jazyk tak, aby nehodnotil a neposuzoval, ale zároveň dával najevo, že vnímá, když dítě získalo novou dovednost nebo mu projevuje náklonnost a uznání jeho úspěchů. Věříme, že neustálé kladné či záporné hodnocení ze strany dospělých omezuje u dětí svobodnou volbu činnosti a zdravé sebevědomí. Naším cílem je, aby děti dělaly to, co je vnitřně uspokojuje a nedělaly práci pro uspokojování představ dospělého a pro pochvalu.
- Učíme se ve *věkově smíšených skupinách* – ve třídách pracují děti ze tří ročníků (v tzv. trojročích). Takové prostředí podporuje spolupráci, poskytování pomoci a komunikaci. Starší děti se starají o mladší a učí je, čímž také zdokonalují své vlastní schopnosti. Děti se každý rok ocitají v jiné roli. Ve smíšené třídě se různorodost stává normou, která pomáhá principu nesrovnávat děti mezi sebou navzájem a poskytovat každému bezpečí v jeho individuálním vývoji.

3.2.2 Strategie k získávání klíčových kompetencí

V souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání se snažíme zaměřovat na klíčové kompetence, které děti potřebují k rozvoji své osobnosti. Tyto kompetence nestojí izolovaně, ale různými způsoby se prolínají, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání.

Vědomě jsme si stanovili ambiciózní cíle, abychom se sjednotili ve směru, jakým chceme naše žáky vést. Na to jsou navázány konkrétní strategie, které volíme pro naplňování cílů. Jednotlivé strategie jsou často sdílené pro vícero kompetencí, ale pro přehlednost jsme je zařadili k té kompetenci, kterou rozvíjejí přednostně. Strategie se v jednotlivých trojročích a předmětech mohou lišit, případně se klade důraz na jiné. Tento fakt se snažíme zohlednit a specifikujeme konkrétní nejdůležitější strategie u popisů jednotlivých předmětů.

Kompetence k učení (KU)

Naším cílem jsou žáci, kteří:

- vědí, proč se učí; učí se vědomě/cíleně a rádi, jsou motivováni pro celoživotní učení
  - vědí, co je zajímavé, a tomu se věnují do hloubky
  - plánují svoje učení
  - mají osvojené vhodné strategie pro efektivní učení (učební styl)
  - umí vyhledávat informace a kriticky je vyhodnocovat, třídít, zpracovat a různými formami předávat dál (formou projektů, písemných prací, prezentací)
  - chápou poznatky v souvislostech – navazují na svoje zkušenosti, systematizují je a efektivně využívají v procesu učení a v praktickém životě
-
- **ve vztahu k znalostem a dovednostem:** prošli učivem základní školy dle očekávaných výstupů RVP a měli možnost se všem oblastem definovaným RVP věnovat
  - měli možnost svobodné volby práce, proto hloubka znalostí nebo dovedností nebude ve všech oblastech stejná

Strategie, kterými cíle dosahujeme:

- vedeme žáky k vnímání zodpovědnosti za svoje vzdělávání a osobní rozvoj, vedeme je k samostatnosti a sebehodnocení
- společně plánujeme proces vzdělávání – žáci dostávají tzv. **stezku ZaHRadou**, kde společně s průvodci zaznamenávají své pokroky v učení a mají přehled o plánovaném učivu a dotváří jej; každý žák si vede svoje **portfolio**, kde si ukládá hotovou zvládnutou práci, pomocí které můžeme sledovat učební pokroky (nejedná o výběr nejlepších prací, ale opravdu o průběžné monitorování práce)
- snažíme se, aby si žák uvědomil své přednosti a zájmy, individuálně zaměřujeme úkoly a koncipujeme je tak, aby byly v souladu s vnitřním směřováním a zájmy dětí,
- dáváme dostatečný prostor na **volnou práci**, kdy si žáci mohou svobodně vybírat nejvhodnější způsob učení a rozvíjet oblast svého zájmu
- nabízíme připravené prostředí – ve třídě jsou pro žáky k dispozici pomůcky a materiály vhodné pro jejich učení
- nabízíme takové materiály a úkoly, aby byly s určitým úsilím zvládnutelné, prožitkem úspěšnosti zvyšujeme motivaci k učení

- zařazujeme aktivity, které podporují pozorování, bádání, objevování informací, porovnávání výsledků, třídění a vyvozování závěrů
- podporujeme a podněcujeme děti v kreativitu a realizování jejich vlastních nápadů; mohou vypracovávat svoje projekty, které tematicky zaměřují dle svého výběru
- zadáváme dětem zajímavé smysluplné úkoly, které je motivují k další práci a které mají praktickou využitelnost
- vedeme děti k čtení s porozuměním, kritickému a logickému myšlení
- učíme žáky využívat všechny dostupné prameny k získávání informací, vyhledávat poznatky v literatuře, debatách s odborníky, efektivně využívat informační a komunikační technologie
- učební obsah prezentujeme žákům celistvě s důrazem na propojování souvislostí, vedeme žáky k chápání získaných informací jako součástí celku, učíme je vnímat souvislosti, vnímat různé perspektivy, porovnávat výsledky a vyvozovat závěry
- učíme žáky samostatnému ověřování správnosti; pomůcky mají možnost sebekontroly; žáci si svou práci kontrolují nejdříve samostatně, následně mohou ověřovat své závěry se spolužáky, teprve pak poskytuje zpětnou vazbu průvodce
- vytváříme příležitosti, aby se děti učily mezi sebou navzájem a předávaly získané vědomosti a dovednosti druhým (nejen v rámci trojročí, ale také mezi jednotlivými trojročími)
- díky působení zahraničních dobrovolníků z celé Evropy umožňujeme žákům přirozeně se učit cizím jazykům a pravidelně cizojazyčně komunikovat
- jdeme příkladem – průběžně se vzděláváme a rozvíjíme svoji schopnost učit se
- učíme děti hledat vlastní cesty a různé způsoby učení, učíme je využívat různých návodů, schémat, myšlenkových a mentálních map

Kompetence k řešení problémů (KŘP)

Naším cílem jsou žáci, kteří:

- jsou schopni rozpoznat problém, pojmenovat ho, zaujmout k němu postoj, získat k němu potřebné informace, navrhnout vhodné způsoby řešení, obhájit je, zvážit a zohlednit návrhy ostatních a prezentovat výsledky
- umí najít chybu, pracovat s ní a odstranit ji, chyby vnímají jako prostor pro svůj rozvoj
- nenechají se odradit chybami a případným neúspěchem
- umí aplikovat osvědčené postupy pro řešení obdobných problémových situací a zároveň tvořivě hledat nové postupy
- umí si poradit v různých životních situacích; vědí, že svět kolem nich se rychle mění

Strategie, kterými cíle dosahujeme:

- podněcujeme žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů vycházejících z praktického života
- zadáváme problémové úkoly, motivujeme k hledání různých cest k řešení a vedeme žáky k diskusi nad nimi
- vedeme žáky ke spolupráci při řešení problémů, k respektu k různým pohledům na řešení
- snažíme se nepředkládat žákům hotové učivo, ale vést je k hledání, kritickému vnímání informací
- zapojujeme žáky do různých, především komunitních projektů a akcí; aktivně vytváříme žákům příležitosti se na nich podílet a samostatně řešit dílčí úkoly (např. zajištění občerstvení)

- vytváříme prostor pro pravidelné *třídní kruhy* a *školní sněmy*, kde žáci mohou mimo jiné řešit záležitosti chodu školy; všichni mají možnost aktivně se účastnit – vznášet podněty, diskutovat o nich, vyjadřovat své postoje, argumentovat a společně hledat řešení; učí se tak základním principům demokracie
- od 2. trojročí vedeme žáky k tomu, aby samostatně organizovali výpravy za poznáním; žáci nesou plnou zodpovědnost za jejich realizaci a řešení případných problémů; doprovod z řad dospělých zde působí pouze jako dohled a do způsobu realizace zásadně nezasahuje
- snažíme se, aby žáci nesli zodpovědnost za svá rozhodnutí a řešení problémů, aby vnímali přirozené důsledky svých rozhodnutí
- vedeme žáky k vnímání zodpovědnosti za majetek školy; v případě poškození žákem jsou podporováni v hledání řešení a možnosti nápravy

Kompetence komunikativní (KOM)

Naším cílem jsou žáci, kteří:

- komunikují otevřeně a s respektem
- rozumí různým druhům sdělení a vhodně na ně reagují (výstižně, souvisle a kultivovaně komunikují ústně i písemně)
- umí diskutovat o různých tématech, vhodně formulovat otázky, vytvářet si svůj názor, formulovat ho a obhájit ho vhodnou a kultivovanou argumentací
- umí pracovat/komunikovat v rozmanitých skupinách

Strategie, kterými cíle dosahujeme:

- společně se žáky na začátku roku procházíme pravidla chování a komunikace; žáci mají možnost se k nim vyjadřovat a dotvářet je; klademe důraz na dodržování pravidel a jsou-li porušována, snažíme se zjistit příčinu a vedeme s dětmi individuální pohovory (v případě potřeby za účasti rodičů či vedení školy)
- modelujeme otevřenou, respektující komunikaci a asertivní jednání
- umožňujeme žákům komunikovat a učit se navzájem; výuka neprobíhá frontálně, ale žáci jsou podporováni v aktivitě a sdělování svých názorů
- vytváříme příležitosti, kdy žáci prezentují svoje projekty před spolužáky – podporujeme je v prezentačních dovednostech a v dávání/přijímání zpětné vazby na svoji práci
- na praktických projektech a při organizování akcí (pro školu i veřejnost) vystavujeme žáky situacím, kdy musí využít různé prostředky komunikace s různými lidmi (osobně ústně, telefonicky, písemně – mailem, formálním dopisem)
- učíme žáky umění diskuse nad tématy z reálného života, v běžných situacích, při vedení třídních/komunitních pátečních kruhů (naslouchat názorům jiných, obhajovat svůj názor – výstižně jej formulovat a argumentovat)
- se žáky využíváme i formy online komunikace
- vedeme žáky k uvědomování si možných rizik komunikace (např. manipulativní, násilná komunikace, možné nástrahy sociálních sítí)

Kompetence sociální a personální (vztah k sobě i ostatním) (KSP)

Naším cílem jsou žáci, kteří:

- jsou vnímaví vůči sobě, svým potřebám a rovněž i potřebám druhých, aktivně hledají rovnováhu; umí včas vyjít nespokojenost a snaží se o řešení

- dokážou vnímat a pojmenovat svoje emoce v daném okamžiku, sdílet je
- snaží se aktivně rozvíjet vztahy
- udržují se zdraví; umí se o sebe postarat, odpočinout si
- nalézají radost v tom, čemu se věnují
- umí se domluvit na spolupráci (s tím souvisí domluva na postupu, pravidlech, přidělení role a povinností; uvědomění si své zodpovědnosti); jsou ochotní pomoci
- jsou schopni sebereflexe, sebehodnocení, zároveň aktivně vyžadují zpětnou vazbu
- umí zpětnou vazbu poskytnout, umí ocenit úspěch/přínos ostatních a zároveň podpořit v těžké situaci (při nezdaru)

Strategie, kterými cíle dosahujeme:

- snažíme se nastavovat pozitivní vztahy důvěry, pomoci a spolupráce; eliminujeme to, co je narušuje
- klademe důraz na vztahy a klima ve škole – snažíme se být vzorem; věnujeme čas pozorování vztahů ve třídě a v případě potřeby zařazujeme aktivity, které podporují vztahy ve skupině nebo které řeší vzniklé problémy
- učíme ve věkově smíšených třídách, čímž umožňujeme žákům, aby si každý rok zkoušeli jiné role a pozice v kolektivu
- společně dotváříme/aktualizujeme pravidla chování (ve třídě i celkově ve škole), reflektujeme je a důsledně pracujeme na jejich dodržování
- v osobních rozhovorech se snažíme rozvíjet umění sebereflexe a pochopení sebe sama a vzájemného fungování ve společenství ostatních
- zajišťujeme tzv. *komunitní pátky*, kdy se žáci nejdříve scházejí na tzv. *komunitním kruhu* a následně si mají možnost vybírat různě zaměřené aktivity se spolužáky napříč celou školou (v některých případech platí věková omezení); v rámci těchto aktivit podporujeme vytváření vztahů mezi žáky, vedeme je ke spolupráci – k tomu, aby byli schopni nabídnout pomoc nebo o ni požádat, ocenit zkušenosti druhých i svoje a čerpat poučení ze spolupráce
- žáky hodnotíme slovně, využíváme metodu průběžného formativního hodnocení; vybízíme žáky k sebehodnocení; tvoříme bezpečné prostředí pro vzájemné poskytování a přijímání zpětné vazby mezi spolužáky, učíme je oceňovat úspěch a vnímat i nedostatky u sebe i druhého
- podporujeme začlenění všech žáků do výuky (i díky podpůrným opatřením)
- podporujeme žáky, aby vnímali a chápali potřeby druhých, podporujeme přirozenou potřebu pomáhat
- zapojujeme se do různých dobročinných akcí

Kompetence občanské (KO)

Naším cílem jsou žáci, kteří:

- respektují společně dohodnutá pravidla
- dokážou se empaticky vcítit do druhého a jednat tak, aby neohrožovali druhé; respektují, že jejich svoboda končí tam, kde začíná svoboda druhého
- tvoří si mravní postoje
- podílí se na budování školní demokracie (v rámci třídních kruhů a školního sněmu)
- jsou citliví vůči lidem a společnosti; chrání přírodu
- uvědomují si zodpovědnost za své jednání

Strategie, kterými cíle dosahujeme:

- vedeme žáky k tomu, aby si uvědomovali svoji svobodu a zodpovědnost
- dbáme na důsledné respektování a dodržování společně přijatých dohod a pravidel, jdeme příkladem
- umožňujeme zažití demokratických principů v orgánech školy (třídní kruh, školní sněm). Žáci jsou zváni i na *Sněm ZaHRAdy* (poradní orgán Členské schůze zřizovatele školy), který se vyjadřuje k nejzásadnějším otázkám školy a spolurozhoduje o nich.
- na praktických příkladech společně se žáky rozebíráme, jak se správně rozhodnout v dané situaci a přijmout odpovědnost za své rozhodnutí, zdůrazňujeme možnost volby
- vedeme žáky k tomu, aby si uvědomovali svoje práva a povinnosti nejen ve škole a doma, ale i jinde v běžném životě
- vedeme žáky k respektování odlišnosti a jedinečnosti, vedeme k toleranci
- vedeme žáky k ochraně přírody, vedeme je k ekologickému myšlení a k chápání člověka jako součástí celku Země (např. aktivním navazováním vztahu k okolní přírodě i díky badatelskému, venkovnímu učení; návštěvami ekologických programů; ekologickým provozem školy – třídíme a eliminujeme odpad, používáme ekologické/recyklované/obnovitelné zboží – plnitelné popisovače, ekodrogerii apod.)
- podporujeme žáky v participaci na veřejně prospěšných aktivitách; umožňujeme aktivně vyhledávat smysluplné projekty, informovat o nich ostatní a podporujeme snahu žáků získat pro ně prostředky (např. na ochranu živočichů v oceánech)
- osobními příklady inspirujeme žáky k zapojení se do mimoškolních/komunitě prospěšných aktivit
- vedeme žáky k uvědomování si kulturního a historického dědictví naší země (uvědomění si vlastní identity), k poznávání zvyků a tradic v různých částech světa a k jejich respektování
- nasloucháme žákům, bereme vážně jejich problémy a témata, snažíme se je začleňovat do výuky vedle témat akademických; vedeme žáky k důvěře v to, že mají vliv na své okolí

Kompetence pracovní (KP)

Naším cílem jsou žáci, kteří:

- dokážou plnit zadané úkoly a umí si i svobodně vybrat práci → určit pracovní priority → vybrat a naplánovat vhodný postup → soustředěně pracovat → dokončovat práci (dotahovat do konce) → zhodnotit svůj pracovní proces i výsledek své práce
- pracují na své osobní optimum (znají své limity a snaží se pracovat nejlíp, jak umí v dané situaci)
- dodržují pravidla bezpečnosti práce tak, aby neohrozili sebe, ostatní ani přírodu
- umí si říct o pomoc; dokážou spolupracovat v různorodých skupinách
- znají a rozvíjejí svůj potenciál, reflektují svoje možnosti při volbě budoucího povolání

Strategie, kterými cíle dosahujeme:

- pomáháme žákům rozvíjet své pracovní schopnosti, poznávat a posouvat své reálné možnosti, podporujeme sebehodnocení
- vedeme k organizování a plánování práce (i učení)
- motivujeme a dohlížíme na dotahování a dokončování práce
- vyžadujeme od žáků dodržování stanovených termínů
- spolehnotíme výsledky práce, společně se žáky stanovujeme kritéria kvalitní práce
- umožňujeme vypracovávání praktických projektů

- umožňujeme žákům smysluplně pracovat, motivujeme je k aktivnímu zapojení do vybraných činností ve škole a do péče o prostředí – průvodci dbají na to, aby se žáci starali o prostředí školy (třídy, dvorku); domlouvali se vzájemně ohledně oblasti, kterou má kdo na starosti (pravidelný úklid, péče o pomůcky, vynášení tříděného odpadu)
- zejména ve třetím trojročí žáky aktivně seznamujeme s reálným světem práce (prostřednictvím mikroekonomických projektů a stáží)
- vyžadujeme dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví, používáme bezpečné pracovní pomůcky, nástroje a vybavení
- zajišťujeme pravidelné praktické rukodělné dílny v rámci nabídky komunitních dní; pod vedením lektora se žáci učí zacházet s nástroji a technologiemi, používat různé materiály, dodržovat bezpečnost práce
- umožňujeme dětem vaření ve škole
- vedeme žáky k samostatnosti při přípravě školních aktivit, např. nakupují, co na realizaci potřebují, připravují potřebný materiál
- prostřednictvím exkurzí, dílen a návštěv odborníků seznamujeme žáky s různými profesemi
- umožňujeme konzultovat svoje schopnosti, dovednosti a pracovní možnosti s průvodci i psychologem tak, aby si vytvářeli vlastní představu o svém dalším rozvoji a životní cestě
- pomáháme orientovat se v základních pracovních, profesních a podnikatelských aktivitách, ve kterých žáci mohou potenciálně hledat svoje uplatnění

Kompetence digitální (KD)

Naším cílem jsou žáci, kteří:

- ovládají běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby pro účely vzdělávání i v běžném životě
- využívají digitální technologie, aby si usnadnili práci, zautomatizovali rutinní činnosti, zefektivnili či zjednodušili své pracovní postupy a zkvalitnili výsledky své práce
- efektivně vyhledávají a získávají potřebná data, informace a jiný digitální obsah, jsou schopni je kriticky posuzovat
- dokážou se tvořivě vyjadřovat za pomoci digitálních prostředků
- dokážou kriticky posoudit význam a hodnotu (přínosy ale i rizika) digitálních technologií pro ně samé a lidskou společnost
- chovají se bezpečně – aktivně se zaměřují na prevenci ohrožení zařízení i dat
- dbají na svoje tělesné a duševní zdraví a využívají technologie tak, aby je neohrožovaly
- při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jednájí eticky

Strategie, kterými cíle dosahujeme:

- na konci prvního trojročí (případně i dříve v závislosti na zájmu žáků a vnějších okolnostech – např. nutnost distanční výuky) žáky začínáme vést k využívání digitálních zařízení; prochází tzv. *Digi-stezkou ZaHRAdy*, v rámci které společně s průvodci zaznamenávají své pokroky v učení zacházení s digitálními zařízeními; po jejím absolvování mají (po domluvě s průvodcem) povoleno samostatně používat školní digitální zařízení
- postupně vedeme žáky k tomu, aby různé úkoly/projekty/prezentace vypracovávali za pomoci digitálních zařízení
- podporujeme žáky, aby dokázali srozumitelně formulovat své informační potřeby, vyhledávat data, informace a obsah v digitálním prostředí; na praktických příkladech si ukazujeme, jaké

jsou limity vyhledávacích nástrojů na internetu, jakou podobu mohou mít dezinformace a jaké jsou strategie a postupy při odhalování dezinformací

- na praktických projektech si zkusíme různé způsoby, jak se dají organizovat a spravovat data v digitálním prostředí; pracujeme s daty, které žáci získají z otevřených vzdělávacích zdrojů či je sami vytvoří (napíší, vyfotografují, namluví, nahrají)
- vedeme žáky k tomu, aby dokázali vytvářet a upravovat digitální obsah v různých formátech a měli zážitek a zkušenost se vyjadřovat prostřednictvím různých digitálních prostředků (fotografie, audio, video)
- žákům nabízíme deskové hry a robůtky, které propojují základy informatiky a programování s hrou a technikou – pomáháme jim tak získat základy informatického myšlení
- snažíme se žáky vést k pochopení důležitosti algoritmického a informatického myšlení v dnešním světě a při zadání problémově orientovaných projektů se žáci učí plánovat a vytvářet sekvence pokynů srozumitelných pro výpočetní systémy vedoucí k vyřešení daného problému nebo k provedení konkrétního úkolu robotkem či jednoduchým programem
- snažíme se, aby žáci vnímali důležitost etikety a uvědomovali si a respektovali normy chování při užívání digitálních technologií, normy při komunikaci a spolupráci v digitálním prostředí; při praktických projektech (např. tvorba příspěvků na web) společně diskutujeme komunikační strategie vůči konkrétnímu publiku; vedeme k uvědomování si kulturní a generační rozmanitosti v digitálním prostředí
- společně s žáky diskutujeme problémové, rizikové a hraniční případy využití technologií tak, aby dokázali chránit osobní údaje a soukromí v digitálním prostředí, uvědomovali si dopad digitálních technologií a jejich využívání na životní prostředí a při užívání digitálních technologií se dokázali vyhnout zdravotním rizikům a ohrožení tělesné a duševní pohody

4. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Jsme otevření všem dětem, které v komunitě máme, proto se snažíme začlenit všechny děti – i se specifickými vzdělávacími potřebami a mimořádně nadané.

Průvodci pozorují žáky a z pozorování si dělají pravidelné záznamy, mají pravidelně individuální pohovory se samotným dítětem a tripartitní setkání (spolu s rodičem). Díky tomu průvodce zjišťuje silné i slabé stránky žáka, poznává jeho zájmy a případně speciální vzdělávací potřeby a společně stanovují dílčí cíle učebního pokroku. Děti mohou postupovat učivem svým tempem a přiměřeně svým možností. Tento individuální přístup je základem práce i s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáci jsou tak snáze začleněni ve třídě.

Cílem a snahou průvodců je vytvořit všestranně podporující podmínky pro celostní rozvoj všech žáků. Snažíme se zapojovat všechny žáky (i se speciálními vzdělávacími potřebami) do společného učení, rozvíjet jejich komunikaci a spolupráci s ostatními, optimální naplnění jejich individuálního vzdělávacího potenciálu a dosažení co největší samostatnosti i úrovně očekávaných výstupů. Chceme, aby se žáci s jakýmkoli odlišnostmi cítili být plnohodnotnou součástí společenství.

4.1 Pravidla a průběh, tvorba a realizace a vyhodnocování PLPP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami

V případě, že třídní průvodce vyzoruje potíže dítěte v učení nebo chování, konzultuje tento stav s dalšími průvodci žáka, výchovným poradcem, speciálním pedagogem a školním psychologem (který je zároveň ředitelem školy).

Jsou-li diagnostikovány speciální vzdělávací potřeby žáka, průvodce s výchovným poradcem může v důvodných případech vypracovat **plán pedagogické podpory (PLPP)** s podpůrným opatřením prvního stupně. Cílem PLPP je stanovení metod práce s žákem a způsobu kontroly osvojení znalostí a dovedností. Obsahuje popis obtíží žáka, stanovení cílů podpory a způsobů vyhodnocování jejich naplnění – evaluace plánu.

Tvorba PLPP a realizace podpory je konzultována se zákonnými zástupci žáka a žákem samotným – s pomocí výchovného poradce průvodce organizuje společná setkání s rodiči, průvodcem (nebo vícero průvodci) a se žákem (případně i s vedením školy).

Evaluace PLPP probíhá do 3 měsíců od zahájení poskytování podpůrného opatření. Pokud cíle nejsou naplněny, škola navrhne rodičům návštěvu školního poradenského zařízení s návrhem o přezkoumání zařazení do vyššího stupně podpory.

Podpůrná opatření prvního stupně slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka (např. pomalejší tempo práce, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, problémy se zapomínáním, drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd.), u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav režimu školní výuky a domácí přípravy dosáhnout zlepšení; zahrnují také podporu žáků z důvodů akcelerovaného vývoje školních dovedností.

Škola může poskytovat podpůrná opatření prvního stupně i bez PLPP. Jejich poskytování průběžně vyhodnocuje (typicky v průběhu tripartit). První vyhodnocení proběhne nejpozději po 3 měsících od zahájení jejich poskytování.

4.2 Pravidla a průběh, tvorba a realizace a vyhodnocování IVP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami

Nestačí-li pro řešení potíží žáka opatření prvního stupně, škola doporučí rodičům odborné vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně, či ve speciálně pedagogickém centru. Tam je na základě speciální diagnostiky vystaveno doporučení, ve kterém se žákovi navrhnou podpůrná opatření. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského pedagogického zařízení (ŠPZ).

Doporučení ŠPZ jsou následně ve škole konzultována všemi průvodci žáka, výchovným poradcem, školním psychologem/ředitelem školy. Pokud jsou žákovi navržena podpůrná opatření druhého až pátého stupně a vypracování individuálního vzdělávacího plánu (IVP) a zákonní zástupci o něj požádají, výchovný poradce stanoví termín přípravy IVP – nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení a zorganizuje společná setkání s rodiči a průvodci žáka (případně i vedením školy a žákem).

V případě, že jsou žákovi navržena podpůrná opatření 2. – 5. stupně, ale není potřeba tvorby IVP nebo o něj zákonní zástupci nepožádají, škola poskytuje žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami podporu podle obecných zásad stanovených v ŠVP a snaží se respektovat doporučení ŠPZ.

Individuální vzdělávací plán (IVP) zpracovává škola písemně na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonného zástupce. Vychází ze školního vzdělávacího programu školy. Obsahuje údaje o stupni podpůrných opatření a jednotlivá podpůrná opatření – stanovuje doporučené metody, postupy a formy výuky, kompenzační a učební pomůcky, způsob kontroly osvojených znalostí a dovedností, způsoby hodnocení dle konkrétních podpůrných opatření doporučených ŠPZ.

Všichni vyučující jsou s tímto plánem a doporučeními seznámeni, v papírové formě je uložen u výchovného poradce k nahlédnutí, je zaznamenán do školní matriky.

Školské poradenské zařízení sleduje a vyhodnocuje dodržování postupů a opatření stanovených v individuálním vzdělávacím plánu a poskytuje žákovi, škole i zákonnému zástupci žáka poradenskou podporu.

S IVP jsou seznámeni zákonní zástupci a svým podpisem potvrzují poskytnutí informovaného souhlasu s jeho poskytováním. Spolupráce s rodiči je klíčová. Jsou zváni na pravidelné konzultace spojené s evaluací naplňování nastavených opatření.

V případě podpůrného opatření spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů pro žáky s lehkým mentálním postižením (od třetího stupně podpory) je pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření stanovených v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Tvorba, realizace a vyhodnocování IVP je stejné jako v případě IVP ostatních žáků.

4.3 Forma podpůrných opatření žáka se speciálními vzdělávacími potřebami

Začlenění žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se uskutečňuje vždy formou zařazení do běžných tříd, s případným využitím **asistentů pedagoga**. Asistenti pomáhají průvodcům dle jejich instrukcí – provádí skupinovou nebo individuální práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami ve třídě, případně si je mohou vzít i mimo třídu (když je větší potřeba klidu a podpory, řešení náročné situace, individuální zadání práce). Může ale zároveň pracovat i s ostatními žáky ve třídě (tj. s žáky bez speciálních vzdělávacích potřeb) a tím vytvořit víc prostoru průvodci pro práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména tyto činnosti:

a) *v oblasti metod výuky:*

- respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků
- metody a formy práce, které umožňují častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi
- respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů
- úpravy hodnocení (upravená kritéria hodnocení)
- používáme Montessori pomůcky, doporučené speciální pomůcky a učebnice, kompenzační pomůcky, počítačové výukové programy

b) *v oblasti organizace výuky:*

- střídání forem a činností během výuky
- možnost odpočinku a jídla/pití dle potřeb dítěte, využívání kratších přestávek vložených do hodiny
- samostatné relaxační místo – tzv. zašívárna

c) *v oblasti organizace vzdělávání, úpravy výuky v rozsahu i obsahu:*

- využívání disponibilních hodin pro zařazení předmětu speciálně pedagogické péče
- zařazení žáků do předmětu pedagogické intervence nad rámec časové dotace předmětů v učebním plánu
- intenzivnější výuka českého jazyka pro cizince
- úprava výstupů ze vzdělávání, popřípadě možnost prodloužit vzdělávání žáka až o 2 roky

Na základě doporučení ŠPZ realizuje škola **předmět speciálně pedagogické péče**, který je zaměřen na nápravu specifických poruch učení a narušenou komunikační schopnost dětí. Speciální pedagog v tomto předmětu pomáhá dětem vytvořit kompenzační mechanismy potřebné k překonávání obtíží spojených a pramenících ze specifických poruch učení.

Při kompenzaci poruch sledujeme:

- plynulost a kvalitu čtení,
- porozumění čtenému textu,
- schopnost reprodukce čteného vlastními slovy,
- orientace v textu,
- nácvik sluchové analýzy a syntézy,
- nácvik zrakového vnímání,
- rozvoj sluchově a zrakově motorické koordinace,
- rozvoj koncentrace pozornosti,
- postupně vytváření přehledu gramatiky českého jazyka,
- nácvik hrubé a jemné motoriky,
- nácvik grafomotoriky, fixace tvaru písmen,
- nácvik rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek,
- nácvik rozlišování tvrdých a měkkých slabik,
- nácvik pravolevé orientace,
- nácvik trénování paměti,
- rozvoj myšlení, logického uvažování,

- nácvik artikulační obratnosti a kultivace verbálního projevu.

Speciální pedagog na základě individuálních potřeb žáka vybírá vhodné činnosti tak, aby byla skladba hodiny pestrá, vyvážená a aby byl splněn sledovaný cíl.

Potřeby žáků a proces vývoje učení je u žáků tak různorodý, že nelze popsat obecný rozsah učiva daného předmětu a přiřadit jej do jednotného plánu osnov pro jednotlivé ročníky. Více jej proto v učebních osnovách předmětů nepopisujeme.

Hodiny tohoto předmětu jsou poskytovány z disponibilní časové dotace předmětu LUSK, a to dle doporučení ŠPZ. Organizujeme jej formou individuální nebo skupinové práce speciálního pedagoga se žákem. Skupina je tvořena maximálně 4 žáky. Žáci jsou z tohoto vyučovacího předmětu hodnoceni formou slovního hodnocení.

Dále škola poskytuje **Pedagogickou intervenci**, která slouží k podpoře vzdělávání žáka ve vyučovacích předmětech, kde je třeba posílit jeho vzdělávání (jazyk, matematika atd. – dle jeho potřeb a případných specifických poruch učení). Hodiny, které slouží k pedagogické intervenci, je možné využít také pro práci s klimatem tříd, se sociálními vztahy ve třídě, případně pro posílení prevence rizikového chování.

Tento předmět je realizován nad rámec časové dotace předmětů v učebním plánu. Organizujeme jej formou individuální nebo skupinové práce speciálního pedagoga se žákem. Skupina je tvořena maximálně 4 žáky. Žáci z něj nejsou hodnoceni souhrnným hodnocením na vysvědčení.

5. Zabezpečení vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Nadaným žákem se považuje žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Tento žák pracuje nadstandardně, je samostatný, má zájem tvořit a pracovat nad rámec výuky. Je výjimečný a jeho talent je prokazatelný.

Za mimořádně nadaného žáka je považován žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně tvořivosti v širokém okruhu činností nebo jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Zjišťování mimořádného nadání žáka provádí školské pedagogické zařízení.

Rozpoznávání nadaných a mimořádně nadaných dětí je dlouhodobý a složitý proces v součinnosti metod psychologických, pedagogických a laických. U dětí prvního trojročí je tento proces nejsložitější vzhledem k možnostem nerovnoměrného vývoje, který se může postupně vyrovnávat.

Při zjištění mimořádného nadání může v důvodných případech výchovný poradce ve spolupráci s průvodcem vypracovat **Plán pedagogické podpory (PLPP)**, který zahrnuje především stanovení metod práce s žákem a podpůrná opatření ve vzdělávacím procesu žáka. Škola PLPP průběžně aktualizuje v souladu s potřebami žáka.

V případě, že se ukazuje mimořádné nadání žáka a opatření vyplývající z Plánu pedagogické podpory se jeví jako nedostačující, jsou rodiče vyzváni, aby navštívili školské poradenské zařízení. V případě, že ŠPZ diagnostikuje u žáka mimořádné nadání a identifikuje jeho vzdělávací potřeby, škola na žádost rodičů a doporučení poradny vypracuje **individuální vzdělávací plán** obdobným způsobem, jak je uvedeno u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

5.1 Formy práce s nadanými a mimořádně nadanými žáky

Montessori pedagogika respektuje individualitu každého žáka, tedy i žáků mimořádně nadaných. Žáci mohou pracovat svým vlastním tempem a získat více informací k danému tématu či pracovat rychleji/tvořivěji při samostatné práci s výukovým materiálem. Průvodce děti pozoruje a dává žákům adekvátní rozvíjející podněty.

V rámci nadání se nejedná pouze o děti s nadprůměrným intelektem, ale i s jakýmkoli specificky zaměřeným nadáním (sportovním apod.). Snažíme se, aby všichni měli svůj prostor pro rozvíjení a prezentování svých schopností.

Nadaným dětem dáváme víc prostoru na volnou práci a osobní projekty, umožňujeme dle zájmu a schopností navštěvovat lekce určené vyšším ročníkům v trojročí, zadáváme rozšiřující učivo a úkoly. Průvodci nadané žáky vhodně motivují k práci „navíc“ a adekvátně ji oceňují. V rámci třídy mohou žáky vést k vytvoření ukázky nebo studijního materiálu pro ostatní žáky a dávají prostor pro hlubší a rozšiřující práci v předmětu, který prezentuje nadání dítěte. Starší žáci mají možnost zapojit se i do projektů mimo školu (např. s Ekogymnázium) a specifických stáží; snažíme se kontaktovat inspirativní odborníky v oblasti nadání a zájmu žáků. Žáky podporujeme v účasti na olympiádách a soutěžích a dáváme jim prostor talent dostatečně uplatnit a zažít pocit úspěchu.

Průvodce se také snaží o přirozené začlenění talentovaného dítěte do třídního kolektivu, protože ostatní děti mohou mít sklony odlišné děti ze svého středu vyloučit. Mimořádný talent s sebou také často nese výkyvy v chování dítěte, které průvodci řeší citlivým, ale i důsledným přístupem. Dbají na to, aby se nadaný žák rozvíjel i v jiných oblastech – zejména aby rozvíjel všechny klíčové kompetence a ani ve výuce nedošlo u žáka předčasně k jednostrannému zaměření a žák se seznamoval s celým vzdělávacím obsahem základní školy.

Mimořádně nadaní žáci mohou být ve výjimečném případě přeřazeni do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku. Podmínkou přeřazení je vykonání zkoušek z učiva nebo části učiva ročníku, který žák nebude absolvovat. Žádost rodičů musí být spojena s vyjádřením školského poradenského zařízení a praktického lékaře pro děti a dorost, u kterého je žák registrovaný.

6. Začlenění průřezových témat

Průřezová témata reprezentují okruhy aktuálních problémů a potřeb současného světa, kterým se chceme speciálně ve škole věnovat. Přinášíme je žákům tak, aby pomáhala rozvíjet jejich osobnost v oblasti postojů a hodnot.

Podobně jak se tato témata přirozeně vyskytují v našich životech, snažíme se je přirozeně každodenně vnášet i do školního vyučování. Všechny tematické okruhy průřezových témat jsou integrovány do učebních osnov některého vyučovacího předmětu. Jsou realizovány vzdělávacími strategiemi, které jsou použity pro naplnění očekávaných výstupů jednotlivých předmětů, ke kterým jsou přiřazeny – zejména prakticky ukázkami ve vhodných situacích, diskusemi nad danými tématy, prostřednictvím práce s materiály, projekty žáků, hrami, využitím modelových situací apod. Průvodci se snaží využít přirozeného zájmu žáků a pedagogicky vhodných situací, které nelze dlouhodobě plánovat.

Na prvním stupni se průřezová témata realizují zejména v předmětech LUSK, Český jazyk a Anglický jazyk (vzhledem ke svému integrujícímu charakteru jsou přirozenou součástí zejména integrovaného vyučovacího předmětu LUSK).

Začlenění jednotlivých témat a okruhů na druhém stupni je popsáno formou slovních komentářů a uvedením do tabulek. X u daného předmětu a tematického okruhu znamená, že okruh je v předmětu významně a pravidelně začleněn.

Osobnostní a sociální výchova

Sleduje základní cíl pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti, založené na dobrých vztazích k sobě samému i k druhým lidem a světu. Všechny tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu se nejvýrazněji integrují v předmětech LUSK (v rámci něj začleňujeme témata směřující k sebepoznání, sebepojetí, seberegulaci, psychohygieně i socializaci), US – umělecké sebevyjádření, český a cizí jazyk (jazyk a jazyková komunikace jako nástroj porozumění sobě i druhým a nástroj socializace) a Tělesná a pohybová výchova (v propojení s tématy vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví), nicméně svou univerzální podstatou a významem jsou přirozeně začleněny do běžného provozu školy a do téměř všech předmětů, a to především formou:

- poskytování prostoru pro vyjadřování pocitů a názorů, pro sdílení zkušeností i výsledků své práce či originálních nápadů a společném řešení problémů (diskuze, společné kruhy, školní sněm, prezentace vlastní práce atd.),
- poskytování prostoru pro poznávání sebe i druhých a praktické osvojování dovedností komunikace a spolupráce (práce ve dvojicích, skupinová práce, projektová práce v malých týmech, adaptační výcvik, cílené hry zaměřené na oblasti OSV apod.),
- využívání průběžného formativního hodnocení, používání popisné zpětné vazby, vedení k sebehodnocení a k podílení se na plánování vlastní práce a stanovování osobních cílů,
- cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, zapamatování a samostatného, tvořivého řešení problémů a hledání originálních cest, přístupů a postupů,
- zařazování programů osobnostně-sociální výchovy do výuky dle potřeb žáků (v souladu s minimálně preventivním programem školy).

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	Český jazyk	Anglický jazyk	Druhý cizí jazyk	Mate- matika	LUSK	US – umělecké sebevřád.	Tělesná a pohybová výchova
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X	X	X		
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X	X	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace				X			X
Psychohygiena						X	X
Kreativita	X	X	X	X	X	X	X
Poznávání lidí		X	X		X	X	
Mezilidské vztahy	X	X	X		X	X	X
Komunikace	X	X	X	X	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X	X	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X			X	X		
Hodnoty, postoje, praktická etika	X				X		X

Výchova demokratického občana

V rámci tématu Výchovy demokratického občana si klademe za cíl připravit žáky na aktivní zapojení se do života občanské společnosti na základě přijetí klíčových demokratických hodnot (spravedlnosti, tolerance, zodpovědnosti a solidarity) a na základě vědomí vlastních práv a povinností. Žáky učíme konstruktivně řešit problémy se zachováním vlastních hodnot i s ohledem na hodnoty druhých a zájem společenství. Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu jsou začleněny především do předmětu LUSK a celkového nastavení fungování školy, a to formou:

- praktického zapojení žáků do utváření života a atmosféry školy; snažíme se budovat vztahy s žáky na partnerském respektujícím přístupu; žáci se spolupodílí na rozhodování o určených záležitostech třídy/školy (společné dotváření a revidování pravidel ve škole, spolupodílení se na plánování aktivit a projektů apod., hlasování o vybraných záležitostech na třídních kruzích, případně školním sněmu),
- příležitostného zapojování se do života místní komunity (spolupráce se zřizovatelem školy, s místními institucemi a organizacemi),

- zařazování základních, věkově úměrných informací z obsahů okruhů Občan, občanská společnost a stát, Formy participace občanů v politickém životě a Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování do souvisejících témat výuky předmětu LUSK,
- příležitostného zařazování výše uvedených obsahů do kontextu aktuálních událostí (např. státní svátky, probíhající volby apod.),
- v předmětu Český jazyk zařazováním čtení a reflexí vhodných literárních či odborných textů zahrnujících související tematiku ve věkově úměrné podobě, z níž lze čerpat analogie k pochopení různých demokratických principů,
- v předmětu LUSK zařazováním témat souvisejících s lidskými právy a občanskou odpovědností nejenom při tématu lidských práv, ale i při výuce o bezpečnosti na internetu, ochraně dat a osobních údajů.

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	Český jazyk	Anglický jazyk	Druhý cizí jazyk	Mate- matika	LUSK	US – umělecké sebevyjád.	Tělesná a pohybová výchova
Občanská společnost a škola	X				X		
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X		X		
Formy participace občanů v politickém životě					X		
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování					X		

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Pomocí tohoto průřezového tématu se snažíme u žáků podněcovat zájem o Evropu a svět a jejich poznávání. Chceme jim ukázat širší perspektivu života v evropském a mezinárodním prostoru. V samotném filozofickém základu Montessori pedagogiky je vnímání jedince jako součástí celku. Poznávání světa optikou Montessori pedagogiky přirozeně vede ke globálnímu myšlení a vnímání spojitosti světa a snaze o mezinárodní porozumění. Zároveň ale při otevírání světu chceme předat dětem i vědomí evropské a národní identity.

Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu jsou začleněny především do předmětů LUSK, US – umělecké sebevyjádření, Český jazyk, Anglický jazyk a druhý cizí jazyk, a to formou:

- zařazování vybraných témat v kontextu aktuálních událostí dle zájmu a úrovně žáků,

- zařazováním poznávání kulturních zvyků a tradic evropských zemí i vybraných třetích zemí světa, příležitostně také zařazováním prezentací konkrétních jednotlivých zvyků v souvislosti se zahraničními svátky,
- sdílením příběhů, zážitků a zkušeností z Evropy a světa či z návštěv souvisejících míst, událostí či expozic a výstav,
- v předmětu Český jazyk seznamováním se s vybranou evropskou a světovou literaturou,
- v předmětu Anglický jazyk a druhý cizí jazyk v přiměřené úrovni zařazováním zeměpisně společenských témat zahrnujících informace o zemích Evropy, či jiných zemích světa a různé formy poznávání zemí daného jazyka a jejich kultury a tradic (poznávání krajiny partnerských škol, zemí původu zahraničních dobrovolníků)
- využití lektorů, dobrovolníků z cizích zemí pro poznávání jejich země a kultury (hudby, historie, tradic, umění, typickou kuchyní apod.)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

TO	Český jazyk	Anglický jazyk	Druhý cizí jazyk	Mate- matika	LUSK	US – umělecké sebevyjád.	Tělesná a pohybová výchova
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X	X	X	X	
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X		X	X	
Jsme Evropané	X	X	X		X	X	

Multikulturní výchova

Multikulturní výchova žáky seznamuje s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Snažíme se nacházet společné body, oceňovat přínosy jednotlivých kultur a představujeme procesy jejich spolupráce a vzájemného obohacování. Vedeme žáky k uvědomování si vlastní kulturní identity ve světě sociokulturní rozmanitosti a zároveň toleranci a chápání jiných kultur.

Všechny tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu se nejvýrazněji projevují v předmětech US – umělecké sebevyjádření, Český jazyk, případně Anglický jazyk a Španělský jazyk (jazyk jako prostředek poznávání kultury, komunikace a socializace) a v předmětu LUSK (kulturně-historický vývoj), nicméně svou podstatou a souvislostí s obecnými tématy prostředí, jsou přirozeně začleněny do téměř všech předmětů, a to především formou:

- vytváření a podporování vstřícné, tolerantní a spolupracující atmosféry ve škole, mezi průvodci a žáky i mezi žáky navzájem, ve vztazích s rodiči i místní komunitou, otevřené všem odlišnostem, nejen kulturním, ale i osobnostním, zájmovým, sociálním, náboženským a jiným
- motivováním k vzájemnému porozumění, podpoře a pomoci
- poskytování prostoru pro vyjadřování pocitů a názorů, hodnot a postojů osobních i rodinných a pro sdílení zvyků a tradic, zážitků a zkušeností i sdílení výsledků vlastní práce či originálních nápadů, vedoucí k poznávání osobní i kulturní jedinečnosti každého člověka (diskuze, kruhy, tematické referáty a prezentace žáků apod.),
- zařazování základních, věkově úměrných informací z obsahů všech okruhů do souvisejících témat výuky předmětu US, LUSK a příležitostného zařazování výše uvedených obsahů v kontextu aktuálních událostí dle zájmu žáků,

- poznávání umění různých kultur či etnik a jeho souvislostí s národními či etnickými specifiky, tradicemi a hodnotami,
- poznáváním jiných kultur a etnik prostřednictvím setkávání a komunikace s cizinci (např. dobrovolníky působícími na škole), sdílením osobních zkušeností, prostřednictvím vhodné literatury, příležitostnými návštěvami kulturních akcí v multikulturním duchu,
- v rámci předmětu LUSK sledováním postojů a názorů prezentovaných v různých zdrojích s cílem vnímat a reflektovat případné projevy diskriminace a rasové či jakékoli jiné nesnášenlivosti.

Multikulturní výchova

TO	Český jazyk	Anglický jazyk	Druhý cizí jazyk	Matematika	LUSK	US – umělecké sebevyjád.	Tělesná a pohybová výchova
Kulturní diference	X	X	X		X	X	
Lidské vztahy	X	X	X		X	X	
Etnický původ	X	X	X		X		
Multikulturalita	X	X	X		X	X	
Princip sociálního smíru a solidarity					X		

Environmentální výchova

Environmentální výchova vede žáky ke komplexnímu a do souvislostí propojenému poznávání a chápání vztahů lidí a životního prostředí, ke zkoumání dopadů lidského jednání na proměňování prostředí z různých pohledů (ekologických, ekonomických, vědecko-technických, politických a občanských, z pohledu dlouhodobé budoucnosti, z hlediska lokálního, regionálního i globálního významu). Cílem je rozvíjení vědomého zodpovědného přístupu směřujícího k udržitelnému rozvoji.

Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu jsou vzhledem k přirozeným přímým souvislostem začleněny do předmětu LUSK, ale projevují se v celkovém fungování školy, a to zejména formou:

- zařazování základních, věkově úměrných informací z obsahů okruhů do souvisejících témat výuky (především velké příběhy zahrnující informace o příčinách a motivech vývoje civilizace a jeho pozitivních i negativních dopadech),
- vytváření pozitivního vztahu ke krajině; její vnímání a pozorování v environmentálních souvislostech (prostřednictvím učení venku a badatelské výuce)
- příležitostného zařazování některých obsahů do kontextu aktuálních událostí či svátků (např. Světový den vody, Den Země, Mezinárodní den čistého ovzduší apod.),
- spolupráce s ekologicky orientovanými organizacemi a institucemi – Lipka, Hojnost, Tereza, NaZemi (exkurze, výukové programy, projekty aj.),
- vlastního příkladu a vedení ke každodenním praktickým činnostem a návykům podporujícím péči o prostředí a udržitelný rozvoj (třídění odpadu, úsporné zacházení s vodou, energiemi, materiály, používání ekodrogerie apod.).

Environmentální výchova (EV)

TO	Český jazyk	Anglický jazyk	Druhý cizí jazyk	Mate- matika	LUSK	US – umělecké sebevřád.	Tělesná a pohybová výchova
Ekosystémy					X		
Základní podmínky života					X		
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X		X		
Vztah člověka k prostředí	X	X			X		

Mediální výchova

Mediální výchova vede žáky k získávání základní mediální gramotnosti potřebné k tomu, aby se dokázali svobodně, aktivně a zodpovědně pohybovat v dnešním informacemi přehlceném světě, a to jak v roli příjemců informací, tak i v roli tvůrců a komunikátorů sdělení. Prostřednictvím mediální výchovy žáci získávají základní poznatky o rolích a fungování médií, osvojují si dovednosti analyzovat a kriticky hodnotit mediální sdělení, posuzovat jejich věrohodnost, rozpoznávat manipulaci a také schopnost pracovat s vlastními sděleními a volit vhodné prostředky pro komunikaci.

Tematické okruhy a obsahy tohoto průřezového tématu jsou přímo začleněny do obsahu předmětu Český jazyk, LUSK, částečně pak i do dalších předmětů, a to formou:

- používáním principů metody RWCT obecně při práci s informacemi a různými informačními zdroji; dále také zařazováním skupinových dílen kritického čtení přímo zaměřených na kritickou analýzu, třídění a hodnocení informací z různých textů (včetně článků z vybraných médií či audiovizuálních sdělení – orientační prvky, rozlišování bulvárních a reklamních prvků, chápání podstaty sdělení, cílů a pravidel)
- základní práci s interpretací vztahu mediálních sdělení a reality na konkrétních příkladech a zkoumáním stavby věkově úměrných mediálních sdělení a postojů a názorů autora v rámci čtenářských dílen,
- v předmětu LUSK v rámci probíraných konkrétních témat (např. téma propagandy); dále také zkoumáním vlivu médií na související společenské jevy, postoje a názory jednotlivců či skupin,
- při práci s různými elektronickými informačními zdroji zejména identifikováním reklamních sdělení a rozlišováním věrohodných a nevěrohodných zdrojů,
- při tvorbě příspěvků do lokálních novin, FCB příspěvků školy

Mediální výchova (MV)

TO	Český jazyk	Anglický jazyk	Druhý cizí jazyk	Mate- matika	LUSK	US – umělecké sebevyjád.	Tělesná a pohybová výchova
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X	X	X		
Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality	X				X		
Stavba mediálních sdělení	X						
Vnímání autora mediálních sdělení	X						
Fungování a vliv médií ve společnosti	X				X		
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X		X		
Práce v realizačním týmu	X				X		

7. Učební plán

7.1 Tabulace učebního plánu pro 1. stupeň

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obor	Vyučovací předmět	Ročník					Celkem HD	Min. HD
			1.	2.	3.	4.	5.		
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk (Čj)	6+1	6+1	7	7	7	33+2	33
	Cizí jazyk	Anglický jazyk (Aj)	+1	+1	3	3	3	9+2	9
Matematika a její aplikace		Matematika (M)	4	4	4	4	4	20	20
Informatika		LUSK	-	-	-	1	1	2	2
Člověk a jeho svět		LUSK	2+1	2+1	2+1	2+1	3	11+4	11
Umění a kultura	Hudební výchova	US	1	1	1	1	1	5	5
	Výtvarná výchova	US	2	1+1	2	1+1	1+1	7+3	7
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	Tělesná a pohybová výchova (Tpv)	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	10+5	10
Člověk a svět práce		LUSK	1	1	1	1	1	5	5
Celkem			22	22	24	25	25	118 (102+16)	

Přehled povinných vyučovaných předmětů a jejich hodinová dotace

Vyučovací předmět	Ročník					Celkem HD
	1.	2.	3.	4.	5.	
Český jazyk (Čj)	6+1	6+1	7	7	7	33+2
Anglický jazyk (Aj)	+1	+1	3	3	3	9+2
Matematika (M)	4	4	4	4	4	20
LUSK	3+1	3+1	3+1	4+1	5	18+4
US	3	2+1	3	2+1	2+1	12+3
Tělesná a pohybová výchova (Tpv)	2+1	2+1	2+1	2+1	2+1	10+5
Celkem	22	22	24	25	25	118 (102+16)

7.2 Tabulace učebního plánu pro 2. stupeň

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obor	Vyučovací předmět	Ročník				Celkem HD	Min HD
			6.	7.	8.	9.		
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk (Čj)	7	3+1	3+1	2+2	15+4	15
	Cizí jazyk	Anglický jazyk (Aj)	3	3+1	3+1	3+1	12+3	12
	Další cizí jazyk	Španělský jazyk (Šj)/ Německý jazyk (Nj)	-	2	2	2	6	6
Matematika a její aplikace		Matematika (M)	4	4	4	3+1	15+1	15
Informatika		LUSK	1	1	1	1	4	4
Člověk a společnost	Dějepis	LUSK	1	1	1	+1	3+1	10
	Výchova k občanství	LUSK	2	2	2	1+1	7+1	
Člověk a příroda	Fyzika	LUSK	-	2	2	2	6	20
	Chemie	LUSK	-	-	2	2	4	
	Přírodopis	LUSK	1+1	2	2	2	7+1	
	Zeměpis	LUSK	+1	1	1	1	3+1	
Umění a kultura	Hudební výchova	US	1	1	1	+1	3+1	9
	Výtvarná výchova	US	2	2	2	+2	6+2	
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	Tělesná pohybová výchova (Tpv)	3	3	2+1	2+1	10+2	10
	Výchova ke zdraví							
Člověk a svět práce		LUSK	1	1	1	+1	3+1	3
Celkem			28	30	32	32	122 (104+18)	

Přehled povinných vyučovaných předmětů a jejich hodinová dotace

Vyučovací předmět	Ročník				Celkem HD
	6.	7.	8.	9.	
Český jazyk (Čj)	7	3+1	3+1	2+2	15+4
Anglický jazyk (Aj)	3	3+1	3+1	3+1	12+3
Další cizí jazyk Španělský jazyk (Šj)/Německý jazyk (Nj)	-	2	2	2	6
Matematika (M)	4	4	4	3+1	15+1
LUSK	6+2	10	12	9+3	37+5
US	3	3	3	+3	9+3
Tělesná a pohybová výchova (Tpv)	3	3	2+1	2+1	10+2
Celkem	28	30	32	32	122 (104+18)

Poznámky k učebnímu plánu

Tabulka přehledu využití časové dotace uvádí počet hodin ve vazbě na jednotlivé oblasti RVP. Hodiny disponibilní časové dotace jsou u jednotlivých učebních oborů označeny symbolem „+“ před hodnotou hodinové dotace.

V souladu s Montessori pedagogickými principy **učíme ve věkově smíšených skupinách (v tzv. trojročích)** – podle § 5, odst. 3 vyhlášky č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, v platném znění, na většinu předmětů spojujeme třídy, tak aby vytvářeli stabilní skupinu žáků ze tří ročníků. Stěžejním cílem pro rozvržení učebního plánu je proto ulehčení výuky smíšených ročníků. Učební plán je sestaven ve snaze o co nejmenší rozrůznění časových dotací pro jednotlivé obory v jednotlivých trojročích.

Na základě inspirace Montessori kurikulem **se snažíme propojovat výuku všech vzdělávacích oblastí**. Nevyužili jsme možnosti sloučit vzdělávací oblasti do jednoho vyučovacího předmětu (jako jiné Montessori školy) z důvodu přehlednosti pro rodiče a průvodce (rozvrh hodin určuje přímou pedagogickou činnost průvodců jednotlivých předmětů) a z důvodu přehlednosti hodnocení na vysvědčení v rámci jednotlivých předmětů, které je jednodušší pro jiné školy v případě přechodu a přestupu žáků.

Reálně však dochází k propojování výuky všech předmětů do jednoho celku – výuka u nás probíhá v naprosté většině případů v **pracovních cyklech – blocích**. V rámci tohoto dopoledního pracovního cyklu a odpoledního pracovního cyklu se žáci účastní klíčových lekcí a dalších ukázek, vybírají si materiály pro práci, dělají si přestávky, pracují svým vlastním tempem. Mají velkou možnost volby vzdělávací oblasti i metod práce. Jedním ze základních východisek Montessori pedagogiky je důvěra, že žák pracuje

nejefektivněji, pokud si vybere produktivní a náročnou práci, soustředí se na úkol, dokončí práci a odpočine si bez vyrušování ostatních.

Rozvrh hodin proto jenom orientačně znázorňuje poměr, jakým se mají dané oblasti (předměty) ve výuce zastoupit v návaznosti na učební plán. Konkrétní náplň jednotlivých výukových pracovních bloků je ale závislá na průvodci a žákovi. Nepřerušujeme práci žáků, abychom je nasměrovali na jinou vzdělávací oblast podle rozvrhu.

Týdenní výuka probíhá standardně tak, že pondělí až čtvrtek žáci tráví v prostorách školy a učí se v rámci výše popsaných pracovních bloků. Pátek je vyhrazený pro školní sněmy a aktivity mimo školu – vytváříme nabídku různorodých aktivit pro žáky (exkurze, výstavy, projekty, venkovní badatelské učení, sportovní program), ze které si mohou vybírat dle svých preferencí. Některé aktivity mají svá specifická omezení (věková, počet účastníků, prekvizity – znalost čtení a psaní apod.).

V souladu s Montessori principy individualizace a diferenciací výuky s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem každého žáka (věk, schopnosti, pracovní tempo atd.) očekáváme dosažení jednotlivých výstupů v rámci tříletého cyklu. Podle toho je koncipován i vzdělávací obsah vyučovacích předmětů, kdy jednotlivé učivo může být u jednotlivých žáků zařazeno podle potřeby v různou dobu.

V rámci časové dotace předmětu Tělesná a pohybová výchova započítáváme i výuku v rámci pravidelných Škol v přírodě. Realizujeme je dva krát za rok (zimní a letní). V prvním trojročí se v rámci zimní školy v přírodě věnujeme **plaveckému výcviku** (každé dítě ji tedy absolvuje 3x), ve druhém trojročí **zimním sportům** (především sjezdovým disciplínám a běžeckému lyžování), a ve třetím trojročí rozvíjíme obor Výchova ke zdraví a letní a zimní turistiku.

Předmět speciálně pedagogické péče má časovou dotaci stanovenou u každého žáka v návaznosti na doporučení ŠPZ. Hodiny tohoto předmětu jsou poskytovány z disponibilní časové dotace předmětu LUSK.

Další cizí jazyk je vyučován v 7., 8. a 9. ročníku po 2 hodinách. Letošní školní rok se vyučuje německý a španělský jazyk.

8. UČEBNÍ OSNOVY

8.1 Český jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovaný předmět ČESKÝ JAZYK je součástí vzdělávací oblasti JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE. Naplňuje očekávané výstupy vzdělávacího oboru ČESKÝ JAZYK A LITERATURA a některé níže uvedené tematické okruhy průřezových témat.

Vyučovací předmět Český jazyk zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Jazykové dovednosti, které si v jeho rámci žáci osvojují, využívají při čerpání poznatků ve všech dalších oblastech vzdělávání a v přípravě pro celoživotní učení a seberealizaci. Naším prvořadým cílem je vytvořit žákům vzdělávací nástroje – čtení a psaní. Přitom klademe důraz na čtení s porozuměním, rozvoj kritického myšlení a objevení radosti z literatury. Rozvíjíme u žáků kultivovaný projev, dovednost vyhledávat, získávat a zpracovat informace z více zdrojů, porozumět různým druhům textů a sdělení, vyjádřit pocity a reakce, srozumitelně komunikovat s okolím.

Součástí běžného života třídy ve všech trojročích je komunitní kruh, kde mají děti možnost sdělovat své zážitky, diskutovat, vyjadřovat se k problémům, pravidlům, prezentovat informace, hodnotit svou práci. Na rozvoj komunikačních dovedností klademe velký důraz. Žáci se učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama.

Vzdělávací obsah tohoto předmětu je rozdělen do tří složek: Komunikační a slohová výchova, Jazyková výchova a Literární výchova. Všechny složky se vzájemně prolínají, předmět Český jazyk tak má komplexní charakter.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Celková hodinová dotace předmětu:

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
týdenní časová dotace	7	7	7	7	7	7	4	4	4

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

ČESKÝ JAZYK je vyučován formou klíčových lekcí a dalších ukázek a navazující práce žáků v pracovních blocích běžných školních dní. Rozvrh hodin orientačně znázorňuje poměr, jakým se má daná vzdělávací oblast ve výuce zastoupit v návaznosti na učební plán. Konkrétní náplň jednotlivých výukových pracovních bloků je ale závislá na průvodci a žákovi. Obsah předmětu je také realizován v třídních kruzích a sněmech, projektech a pátečních aktivitách.

Ve výuce používají průvodci metody založené na principech pedagogiky Montessori. Mezi hlavní formy práce patří individuální (případně skupinová, či ve dvojicích) práce s pomůckami, práce s textem, didaktické hry. Kombinujeme různé styly učení (vizuální, komunikativní, kinestetický). Žáci si mohou v zásadě svobodně vybírat na čem, s kým a kde budou pracovat (kromě povinných ukázek a úkolů stanovených od průvodce).

V souladu s principy pedagogiky Marie Montessori se snažíme vytvářet připravené prostředí, které zohledňuje individuální potřeby a možnosti žáků (včetně žáků se specifickými vzdělávacími potřebami). Třídy postupně vybavujeme jazykovým materiálem (různými Montessori pomůckami a pomůckami pro kompenzaci speciálně vzdělávacích potřeb), učebnicemi a knihami, které podněcují žáky k četbě a práci s textem.

Výchovné a vzdělávací strategie

V prvním trojročí (1. – 3. ročník) se zaměřujeme na rozvoj základních dovedností komunikace, čtení a psaní.

Většina žáků, kteří nastupují do školy, se dokáže česky dobře dorozumět. Tuto jejich dovednost dále rozvíjíme, obohacujeme jejich slovní zásobu, pracujeme se správnou výslovností a postupně je seznamujeme se spisovnou podobou jazyka.

Děti přicházejí do školy s různou úrovní znalosti čtení (u nově příchozích prvňáčků máme rozmezí schopností od dětí, které neznají písmena, až po téměř plynulé čtenáře). K dětem proto přistupujeme individuálně, vyhodnocujeme jejich schopnosti a dovednosti a sledujeme, jakým způsobem se zatím učily číst, a na co můžeme navázat.

Metody výuky čtení a psaní aktivně přizpůsobujeme individuálním potřebám žáků. Učení čtení propojujeme od počátku s osvojováním psaní. Využíváme zejména genetickou metodu výuky elementárního čtení, kterou přizpůsobujeme pro podmínky Montessori metodiky (u některých žáků ale po konzultaci se speciální pedagožkou využíváme analyticko-syntetickou metodu; speciální pedagog využívá v některých případech i metodu Sfumato).

Dle potřeb dětí začínáme od práce na soustředění, rozvoje zrakového vnímání (zraková paměť, rozlišování tvarů, podobných a stranově obrácených tvarů, zraková analýza a syntéza) a nácvičky motoriky očních pohybů. V případě potřeby děláme s dětmi také různé aktivity na uvolnění ruky a posílení jemné grafomotoriky (rozvíjíme aktivity praktického života a umělecké aktivity podporující jemnou motoriku a soustředění, různá grafomotorická cvičení, uvolňovací cviky na tabuli či velkém papíře a šrafování v kovovém materiálu).

Využíváme různé způsoby, jak si zafixovat správný tvar písmen – psaní do krupice, hmatová smirková písmena, duhová písmena, modelování písmen z plastelíny, vizuální pomůcky ve třídě). Žáci si vytvářejí své vlastní pomůcky (abecedovník, malovaná písmena). Podporujeme správný úchop tužky a hygienické návyky psaní.

Průvodce u žáků následně individuálně vyhodnocuje a vybírá vhodné způsoby procvičování psaní (u některých dětí písanky, některé mají vlastní sešity, kde jim průvodci předepisují konkrétní tvary/písmena/slova nebo úkoly, které mají procvičovat, jiné děti si již rovnou píšou vlastní texty). Snažíme se žáky podporovat v rozvoji jejich tvořivosti a nepoužívat na procvičování psaní jenom předtištěné písanky.

Žáky učíme psát vázaným psacím písmem. U dětí, které začínají přirozeně s psaním velkými tiskacími písmeny, postupně přidáváme vázané psací písmo.

Snažíme se čtení a psaní propojovat s tématy, které aktuálně řešíme, a propojit texty a úkoly s reálným životem. V závislosti na již dosažené úrovni čtenářských a psacích dovedností žáci rozvíjí své schopnosti hlouběji pracovat s texty – porozumět instrukcím, vyhledat dané informace, vyvozovat závěry a vyjadřovat svůj postoj k přečtenému. Žáci pracují s různými typy textů přiměřených jejich věku, ať už samostatně nebo v menších skupinách. V rámci dalších aktivit se snažíme tvořivě pracovat s texty (propojení s aktivitami LUSKu – poznávání světa, umělecké aktivity – přednes vhodných literárních textů, dramatizace, domýšlení příběhů, tvorba rýmů, výtvarné doplnění a ztvárnění textu).

Výuku gramatiky chápeme nikoliv jako cíl, ale jako cestu, jak díky poznávání struktury jazyka rozvíjet komunikační dovednosti. Pro procvičování mluvnických pravidel využíváme „jazykový materiál“ – soubor Montessori pomůcek a připravených materiálů. Pokud vznikne větší potřeba procvičování (případně žák nemůže být prezenčně ve výuce), průvodce zvolí vhodný pracovní sešit, učebnici nebo vytvoří vlastní pracovní listy.

Věnujeme pozornost práci s chybou – automaticky neopravujeme všechny chyby (v závislosti od cílů, jaké má daná aktivita a stupni vývoje dovednosti žáka), ale pozorujeme jevy, u kterých žáci chybují a které je potřeba si osvojit. Následně s tím pracujeme (připravíme pro žáka/žáky ukázkou na tento jev, případně cíleně procvičujeme). Umožňujeme žákům si na chyby přijít a samostatně je opravit.

V českém jazyku i ve všech dalších předmětech vytváříme prostor pro rozvoj komunikačních dovedností žáků – žáci jsou vybízeni k vyjadřování myšlenek a postřehů k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásobu rozšiřujeme zejména využitím učiva z oblasti Člověk a jeho svět, četby a vlastních zážitků. V tomto období klademe důraz zejména na ústní vyjadřování, postupně podporujeme samostatnou písemnou formu.

Do druhého trojročí (4. – 5. ročník, 6. ročník) již přichází žáci, kteří plyně čtou a píší (případně jim věnujeme speciální pedagogickou péči). V tomto období se proto již soustředujeme na prohlubování jejich schopností práce s jazykem – čtení s porozuměním, analýza textu, způsoby získávání informací, rozšiřování slovní zásoby a kultivace ústního i písemného projevu (postupné osvojování dovedností a vědomostí potřebných k zvládnutí spisovné podoby českého jazyka, zásad pravopisu a používání vhodných jazykových prostředků v daných komunikačních situacích). Vedeme žáky k používání slovníků, encyklopedií, jazykových příruček (českého pravopisu), gramatických přehledů a dalších pomůcek. Využíváme podle možností komunikační a informační technologie a vedeme žáky k jejich efektivnímu využívání.

Podněcujeme žáky k diskusi o zjištěných informacích a k výstižné formulaci názorů, poskytujeme žákům prostor pro zaujímání vlastního stanoviska. Předkládáme žákům texty a ukázky z literárních děl, která podněcují k vyjádření jejich osobního postoje (příroda, ekologie, vztahy, hodnoty atd.).

Snažíme se rozvíjet estetické cítění a tvořivost žáků. Učíme je uvažovat o textu, vnímat umělecké prostředky, rozvíjet své čtenářské dovednosti, formulovat vlastní názor a hledat argumenty. Žáci jsou vedeni k zájmu o kulturní dění ve městě i regionu.

Podporujeme tvořivost při práci s textem, vyzýváme žáky k uplatnění osobitosti v projevu, k sebevyjádření odpovídajícími stylistickými prostředky, poskytujeme vhodné náměty pro samostatné tvoření a improvizaci.

Metody a formy práce používané v hodinách ČJ:

- samostatná smysluplná práce žáků, kdy si s vědomím průvodce vybírají na čem, s kým a kde v rámci prostor třídy budou pracovat
- čtení s porozuměním, interpretace textu
- vyhledávání a třídění informací (i s využitím digitální techniky)
- práce ve dvojicích, skupinová práce, diskuse, sdílení ve skupině
- prezentace (i s využitím digitální techniky)
- tvořivá práce s textem, dramatizace
- jazykové hry (i s využitím digitální techniky)
- mluvní cvičení, jazykové hry, práce s počítačovými výukovými programy
- projektová práce (i s využitím digitální techniky)
- sebehodnocení, práce s chybou
- návštěvy knihoven, galerií, divadel

Ve třetím trojročí již žáci ovládají základy jazyka včetně gramatiky.

Tyto jejich dovednosti dále rozvíjíme a zejména v devátém ročníku se věnujeme přípravě na přijímací zkoušky a zaměřujeme se na znalosti, které jsou v testech ověřovány. Vytváříme žákům připravené prostředí pro tento účel (časový prostor, materiály a pomůcky, pomoc průvodců). Aktivity zaměřené k ovládnutí gramatiky se snažíme stavět na textech a tématech, které žáky zajímají, případně s nimi přicházejí sami.

Rozvíjíme komunikační a prezentační schopnosti žáků – dáváme dostatečný prostor pro rozvoj těchto dovedností, aktivně vytváříme příležitosti pro jejich rozvoj (třídní kruh, sněm, prezentace projektů a výstupů žáků). Podporujeme žáky, aby se aktivně účastnili Sněmů ZaHRADy (obzvláště, když se je probíraná témata přímo týkají).

Cíl našeho jazykového vzdělávání spatřujeme hlavně v tom, aby žáci chápali sílu, moc a krásu slova. Aby je dokázali vhodně používat k podpoře svých záměrů a cílů a naopak – odhalili a dokázali čelit, pokud tuto stejnou moc kdokoli zneužívá. Jazyk představujeme jako živý fenomén, bavíme se o jeho vývoji a různém použití, sociálním kontextu.

Seznamujeme žáky s metodami kritického myšlení a kritického čtení dle programu RWCT (Reading and Writing to Critical Thinking). Učíme žáky ověřovat věrohodnost získané informace a posuzovat zdroje informací.

Usilujeme o to, aby žáci v soudobé zrychlené digitální době byli schopni a ochotni číst i rozsáhlejší texty – přemýšlet o nich, hledat hloubku významů. Toto osvojení hodnoty textů, jak beletristických, tak naučných či publicistických pokládáme za důležitější než výběr toho, co žáci přesně čtou. Pracujeme se všemi díly, o které jeví žáci zájem (komiksy, tvorba oblíbených youtuberů a písničkářů, slam poetry atd.). Zároveň je ale vhodnou nabídkou, debatami nad přečteným přece jen jemně povzbuzujeme ke čtení a poslechu hodnotné literatury, resp. rozvíjíme schopnost odlišit díla s hlubším přesahem od děl čistě komerčních.

Při seznamování s literárním dílem dáváme prostor domýšlení jiných možných vyústění příběhu, polemice s autorem, pomyslnému přenesení popisované situace do naší přítomnosti apod. To vše s cílem aktivizovat myšlení o textu, pěstovat umění dialogu a vztahovat naši zkušenost k té literární.

Velký důraz klademe na tvůrčí psaní, od kterého si slibujeme především rozvoj schopnosti detailně vnímat své okolí i své nitro, esteticky vnímat svět, schopnosti originálně popsat vztahy mezi reálnými i fiktivními jevy a rozvoj empatie.

Snažíme se v žácích povzbudit zájem o divadlo, rozhlasové hry, pochopit, jak různě může vyznít totéž dílo v textu, audioknize či divadelní adaptaci. Podle možností zařazujeme prvky dramatizace studovaného díla samotnými žáky.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Snažíme se uplatňovat obecní školní strategie pro rozvoj klíčových kompetencí, které máme v ZŠ ZaHRAda (uvedené v kapitole 3.2.2). V rámci nich uplatňujeme zejména následující:

- rozvíjíme u žáků základní čtenářské dovednosti, čtení s porozuměním (různých typů textů a záznamů) a kritické čtení
- vedeme žáky k používání slovníků, encyklopedií, jazykových příruček (českého pravopisu), gramatických přehledů a dalších pomůcek či zdrojů
- učíme žáky ověřovat věrohodnost získané informace v různých zdrojích (ověřený podklad) a prakticky je využívat
- věnujeme pozornost práci s chybou v souladu s principy školy

- podporujeme tvořivost při práci s textem, vyzýváme žáky k uplatnění osobitosti v projevu, k sebevyjádření odpovídajícími stylistickými prostředky, poskytujeme vhodné náměty pro samostatné tvoření a improvizaci
- podněcujeme žáky k diskusi o zjištěných informacích a k výstižné formulaci názorů, poskytujeme žákům prostor pro zaujímání vlastního stanoviska
- podporujeme respektující komunikaci, vyžadujeme aktivní naslouchání druhým, vhodný projev souhlasu či nesouhlasu
- využíváme komunikační a informační technologie a vedeme žáky k jejich efektivnímu využívání
- předkládáme žákům texty a ukázky z literárních děl, která podněcují k vyjádření jejich osobního postoje (příroda, ekologie, vztahy, hodnoty atd.)

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Český jazyk 1.- 3. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Komunikační a slohová výchova		
<p>ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti</p> <p>ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti</p> <p>ČJL-3-1-03 respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru</p> <p>ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost</p> <p>ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči</p> <p>ČJL-3-1-06 volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích</p> <p>ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev</p> <p>ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním</p> <p>ČJL-3-1-09 píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev</p> <p>ČJL-3-1-10 píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení</p> <p>ČJL-3-1-11 seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh</p>	<p>Čtení:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nácvik motoriky očních pohybů – pohyb očí zleva doprava, pohyb očí na řádku - technika čtení - vázané až plynulé čtení - znalost orientačních prvků v textu - čtení s porozuměním - čtení s vyhledáváním informací - převyprávění obsahu přečteného textu vlastními slovy <p>Naslouchání</p> <ul style="list-style-type: none"> - praktické naslouchání (zdvořilé, vyjádření kontaktu s partnerem); věcné naslouchání pozorné, soustředěné, aktivní – zaznamenaná slyšené, reaguje otázkami) <p>Mluvený projev</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjadřování závislé na komunikační situaci (zásady respektující komunikace) - komunikační žánry: pozdrav, omluva, prosba, vypravování, vzkaz, zpráva, oznámení, rozhovor, debata - základní komunikační pravidla - mimojazykové prostředky: mimika, gesta <p>Písemný projev</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní hygienické návyky: správné sezení, držení psacího náčiní, hygiena 	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Rozvoj schopností poznávání</p> <ul style="list-style-type: none"> - cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění - cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů <p>Psychohygiena</p> <ul style="list-style-type: none"> - nastavování odpočinku a pauz v pracovních blocích <p>Kreativita</p> <ul style="list-style-type: none"> - cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity, pružnosti nápadů, originality (zejména při psaní textů) <p>Poznávání lidí</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzájemné poznávání se ve třídě <p>Mezilidské vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> - chování podporující dobré vztahy <p>Komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> - řeč těla, řeč zvuků a slov

	<p>zraku, postavení ruky, těla, pauzy, zabezpečení možnosti pohybu</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní grafomotorické a uvolňovací cviky - průpravné a přípravné prvky pro psaní písmen psacího písma, obtahování psacího písma - práce s Montessori materiálem (psaní do krupice/písku, smirková písmena, pohyblivá abeceda) - psaní tvarových prvků písmen psacího písma - psaní správných tvarů číslic a vybraných písmen a jejich napojení - psaní slov a krátkých vět - opis, přepis, diktát, autodiktát přiměřené náročnosti a tempa - kontrola napsaného textu a s dopomocí oprava chyb - žánry písemného projevu – krátký dopis, pohled, blahopřání, popis věci, krátké vypravování, zápis do deníku, výpisek z knihy, vzkaz 	<ul style="list-style-type: none"> - komunikace v různých situacích <p>Řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - třídní kruhy, sněm - řešení nastalých konfliktů <p>Hodnoty, postoje, praktická etika</p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení příběhů s etickým kontextem, diskuse o tom, jak je správně se zachovat
Jazyková výchova		
<p>ČJL-3-2-01 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky</p> <p>ČJL-3-2-02 porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná</p> <p>ČJL-3-2-03 porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost</p> <p>ČJL-3-2-04 rozlišuje slovní druhy v základním tvaru</p> <p>ČJL-3-2-05 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves</p> <p>ČJL-3-2-06 spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojky a jinými spojovacími výrazy</p> <p>ČJL-3-2-07 rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky</p> <p>ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování</p>	<p>zvuková stránka jazyka – sluchové rozlišení hlásek, slabik a slov; rozlišení krátkých a dlouhých samohlásek, rozpoznání slova a věty</p> <p>slovní zásoba a tvoření slov – slova a pojmy, význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, antonyma, synonyma, homonyma; stavba slova (kořen, část předponová a příponová, koncovka)</p> <p>tvarosloví – slovní druhy, tvary slov</p> <p>skladba – věta jednoduchá a souvětí, základní skladební dvojice</p> <p>pravopis – pravidla psaní u, ů a ú, i/y po tvrdých a měkkých souhláskách, dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě</p> <ul style="list-style-type: none"> - velká písmena na počátku vět a vlastních jmen osob a zvířat 	<p>Výchova demokratického občana</p> <ul style="list-style-type: none"> - motivování k účasti na sněmech - podpora spolurozhodování <p>Multikulturní výchova</p> <p>Kulturní diference</p> <ul style="list-style-type: none"> - jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti Etnický původ - rovnocennost všech etnických skupin a kultur Multikulturalita - vstřícný postoj k odlišnostem <p>Environmentální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení knížek s enviro přesahem, diskuse <p>Mediální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - diskuse s dětmi, co chceme sdílet/zveřejnit ze života třídy - jak a co vplývá na vnímání mediálního sdělení - tvorba příspěvků

Literární výchova		
<p>ČJL-3-3-01 čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku</p> <p>ČJL-3-3-02 vyjadřuje své pocity z přečteného textu</p> <p>ČJL-3-3-03 rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění ČJL-3-3-04 pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poslech literárních textů - zážitkové čtení a naslouchání - tvořivé činnosti s literárním textem – přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, dramatizace, domyšlení příběhů, tvorba rýmů, vlastní výtvarný doprovod - charakterizuje hlavní postavy, líčí atmosféru příběhu - základní literární pojmy – literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka, bajka, povídka; spisovatel, básník, kniha; divadelní představení, herec, režisér; verš, rým, přirovnání 	

Český jazyk 4.- 5. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Komunikační a slohová výchova		
<p>ČJL-5-1-01 čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas</p> <p>ČJL-5-1-02 rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává</p> <p>ČJL-5-1-03 posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení</p> <p>ČJL-5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta</p> <p>ČJL-5-1-05 vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku</p> <p>ČJL-5-1-06 rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě</p> <p>ČJL-5-1-07 volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru</p> <p>ČJL-5-1-08 rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace</p> <p>ČJL-5-1-09 píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry</p> <p>ČJL-5-1-10 sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti</p>	<p>Čtení:</p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení s porozuměním - čtení s vyhledáváním informací (klíčová slova v textu, podstatné/nepodstatné informace) - třídění informací podle důležitosti - tvoření otázek k přečtenému textu - členění textu na odstavce, umí vytvořit nadpis k textu - srovnává obsah textu se známými údaji, vyvodí závěr sdělení - rozvoj a podpora čtenářství <p>Naslouchání, komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvíjení respektující komunikace - aktivní naslouchání (zaznamená slyšené, reaguje otázkami) - vnímání manipulativní komunikace <p>Mluvený projev</p> <ul style="list-style-type: none"> - základy techniky mluveného projevu (dýchání, vyjadřování závislé na komunikační situaci, zásady respektující komunikace) - základní komunikační pravidla - vedení telefonického hovoru - prezentace před plnem - mimojazykové prostředky: mimika, gesta <p>Písemný projev</p> <ul style="list-style-type: none"> - samostatné dodržování hygienických návyků při psaní 	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Rozvoj schopností poznávání</p> <ul style="list-style-type: none"> - cvičení pozornosti a soustředění - cvičení dovedností zapamatování <p>Sebezpoznání a sebezpojetí</p> <ul style="list-style-type: none"> - sebehodnocení žáků <p>Seberegulace a sebeorganizace</p> <ul style="list-style-type: none"> - využívání volné práce, samostatných projektů <p>Psychohygiena</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhledání pomoci při obtížích - nastavování odpočinku a pauz v pracovních blocích <p>Kreativita</p> <ul style="list-style-type: none"> - cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity, pružnosti nápadů, originality (zejména při psaní textů)

	<ul style="list-style-type: none"> - technika psaní: úhledný, čitelný a přehledný písemný projev, formální úprava textu - žánry písemného projevu – dopis, popis osoby (charakteristika osoby) a pracovní činnosti, vypravování, výtahy z textu, vyplnění tiskopisů, dotazníku 	<p>Poznávání lidí</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzájemné poznávání se ve třídě <p>Mezilidské vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> - chování podporující dobré vztahy
Jazyková výchova		
<p>ČJL-5-2-01 porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová</p> <p>ČJL-5-2-02 rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku</p> <p>ČJL-5-2-03 určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu</p> <p>ČJL-5-2-04 rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary</p> <p>ČJL-5-2-05 vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty</p> <p>ČJL-5-2-06 odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí</p> <p>ČJL-5-2-07 užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje</p> <p>ČJL-5-2-08 píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách</p> <p>ČJL-5-2-09 zvládá základní příklady syntaktického pravopisu</p>	<p>slovní zásoba: význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, slova spisovná, nespisovná, vulgární, hovorová, slangová</p> <p>tvoření slov – stavba slova (kořen, část předponová a příponová, koncovka)</p> <p>tvarosloví – slovní druhy, tvary slov,</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzory podstatných jmen - skloňování podstatných jmen - mluvnické kategorie (osoba, číslo, pád, vzor, životnost) podstatných jmen - mluvnické kategorie sloves (osoba, číslo, čas, způsob) - infinitiv/určitý tvar slovesa - složené a jednoduché tvary sloves - přičestí minulé - časování slovesa být <p>skladba – věta jednoduchá a souvětí, základní skladební dvojice</p> <ul style="list-style-type: none"> - užívá vhodných spojovacích výrazů - píše správně čárky v souvětí <p>pravopis – i/y po obojetných souhláskách – vyjmenovaná slova a slova příbuzná</p> <ul style="list-style-type: none"> - i/y v koncovkách podstatných jmen - i/y ve shodě přísudku s holým podmětem - i/y v koncovkách přídavných jmen - velká písmena v názvech ulic 	<p>Komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> - verbální/neverbální komunikace - komunikace v různých situacích <p>Řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - třídní kruhy, sněm - řešení nastalých konfliktů <p>Hodnoty, postoje, praktická etika</p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení příběhů s etickým kontextem, diskuse o tom, jak je správně se zachovat <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p> <p>Evropa a svět nás zajímá</p> <ul style="list-style-type: none"> - život dětí v jiných zemích - lidová slovesnost, zvyky a tradice
Literární výchova		
<p>ČJL-5-3-01 vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je</p> <p>ČJL-5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma</p> <p>ČJL-5-3-03 rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů</p> <p>ČJL-5-3-04 při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poslech literárních textů - zážitkové čtení a naslouchání - vedení záznamů o přečtených knihách - tvořivé činnosti s literárním textem – přednes, dramatizace vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, obměny textu - základní literární pojmy – literární druhy a žánry: pověst, báje, legenda, román, lyrika, epika, drama <p>Průvodci i žáci sami doporučují na základě přečteného spolužákům oblíbené autory</p>	<p>Výchova demokratického občana</p> <ul style="list-style-type: none"> - motivování k účasti na sněmech - podpora spolurozhodování <p>Multikulturní výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznávání vlastního kulturního zakotvení - respekt k příslušníkům odlišných socio-kulturních skupin <p>Environmentální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení knížek s enviro přesahem, diskuse

		Mediální výchova Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných Vnímání autora mediálních sdělení - odhalení záměrné manipulace ve sdělení - tvorba příspěvků
--	--	---

Český jazyk 6.- 9. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Komunikační a slohová výchova		
<p>ČJL-9-1-01 odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji</p> <p>ČJL-9-1-02 rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru</p> <p>ČJL-9-1-03 rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj</p> <p>ČJL-9-1-04 dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci</p> <p>ČJL-9-1-05 odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru</p> <p>ČJL-9-1-06 v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči</p> <p>ČJL-9-1-07 zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu</p> <p>ČJL-9-1-08 využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát</p>	<p>6. ročník</p> <p>Opakování učiva 1. stupně</p> <ul style="list-style-type: none"> Důraz na čtení s porozuměním, studijní čtení jako zdroj informací Prohlubování respektující komunikace Mluvený projev – zejména nácvik mluvení před plénem; mluvení s osnovou, prezentace ročníkového projektu Písemné žánry: výpisky, ucelená ročníková práce na zvolené téma, prezentace <p>7. – 9. ročník</p> <p>Čtení:</p> <ul style="list-style-type: none"> praktické (pozorné, přiměřeně rychlé, znalost orientačních prvků v textu) věcné (studijní, čtení jako zdroj informací, vyhledávací) kritické (analytické, hodnotící) prožitkové <p>Naslouchání, komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> rozvíjení respektující komunikace rozvoj empatie, aktivní naslouchání kritické (vnímání objektivního a subjektivního sdělení, komunikační záměr mluvčího, manipulativní působení projevu) 	<p>OSV</p> <p>Rozvoj schopností poznávání</p> <ul style="list-style-type: none"> cvičení vnímání, pozornosti a soustředění <p>Sebepoznání a sebepojetí</p> <ul style="list-style-type: none"> sebehodnocení žáků <p>Seberegulace a sebeorganizace</p> <ul style="list-style-type: none"> využívání volné práce, samostatných projektů <p>Psychohygiena</p> <ul style="list-style-type: none"> vyhledání pomoci při obtížích nastavování odpočinku a pauz v pracovních blocích <p>Kreativita</p> <ul style="list-style-type: none"> cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity, pružnosti nápadů, originality (zejména při psaní textů) <p>Poznávání lidí, mezilidské vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> budování vztahů ve třídě

<p>ČJL-9-1-09 uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování</p> <p>ČJL-9-1-10 využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů</p>	<p>Mluvený projev</p> <ul style="list-style-type: none"> - zásady kultivovaného projevu (technika mluveného projevu, prostředky nonverbální a paralingvální); - komunikační žánry: připravený i nepřipravený projev na základě poznámek nebo bez poznámek, referát, diskuse, prezentace před plnem <p>Písemný projev</p> <ul style="list-style-type: none"> - na základě poznatků o jazyce a stylu, o základních slohových postupech a žánrech - vlastní tvořivé psaní - žánry písemného projevu – výpisek, esej, žádost, soukromý a úřední dopis, objednávka, popis děje a pracovního postupu, teze, strukturovaný životopis, pozvánka, charakteristika (např. literární postavy), subjektivně zabarvený popis, výklad, úvaha 	<p>Komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> - verbální/neverbální komunikace - cvičení empatického a aktivního naslouchání <p>Řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - třídní kruhy, sněm - řešení nastalých konfliktů <p>Hodnoty, postoje, praktická etika</p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení příběhů s etickým kontextem, diskuse - analýza vlastních/cizích postojů
<p>Jazyková výchova</p>		
<p>ČJL-9-2-01 spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova</p> <p>ČJL-9-2-02 rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh</p> <p>ČJL-9-2-03 samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami</p> <p>ČJL-9-2-04 správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci</p> <p>ČJL-9-2-05 využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace</p> <p>ČJL-9-2-06 rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí</p> <p>ČJL-9-2-07 v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí</p> <p>ČJL-9-2-08 rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití</p>	<p>6. ročník</p> <p>Opakování učiva 1. stupně</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozlišování a korekce spisovného/nespisovného jazyka • modulace souvislé řeči • tvarosloví – slovní druhy, tvary slov • komplexní procvičování pravopisu ve tvořených textech <p>7. – 9. ročník</p> <p>obecná jazykověda:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vývoj jazyka, skupiny jazyků - útvary/poloútvary národního jazyka: spisovné a nespisovné útvary: nářečí, slang, professionalismus, argot - jazyková norma a kodifikace, kultura jazyka a řeči, jazykové příručky, slovníky <p>zvuková podoba jazyka</p> <ul style="list-style-type: none"> - zásady spisovné výslovnosti - modulace souvislé řeči (přízvuk slovní a větný), - intonace, členění souvislé řeči (pauzy, frázování) <p>slovní zásoba a tvoření slov</p> <ul style="list-style-type: none"> - obohacování slovní zásoby, způsoby tvoření slov - význam slova, homonyma, synonyma - přenesená pojmenování (zejména metafora, metonymie), frazeologie 	<p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p> <ul style="list-style-type: none"> - četba zahraničních autorů - život v jiných zemích, zvyky a tradice <p>Výchova demokratického občana</p> <ul style="list-style-type: none"> - motivování k účasti na sněmeh, demokratická kultura školy - příběhy občansky angažovaných lidí <p>Multikulturní výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznávání vlastního kulturního zakotvení a cizích kultur, tolerantní přístup - respekt k příslušníkům odlišných socio-kulturních skupin <p>Environmentální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - čtení knížek s enviro přesahem, diskuse <p>Mediální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě,

	<p>tvarosloví</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovní druhy, mluvnické významy a tvary slov, tvaroslovné kategorie, neohebná slova <p>skladba – věta, stavba věty, pořádek slov ve větě, rozvíjející větné členy, souvětí, přímá a nepřímá řeč, stavba textu</p> <p>pravopis – lexikální, morfologický, syntaktický</p>	rozlišování bulvárních prvků ve sdělení od informativních a spol. významných
Literární výchova		
<p>ČJL-9-3-01 uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla</p> <p>ČJL-9-3-02 rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora</p> <p>ČJL-9-3-03 formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo</p> <p>ČJL-9-3-04 tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie</p> <p>ČJL-9-3-05 rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty</p> <p>ČJL-9-3-06 rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele</p> <p>ČJL-9-3-07 uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře</p> <p>ČJL-9-3-08 porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování</p> <p>ČJL-9-3-09 vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích</p>	<p>6. ročník</p> <p>Opakování učiva 1. stupně</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvorba recenze díla (sdílení se spolužáky), záznam a reprodukce hlavních myšlenek - tvořivé činnosti s literárním textem – přednes, dramatizace vhodných literárních textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, obměny textu - základní literární pojmy – poezie, próza, drama, žánry lyrické, epické <p>7. – 9. ročník</p> <p>tvořivé činnosti s literárním textem – volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, záznam a reprodukce hlavních myšlenek, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, vlastní výtvarný doprovod k textům</p> <p>interpretace literárních a jiných děl</p> <p>základy literární teorie a historie</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktura literárního díla (námět a téma díla, literární hrdina, kompozice literárního příběhu), jazyk literárního díla (obrazná pojmenování; zvukové prostředky poezie: rým, rytmus; volný verš), literatura umělecká a věcná (populárně-naučná, literatura faktu, publicistické žánry) <p>literární druhy a žánry</p> <ul style="list-style-type: none"> - poezie, próza, drama, žánry lyrické, epické, dramatické v proměnách času - hlavní vývojová období národní a světové literatury - typické žánry a jejich představitelé 	<p>Vnímání autora mediálních sdělení</p> <ul style="list-style-type: none"> - odhalení záměrné manipulace ve sdělení - Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality <p>Fungování a vliv médií ve společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - propaganda, nezávislost médií <p>Tvorba vlastních příspěvků</p> <p>Povzbuzujeme žáky ke tvorbě školního časopisu</p>

8.2 Anglický jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovaný předmět ANGLICKÝ JAZYK je součástí vzdělávací oblasti JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE, na naší škole je hlavním CIZÍM JAZYKEM.

Konkrétním cílem výuky anglického jazyka je poskytnout žákům nástroj komunikace v rámci integrované Evropy a světa. Chceme přesvědčit žáky, že ovládnutí anglického jazyka pomáhá snižovat jazykové bariéry, zvyšuje mobilitu a uplatnění jednotlivců, umožňuje čerpat z dalších, zahraničních zdrojů informací, usnadňuje poznávání dalších kultur a světa a je nezbytnou součástí pro další studium a pozdější pracovní uplatnění.

Prioritou výuky je rozvíjení schopnosti žáků dorozumět se v reálných situacích běžného života. V rámci vyučovaného předmětu ale postupně rozvíjíme všechny oblasti jazyka: poslech, mluvenou interakci a projev, čtení, písemnou interakci a projev. Žáci se seznamují i s reáliemi anglicky mluvících zemí a cizojazyčnými kulturami. Výuka je založena na modelu britské angličtiny (žáci se ale učí přijímat i jiné varianty jazyka prostřednictvím zahraničních dobrovolníků, kteří nejsou převážně anglický rodilí mluvčí).

Anglický jazyk učíme spirálovým způsobem, tj. navazujeme na předchozí výstupy z předchozích úrovní a rozvíjíme je vždy na vyšší a vyšší úrovni. V rámci tematických okruhů se postupně naplňují v každém ročníku očekávané výstupy na stále dokonalejší úrovni, přičemž se u žáků postupně rozvíjí všechny dovednosti receptivní, produktivní a interaktivní, rozšiřuje se slovní zásoba a komunikativní metodou se procvičuje gramatika.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Celková hodinová dotace předmětu:

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
týdenní časová dotace	1	1	3	3	3	3	4	4	4

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

ANGLICKÝ JAZYK je vyučován v menších skupinách žáků (max. 10 žáků). Vyučuje se formou lekcí v rámci pracovních výukových bloků. Naším cílem je však, aby se angličtina stala přirozenou součástí života školy a setkávali se s ní po celý den (ať již v komunikaci se zahraničními dobrovolníky, tak i později ve výuce prostřednictvím metody CLIL).

V souladu s principy pedagogiky Marie Montessori se snažíme vytvářet připravené prostředí, které zohledňuje individuální potřeby a možnosti žáků (včetně žáků se specifickými vzdělávacími potřebami). Zabezpečujeme žákům dostatek zajímavých a inspirativních podnětů v anglickém jazyce (využíváme software Genki, produkty Albi tužky, Phonics textbook, Oxford Reading Tree, Montessori Coloured Letters, deskové hry), postupně využíváme učebnici Academy stars.

Výchovné a vzdělávací strategie

V **prvním trojročí** se snažíme především o probuzení zájmu o učení se cizímu jazyku a vytváření pozitivního vztahu k němu. Věnujeme pozornost především rozvoji dovedností poslechu a mluvení (psaní a čtení se věnujeme v menší míře od třetího ročníku). Zaměřujeme se na to, aby žáci rozuměli známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a uměli tyto výrazy a fráze používat. Základem tohoto období je umět představit sebe a ostatní a klást jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o sobě, o místě, kde žijí, o lidech, které znám, a na podobné otázky umět odpovídat. K osvojování receptivních dovedností dochází rychleji než k osvojování dovedností produktivních. Dítě v počátku prochází obdobím tzv. „silent period“ (tiché období), které trvá u různých jedinců různě dlouho. Děti se snažíme aktivizovat prostřednictvím metody TPR (Total Physical Response), vizuálního dvojazyčného prostředí. Návik čtení začínáme až kolem třetího ročníku prostřednictvím Phonics metody.

V rámci **druhého trojročí** se již zaměřujeme na rozvoj všech jazykových dovedností (poslech a čtení s porozuměním, psaní, mluvení) a jazykových prostředků (gramatika, fonetika, slovní zásoba).

Hlavním metodologickým východiskem (přístupem k jazyku samotnému i ke způsobu výuky) je komunikativní přístup (Communicative Approach). Zařazujeme aktivizační výukové metody, metody situační, inscenační (role-play, dramatizace) a didaktické komunikativní hry. Specifické komunikační situace se procvičují formou poslechů, monologů, dialogů, porozumění autentickým a upraveným textům, psaní jednoduchých textů, prezentací, mini projektů, úloh ověřujících porozumění, v každodenní běžné interakci ve škole. Podporujeme samostatnou práci žáků a práci ve skupinách či dvojicích. Zaměřujeme se na to, aby žáci mohli anglicky hovořit o běžných tématech, navazovat společenské a osobní vztahy a naučili se chápat a respektovat kultury a zvyky jiných lidí.

Snažíme se v žácích posilovat přirozenou motivaci ke studiu a samostatnému učení vytvářením přirozených situací, kdy je potřeba dorozumívat se anglicky (i díky zahraničním dobrovolníkům). Podporujeme žáky, aby se aktivně věnovali samostudiu, hledali formu, která jim přinese pokrok i radost, nabízíme široké spektrum aktivit dle jejich preferencí (sledování původních pohádek/filmů v angličtině, sledování zajímavých zahraničních youtuberů, čtení anglických textů/knih/odborných materiálů, anglické kluby s dobrovolníky působící na naší škole).

Učivo ve **třetím trojročí** již kromě obecných tematických oblastí a jazykových dovedností zaměřujeme na témata, se kterými se žáci setkávají v daném období i v jiných předmětech (zejména v LUSKu). Pomáháme žákům najít vhodné učební postupy a strategie, které se mají stát základem pro jejich celoživotní učení (strategie učení slovní zásoby, navrhujeme aplikace, způsoby osvojování gramatiky).

Postupně probíráme a opakujeme všechny tematické okruhy, rozšiřujeme slovní zásobu a komunikativní metodou procvičujeme gramatiku. Specifické komunikační situace procvičujeme formou poslechů, monologů, dialogů, skupinových diskusí, porozumění autentickým a upraveným textům, psaní písemných slohových útvarů, prezentací, mini projektů, úloh ověřujících porozumění, v každodenní běžné interakci ve škole.

Vzhledem k různé úrovni žáků zařazujeme jednotlivá témata a gramatické jevy podle úrovně každé skupiny do různých ročníků. Nicméně si klademe za cíl, aby si ke konci 9. roč. všichni žáci osvojili

uvedené jazykové prostředky a ostatní složky v plné míře. Zařazení rozšiřujícího učiva zváží průvodce s ohledem na specifika konkrétní skupiny a individuální potřeby a zájmy žáků.

Nedílnou součástí výuky anglického jazyka se postupně stává práce s odborným (odborně-populárním) a literárním textem. Žáci čtou literární a publicistické texty v upravené podobě (nebo v originále v závislosti jejich jazykové úrovni). U žáků s vyšší jazykovou úrovní jsou při práci s odbornými texty uplatňovány formy kritického čtení a metody práce s textem jako zdrojem informací, které pak přecházejí do produktivní roviny ve formě výpisků, vlastních psaných textů a projektových výstupů.

Stěžejní roli pro rozvoj komunikačních dovedností v anglickém jazyce hraje aktivní účast žáků v mezinárodních projektech, například prostřednictvím platform Penpals Schools a eTwinning. Ve třetím trojročí působí jeden zahraniční dobrovolník programu Evropského sboru solidarity, a to nejen v jazykových lekcích, ale i během dalších školních i mimoškolních aktivit. Žáci jsou povzbuzováni ke spolupráci s dobrovolníky v rámci každodenních činností, konkrétně zaměřených aktivit a projektů. Další motivační pobídkou je konání pravidelných projektových dní s rodilými mluvčími.

Budujeme připravené prostředí pro výuku starších dětí – postupně se vybavujeme Montessori materiálem, rozšiřujeme nabídku anglických knih (naučných i beletristických, Oxford tree, Pinguin Readers, časopisy Jump a Drive), obrázkové slovníky, Mind Map Creative Dictionary, kolekce her pro výuku AJ, kolekce literatury.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Snažíme se uplatňovat obecní školní strategie pro rozvoj klíčových kompetencí, které máme v ZŠ ZaHRAda (uvedené v kapitole 3.2.2). Kromě obecných strategií v tomto předmětu uplatňujeme zejména následující:

- průběžně motivujeme žáky ke komunikaci v cizím jazyce – umožňujeme komunikaci s rodilým mluvčím (zahraniční dobrovolníci), poskytujeme příležitosti ke čtení cizojazyčné literatury, časopisů, dáváme tipy na zajímavé videa, podcasty, youtubery apod.
- představujeme různé metody výuky jazyka a umožňujeme žákům hledat pro ně nejvhodnější způsob
- při výuce kombinujeme frontální, skupinovou i individuální práci
- vedeme žáky ke spolupráci na projektech, povzbuzujeme vzájemnou pomoc
- snažíme se žáky podpořit v komunikaci, aby dokázali zareagovat i v situacích, kdy přesně nerozumí cizímu sdělení a sami se neví přesně vyjádřit; podporujeme je, aby se nevzdávali; využíváme situace z reálného života
- klademe rovnoměrný důraz na porozumění a vlastní vyjádření, interakci, poskytujeme dostatek příležitostí k samostatnému projevu
- pomocí textů, audio či video materiálů o jiných kulturách probouzíme v žácích zájem o dění ve světě, učíme je klást si otázky a přemýšlet v globálních souvislostech; zařazením tematických okruhů vztahujících se k přírodě, komunitě a naší společnosti probouzíme u žáků zájem o spoluutváření naší společnosti, podporujeme kladný vztah žáků k životnímu prostředí a jejich občanskou angažovanost

Anglický jazyk 1.- 3. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
<p><i>CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně</i></p> <p><i>CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal</i></p> <p><i>CJ-3-1-03 rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu</i></p> <p><i>CJ-3-1-04 rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu</i></p> <p><i>CJ-3-1-05 přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení</i></p> <p><i>CJ-3-1-06 píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • pozdravy • jednoduché pokyny (neverbální a verbální reakce) • reakce na otázky týkající se základních informací o vlastní osobě (jméno, věk, nálada, bydliště, záliby, počasí apod.) • vyjádření přání, poděkování • podání základních informací o sobě (jméno, věk, odkud jsem, kde bydlím, záliby) • základní časová orientace (den, roční období, denní doba) • abeceda, hláskování svého jména • číslovky do 100 • jednoduché říkanky a písničky <p>slovní zásoba</p> <ul style="list-style-type: none"> • naplňující potřeby výše uvedených komunikačních situací • podstatná jména (barvy, zvířata, ovoce, zelenina, jídlo, běžné předměty, dny v týdnu) • slovesa: go, run, jump, fly, put, read, write, like, have apod. • přídavná jména (antonyma): big, small, fast, slow, long, short apod. <p>gramatika:</p> <ul style="list-style-type: none"> • přítomný čas prostý – slovesa: být, mít, mít rád • jednotné x množné číslo • člen neurčitý 	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Rozvoj schopností poznávání</p> <ul style="list-style-type: none"> - cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění - cvičení dovedností zapamatování <p>Kreativita</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora žáků, aby úkoly uchopili tvořivě – představování, dialogy... <p>Poznávání lidí</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzájemné poznávání se ve třídě (skupině), s průvodci a dobrovolníky <p>Mezilidské vztahy</p> <p>Komunikace</p> <ul style="list-style-type: none"> - řeč těla, řeč zvuků a slov - komunikace v různých situacích <p>Multikulturní výchova</p> <p>Kulturní diference</p> <ul style="list-style-type: none"> - respektování zvláštností různých etnik <p>Multikulturalita</p> <ul style="list-style-type: none"> - vstřícný postoj k odlišnostem - multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p> <ul style="list-style-type: none"> - budování zájmu o Evropu a svět, představujeme krajiny původu dobrovolníků a anglicky mluvících zemí

Anglický jazyk 4.- 5. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Poslech s porozuměním		
<p><i>CJ-5-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností</i></p> <p>- rozumí pravidelným jednoduchým instrukcím a zadáváním úkolů, otázkám na známá témata</p> <p><i>CJ-5-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně, a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu</i></p> <p>- umí interpretovat základní myšlenky či informace v mluveném projevu</p> <p>- umí odpovědět a položit kontrolní otázky</p> <p><i>CJ-5-1-03 rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu</i></p> <p>- při poslechu rozumí informacím různého druhu, tyto informace doplňuje nebo vyhledává</p> <p>- na základě poslechu reprodukováných audio materiálů: opakuje slova a věty z audio nahrávky, doplňuje slova do poslouchaného textu, rekonstruuje příběh z audionahrávky</p>	<p>Společný poslech a četba materiálů doprovázených ilustracemi</p> <p>ZDROJE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • audio materiály z učebnic Academy Stars, Internetové zdroje 	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Rozvoj schopností poznávání</p> <p>- cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění</p> <p>- cvičení dovedností zapamatování</p> <p>Sebepojetí</p> <p>- sebezprezentace, projekt: „To jsem já“</p> <p>Poznávání lidí</p> <p>- vzájemné poznávání se ve třídě (skupině), s průvodci a dobrovolníky</p> <p>Multikulturní výchova</p> <p>Kulturní diference</p> <p>- respektování zvláštností různých etnik</p> <p>Multikulturalita</p> <p>- vstřícný postoj k odlišnostem</p> <p>- multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p> <p>- budování zájmu o Evropu a svět, představujeme krajiny původu dobrovolníků a anglicky mluvících zemí</p>
Mluvení		
<p><i>CJ-5-2-01 zapojí se do jednoduchých rozhovorů</i></p> <p>- konverzuje na základní témata (počasí, rodina, jídlo, záliby)</p> <p>- konverzuje v kruhu, provádí individuální interakce s průvodcem a vrstevníky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj správné výslovnosti • hláskování svého jména • básničky, anekdoty a písničky <p>slovní zásoba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podstatná jména (rodina a přátelé, škola, jídlo, sport, volný čas, povolání, bydliště, 	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Mezilidské vztahy</p> <p>Komunikace</p> <p>- řeč těla, řeč zvuků a slov</p> <p>- komunikace v různých situacích</p>

<p><i>CJ-5-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</i> - sdělí vhodně informace týkající se vlastní osoby</p> <p><i>CJ-5-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá</i> - reaguje správně na nejběžnější otázky týkající se vlastní osoby</p>	<p>dopravní prostředky, oblečení, předměty denní potřeby, zvířata, příroda, počasí, čas – svátky, roční období, měsíce, dny, hodiny)</p> <ul style="list-style-type: none"> • běžná slovesa • přídavná jména – antonyma <p>gramatika:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Základní gramatické struktury a typy vět (+ vazba there is/are; like + ...ing; would like to + infinitive) • přítomný čas prostý, použití, tvorba kladné a záporné věty, otázek • zájmena osobní, přivlastňovací • stupňování přídavných jmen • předložky místa (on, in, next to, between, under, behind) 	<p>- rozvoj empatického, aktivního naslouchání</p>
Čtení s porozuměním		
<p><i>CJ-5-3-01 vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům</i> - rozumí obsahu a smyslu jednoduchých materiálů a textů, informace z nich doplňuje nebo vyhledává</p> <p><i>CJ-5-3-02 rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu</i> - čtení metodou Phonics - čtení slov s překladem - čtení vět s předkladem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • plynulé a foneticky správné čtení jednoduchých textů • práce s dvojjazyčným slovníkem • hláskování <p>ZDROJE: - materiály z učebnic Academy Stars 1, 2, pracovní listy, internetové zdroje</p>	
Psaní		
<p><i>CJ-5-4-01 napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního život</i> - psaní metodou Phonics - doplní písmena do známých slov - doplní známé slova do vět - dokáže napsat jednoduché věty dle předlohy</p> <p><i>CJ-5-4-02 vyplní osobní údaje do formulářů</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • psaní krátkého textu tematicky zaměřeného na probírané oblasti 	

Anglický jazyk 6.- 9. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Poslech s porozuměním		
<p><i>CJ-9-1-01 rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opakuje věty z audio nahrávky • zachytí konkrétní informace číselné i nečíselné povahy (např. o osobách, prostředí, v němž žije, o každodenních činnostech a potřebách) v pomalu a zřetelně pronášeném jednoduchém projevu, který se vztahuje k osvojovaným tématům; • zachytí klíčová slova v poslechových textech pronášených pomalu a zřetelně; • rozumí základním informacím v jednoduchém poslechovém textu s vizuální oporou; • prokáže porozumění poslechovému textu prostřednictvím plnění různých typů úloh (doplňování slov, rekonstrukce příběhu z nahrávky). <p><i>CJ-9-1-02 rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • porozumí tématu/obsahu krátkého a jednoduchého projevu zřetelně pronášeného jednou či více osobami, který se vztahuje k osvojovaným tématům (např. vybere, přiřadí, ukáže, doplní znak, obrázek nebo text znázorňující téma nebo obsah daného textu); • porozumí obsahu stručné a zřetelně vyslovované promluvy učitele, která se týká osvojovaných témat, instrukcí a každodenních situací; • rozumí jednoduché konverzaci a základním informacím v jednoduchých poslechových textech na nahrávce, která obsahuje známou slovní zásobu a je pronášena pomalu a zřetelně; • seznámí se s různými akcenty 	<p>Poslech a interpretace audio textů odpovídající obtížnosti</p> <p>Tematické okruhy (6. třída) navazují na témata 1. stupně, opakování a rozšiřování slovní zásoby daných okruhů Time (kalendář, hodiny) My Home (vesmír, Země, kontinenty – klima, Evropa a EU, ČR, Tišnovsko, dům, byt) Family and friends (členové rodiny, popis osoby, vlastnosti) Hobbies, Jobs, Sport Food (potraviny, nakupování, restaurace) Nature (tělo, zvířata, rostliny, habitaty) Travelling, Transport (orientace, dopravní prostředky, popis místa)</p> <p>Tematické okruhy (7. – 9. třída):</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznáváme jeden druhého • popis osoby, vnitřní a vnější charakteristika člověka • čísla, kalendář, čas • záliby, volný čas a zájmová činnost • sport • rodina • škola • domov, místo, kde žiji • zeměpisné údaje • město a venkov • oblečení • jídlo a nápoje, stravování • moderní technologie a media • člověk a společnost, vynálezy • nakupování, reklama • cestování • zvířata • příroda a životní prostředí • počasí • svět práce, povolání • realie anglicky mluvících zemí, zvyklosti <p>ZDROJE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wocabee, Duolingo, Mooveez, výukové materiály na internetu (You Tube, British Council apod.), učebnice Academy Stars a její audio nahrávky 	<p>Osobnostní a sociální výchova Komunikace – mluvní cvičení, cvičení pozorování, cvičení empatického a aktivního naslouchání, verbální a neverbální komunikace Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání Sebepoznání a sebepojetí – žák se popisuje, vyjadřuje své rozpoložení a vztah k ostatním Kreativita – tvorba vlastních literárních a neliterárních textů, dramaturgie, tvorba ilustrací Mezilidské vztahy – empatie</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Objevujeme Evropu a svět – zařazení angličtiny do evropských jazyků Evropa a svět nás zajímá – žák vypráví příběhy z Evropy a světa, - dobrovolníci představují svoje země - dozvídá se o evropských kulturních kořenech a hodnotách, poznává realie a literaturu anglicky mluvících zemí</p> <p>Multikulturní výchova Kulturní rozdíly, etnický původ, jazyky Multikulturalita – specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost</p> <p>Mediální výchova</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Konverzace s česky nemluvící osobou (evropský dobrovolník, rodilý mluvčí, eTwinning chat ad.) 	<ul style="list-style-type: none"> - kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - tvorba vlastních příspěvků
Mluvení		
<p><i>CJ-9-2-01 zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zjistí základní informace o jiné osobě, prostředí, v němž žije, každodenních činnostech (např. kde si co koupit a kolik co stojí, jakým prostředkem se dostane na určité místo, kde se co nalézá), je-li mu partner v komunikaci ochoten v případě nutnosti pomoci; - zjistí běžně potřebné informace v různých základních situacích, vede krátký, jasně strukturovaný rozhovor, je-li mu partner v komunikaci ochoten v případě nutnosti pomoci (pozdání, cestování, nakupování, školní a mimoškolní aktivity, hry, líbí/nelíbí, přeje/nepřeje) <p><i>CJ-9-2-02 mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje základní fonetická pravidla (výslovnost, intonaci, větný a slovní přízvuk); - krátce pohovoří na osvojené téma podle předem připravené osnovy nebo s vizuální oporou (např. obrázky, osnova, tabulka, myšlenková mapa, schéma) nebo na základě položených otázek. <p>tematické okruhy: můj domov (vesmír, Země, kontinenty, ČR, bydliště, dům/byt), rodina, stravování, volný čas, škola, počasí, příroda, tělo, zdraví, sport, povolání, společnost, nákupy, technologie a média, realie Británie, Kanada, USA, Austrálie, Nový Zéland</p> <p><i>CJ-9-2-03 vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - popíše sebe samého, další osoby, prostředí, v němž žije, každodenní činnosti a potřeby a způsob života za použití jednoduchých vět; 	<p>6.třída Rozvíjené komunikační dovednosti (6. třída)</p> <p>Reakce na oslovení, pozdravy, instrukce, žádosti, poděkování Požádání Reakce na otázky týkající se vlastní osoby a nejbližšího okolí Reakce na otázky týkající se probíraných témat Představení se, popis osoby</p> <p>Rozvíjené gramatické formy (6. třída)</p> <p>Přítomný čas prostý a průběhový – kladné věty, záporné věty, otázky Stupňování přídavných jmen Vazba there is/are Člen určitý/neurčitý Modální slovesa Minulý čas prostý was/were, pravidelná slovesa</p> <p>7. – 9. třída</p> <p>rozvoj správné výslovnosti pravidelná konverzace s česky nemluvící osobou (evropský dobrovolník, rodilý mluvčí, chat s partnery eTwinninga apod.)</p> <p>Komunikační funkce jazyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oslovení, reakce na oslovení, • pozdrav, přivítání, rozloučení, • představování, prezentace sebe • vyjádření základních pocitů, emocí, libosti/nelibosti, • poděkování a reakce na poděkování, • omluva, reakce na omluvu, • zpracování a vyplňování jednoduchých formulářů, dotazníků, • detailní popis osoby, místa, obrázku, události • prosba, formální a neformální žádost, žádost o pomoc, službu či informaci, • nakupování, restaurace, cestování, nemocnice • telefonování, předání a zachycení zprávy 	

<p>- vypráví jednoduchý příběh nebo událost jako sled jednotlivých událostí za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a, ale, nebo, protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec; - vypráví či popíše své plány za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a příslovci.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • návrh a nabídka setkání nebo společenského programu, • přání, blahopřání, • souhlas/nesouhlas, • psaní a odpověď na osobní dopis, email, • písemný a ústní příkaz, zákaz a rada, • prezentace, krátký mluvený projev na určité téma <p>Jazykové prostředky: Slovní zásoba: rozvíjení dostačující slovní zásoby k ústní i písemné komunikaci vztahující se k probíraným tematickým okruhům a komunikačním situacím (viz výše)</p> <p>Rozvíjené gramatické prostředky: Přítomný prostý, průběhový Vyjadřování budoucnosti Minulý čas prostý, průběhový Nepravidelná slovesa Osobní a přivlastňovací zájmena Modální slovesa Příslovce Spojky (časové, účelové) Předminulý čas Předpřítomný čas Souslednost Podmínkové věty, 0,1,2 Trpný rod Tázací dovětky Frázová slovesa</p>	
Čtení s porozuměním		
<p><i>CJ-9-3-01 vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech</i> - najde konkrétní informace číselné i nečíselné povahy (např. o prostředí, v němž žije, každodenních činnostech a potřebách, osobách ve svém okolí, způsobu života) v jednoduchém textu vztahujícím se k tématům, se kterými se může běžně setkat ve svém životě; - vyhledá ve dvojjazyčném slovníku význam neznámého slova nebo slovního spojení</p> <p><i>CJ-9-3-02 rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace</i> - porozumí obsahu krátkého a jednoduchého textu týkajícího se každodenních</p>	<p>6. třída - plynulé a foneticky správné čtení jednoduchých textů - překlad, práce s dvojjazyčným slovníkem - interpretace krátkých textů</p> <p>ZDROJE: - materiály z učebnic Academy Stars 1, 2, Happy Street 2, řada Oxford Reading Tree, Penguin Reader, internet (English in Levels, British Council apod.) - práce s autentickými texty (sms, chat, e-mail, blog, pohlednice) - četba dle individuálního zájmu: komiksy, fiction, non-fiction, časopis Jump apod.</p> <p>7. - 9.třída - plynulé a foneticky správné čtení</p>	

<p>- porozumí běžným označením a nápisům na veřejných místech, které se týkají např. orientace, upozornění, varování, zákazu, časových údajů rozumí pokynům a instrukcím v učebnici a pracovních listech;</p> <p>- vyhledá požadované informace v učebnici, v upravených člancích, ve výukových materiálech a zjednodušených literárních (fiction) a neliterárních (non-fiction) textech;</p> <p>- čte jednoduchý text nahlas a srozumitelně;</p> <p>- čte texty přiměřené úrovni dle individuálního výběru (komiksy, povídky, novinové články, populárně naučné texty).</p>	<p>- překlad, práce s dvojjazyčným slovníkem, základy používání výkladového slovníku</p> <p>- četba s reflexí dle individuálního zájmu: komiksy, fiction, non-fiction, časopis Jump, Drive apod., různé autentické materiály</p> <p>Non-fiction:</p> <ul style="list-style-type: none"> • instrukce, návody • vzdělávací materiály • názorové blogy • encyklopedie • brožury • zpravodajství <p>Fiction (přízrůbená úroveň):</p> <ul style="list-style-type: none"> • poezie • povídky • romány <p>Zvuková a grafická podoba jazyka:</p> <p>Rozvíjení</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostatečně srozumitelné výslovnosti, plynulosti projevu, • správné intonace • schopnosti rozlišovat sluchem prvky fonologického systému jazyka, slovního a větného přízvuku 	
Psaní		
<p><i>CJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři:</i></p> <p>- zapíše/doplní informace, slovní spojení nebo jednoduché věty, které se týkají jeho osoby, rodiny a kamarádů, předmětů nebo činností, které běžně vykonává</p> <p><i>CJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</i></p> <p>- sestaví/napíše krátký jednoduchý popis sebe samého, dalších osob, prostředí, v němž žije, každodenních činností a potřeb, a minulých událostí za použití vět propojených např. spojkami a, ale, nebo, protože a příslovci nejdříve, potom, nakonec;</p> <p>- napíše jednoduchý text (např. sms, dopis, e-mail, vzkaz) vyjadřující např. poděkování, pozvání, prosbu nebo omluvu za použití jednoduchých vět;</p> <p>- napíše jednoduchý příběh jako sled jednotlivých událostí za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami a příslovci;</p>	<p>Rozvíjené dovednosti – psaní</p> <p>6.třída</p> <ul style="list-style-type: none"> • vyplňování jednoduchých formulářů • psaní dopisu, e-mailu • psaní krátkého textu tematicky zaměřeného na probírané oblasti <p>7.- 9. třída</p> <ul style="list-style-type: none"> • vyplňování jednoduchých formulářů, dotazníků • recept na jídlo, instrukce, návod • písemná reakce na krátkou textovou zprávu (sms, chat) • metoda kreativního psaní • deník, komiks, prezentace • písemná reakce na email, osobní dopis • referát, článek 	

<p>- popíše své plány za použití vět řazených za sebou nebo propojených např. spojkami nebo příslovci</p> <p><i>CJ-9-4-03 reaguje na jednoduché písemné sdělení</i></p> <p>- dokáže reagovat na jednoduché texty ve formátu sms, e-mail, chat, dopis s použitím jednoduchých slovních spojení a vět</p>		
---	--	--

8.3 Další cizí jazyk

8.3.1 Španělský jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Škola nabízí k výběru Vyučovaný předmět ŠPANĚLSKÝ JAZYK je součástí vzdělávací oblasti JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE, vzdělávacího oboru Další cizí jazyk.

Konkrétním cílem výuky španělského jazyka je poskytnout žákům možnost komunikace v dalším světovém jazyce, nakolik znalost alespoň dvou světových jazyků se stává v dnešním světě určitou samozřejmostí. Španělština byla zvolena jako jeden z nejrozšířenějších světových jazyků (druhý jazyk na světě co do počtu rodilých mluvčích) a zároveň jazyk, který je relativně jednodušší a jeho souběžné učení s anglickým jazykem je kompatibilní.

Důraz je kladen na zvyšování komunikativní úrovně, prioritou výuky je rozvíjení schopnosti žáka dorozumět se v reálných situacích běžného života. Proto je podporováno postupné rozšiřování slovní zásoby a osvojování si základních gramatických jevů. Předmět směřuje k tomu, aby se žáci byli schopni dorozumět s cizincem v běžných situacích a hovořit s ním o jednoduchých tématech. Žáci mají porozumět čtenému textu, který výběrem slov odpovídá jejich jazykové úrovni. Přirozeně seznamujeme žáky i s reáliemi zemí, jež tímto jazykem hovoří.

Nejdřív věnujeme pozornost především rozvoji správné výslovnosti, poslechových a komunikativních dovedností. Postupně se prolínají všechny základní složky potřebné k osvojení cizího jazyka: čtení, psaní, poslech a mluvení.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Celková hodinová dotace předmětu:

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
týdenní časová dotace	-	-	-	-	-	-	2	2	2

S druhým cizím jazykem začínáme až později, když už mají žáci zvládnutou dostatečnou úroveň anglického jazyka, aby se jim výuka jazyků zbytečně nekomplikovala souběžným učením.

V případě zájmů žáků v rámci zájmového vzdělávání umožňujeme začít se učit španělský jazyk dříve a průvodce pak pracuje s aktuální úrovní žáků.

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

ŠPANĚLSKÝ JAZYK je vyučován v menších skupinách žáků (max. 15 žáků). Průvodce předává jazykové lekce celé skupině nebo různě zvolené části skupiny podle znalostí a jazykové úrovně. Vyučuje se formou lekcí v rámci pracovních výukových bloků. Snažíme se vždy zabezpečit nějaké španělsky mluvící zahraniční dobrovolníky, kteří pomáhají ve výuce.

Převládajícími formami výuky jsou samostatné, párové a skupinové práce. Jsou využívány hry, písně, výuková videa a jiný autentický materiál, který průvodce přizpůsobuje úrovni žáků.

Žáci při výuce pracují se slovníky v tištěné formě i dostupné on-line.

V souladu s principy pedagogiky Marie Montessori se snažíme vytvářet připravené prostředí, které zohledňuje individuální potřeby a možnosti žáků (včetně žáků se specifickými vzdělávacími potřebami). Základní didaktickou oporu představují učebnice Chicos, chicas I a II a k nim náležející materiály. Žákům jsou při výuce běžně k dispozici cizojazyčné časopisy, literatura, pracovní listy, pomůcky pro osvojení gramatických jevů a počítač s připojením na internet. Aktivní samostudium podporuje široká škála nabízených aktivit umožňující zaměření na preferovanou oblast.

Výchovné a vzdělávací strategie

Snažíme se uplatňovat obecní školní strategie pro rozvoj klíčových kompetencí, které máme v ZŠ ZaHRAda (uvedené v kapitole 3.2.2). V rámci tohoto předmětu uplatňujeme zejména následující:

- Na výuce předmětu se podílí více průvodců (pedagog, zahraniční dobrovolník), kteří jsou spolu v neustálém kontaktu. Žák tak může získat komplexnější pohled na jazyk, zažít jeho reálné využívání a seznamují se s různými podobami jazyka.
- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků, umožňujeme každému žákovi zažít úspěch.
- Vedeme žáky k tomu, aby si stanovili reálné cíle vzhledem k vlastním možnostem a kriticky hodnotili výsledky svého učení.
- Průběžně motivujeme žáky ke komunikaci v cizím jazyce – umožňujeme komunikaci s rodilým mluvčím (zahraniční dobrovolníci), poskytujeme příležitosti ke čtení cizojazyčné literatury, časopisů, dáváme tipy na zajímavé videa, podcasty, youtubery apod.
- Snažíme se žáky podpořit v komunikaci, aby dokázali zareagovat i v situacích, kdy přesně nerozumí cizímu sdělení a sami se neví přesně vyjádřit, využíváme situace z reálného života.
- Představujeme různé metody výuky jazyka a umožňujeme žákům hledat pro ně nevhodnější způsob učení.

Vzdělávací obsah vyučovaného předmětu

Španělský jazyk 7. - 9. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata,
Poslech s porozuměním		
<i>DCJ-9-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně</i>	Poslech a interpretace audio textů odpovídající obtížnosti - písničky, audio cvičení – opakování slyšeného, doplňování slov do textů na základě poslechu audio nahrávek	Osobnostní a sociální výchova Komunikace – mluvní cvičení, cvičení pozorování, cvičení empatického a aktivního naslouchání, verbální a neverbální komunikace Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání
<i>DCJ-9-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu</i>	- zjišťování a interpretace informací na základě poslechu audionahrávek ZDROJE: písničky, audio cvičení, audio knihy odpovídající úrovni, autentické	
<i>DCJ-9-1-03 rozumí základním informacím v krátkých poslechových</i>		

<p><i>textech týkajících se každodenních témat</i></p>	<p>materiály, rozhovory s roditeli mluvčími</p>	
<p>Mluvení</p>		
<p><i>DCJ-9-2-01 se zapojí do jednoduchých rozhovorů</i></p> <p><i>DCJ-9-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</i></p> <p><i>DCJ-9-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá</i></p>	<p>Výslovnost, abeceda</p> <p><i>Základní slovní zásoba</i> (já, rodina, barvy, čas, číslovky do 100, škola, popis, charakteristika osoby, oblečení, záliby, volný čas, sport, povolání, zvířata, číslovky nad 100, nakupování, domov, bydliště, stravování, části těla, doprava)</p> <p><i>Rozvíjené komunikační dovednosti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozdravy, oslovení • Základní informace o vlastní osobě (jméno, věk, národnost, záliby, rodina, bydliště, školy, kamarádi) • Popis probíhajícího děje • Popis každodenních činností • Vyjádření názoru • Souhlas, nesouhlas • Popis osob, místa • Porovnávání • Následování a dávání instrukcí • Popis událostí v minulosti • Návrhy, plánování budoucnosti • Žádosti, rady • Prezentace své osoby, zálib, dovedností, znalostí, plánů <p><i>Rozvíjené gramatické prostředky:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rod, členy • Sloveso být ser x estar • Skloňování pravidelných sloves – přítomný čas • Nepravidelná slovesa: tener, hacer • Přítomný čas (indicativo, indefinido) • Stupňování přídavných jmen • Předložky • Příslovce času, množství • Vazba Ir a + sloveso • Sloveso Haber • Zájmena osobní, přivlastňovací • Řadové číslovky • Nepravidelná slovesa – přítomný čas • Předpřítomný čas (Preterito perfecto) • Předmět přímý x nepřímý • Tázací zájmena • Spojky • Formy minulého času (Preterito Imperfecto, Preterito Indefinido) • Budoucí čas • Subjunktiv přítomný 	<p>Sebepoznání a sebepojetí – žák se popisuje, vyjadřuje své rozpoložení a vztah k ostatním</p> <p>Kreativita – tvorba vlastních literárních a neliterárních textů, dramaturgie</p> <p>Mezilidské vztahy – empatie</p> <p><i>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</i></p> <p>Objevujeme Evropu a svět – zařazení španělštiny do evropských jazyků</p> <p>Evropa a svět nás zajímá – žák vypráví příběhy z Evropy a světa, dozvídá se o evropských kulturních kořenech a hodnotách, poznává realitu a literaturu španělsky mluvících zemí - dobrovolníci představují svoje země</p> <p>Multikulturní výchova</p> <p>Kulturní rozdíly, etnický původ, Multikulturalita - specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost - poznávání realit a kultury španělsky mluvících zemí</p>

	• Imperativ	
Čtení s porozuměním		
<p><i>DCJ-9-3-01 rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům</i></p> <p><i>DCJ-9-3-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům</i></p> <p><i>DCJ-9-3-03 rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci</i></p>	<p>Základy výslovnosti, zvuková a grafická podoba slov, četba a překlad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednotlivých slov - vět - textů <p>interpretace textů (kontrolní otázky, převyprávění)</p> <p>Vyhledávání informací v textu</p> <p>Reálie španělsky mluvících zemí, jednoduché dialogy, komiksy, jednoduché články na probíraná témata</p>	
Psaní		
<p><i>DCJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři</i></p> <p><i>DCJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</i></p> <p><i>DCJ-9-4-03 stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení</i></p>	<p>Zvuková a grafická podoba slov, doplnění slov do vět</p> <p>Psaní krátkých vět Jednoduchý formulář</p> <p>Psaní krátkých textů Zpráva o přítomném ději Text s informacemi o své osobě</p> <p>Reakce na návrhy, dotazy, sms, chat Popis děje proběhlého v minulosti</p>	

8.3.2 Německý jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovaný předmět NĚMECKÝ JAZYK je součástí vzdělávací oblasti JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE, vzdělávacího oboru Další cizí jazyk.

Konkrétním cílem výuky německého jazyka je poskytnout žákům možnost komunikace v dalším světovém jazyce, nkolik znalost alespoň dvou světových jazyků se stává v dnešním světě určitou samozřejmostí. Němčina byla zvolena pro její praktickou využitelnost v našem regionu a žádanosti na pracovním trhu.

Důraz se klade především na rozvíjení schopnosti komunikace, dorozumění se v běžných životních situacích. Proto se zaměřujeme především na rozšiřování slovní zásoby a osvojení si základních gramatických jevů. Chceme také, aby žáci porozuměli čtenému textu, ovšem takovému, který odpovídá jejich jazykové úrovni. Další důležitou složkou výuky je i seznamování s reáliemi německy mluvících zemí.

Nejdřív věnujeme pozornost především rozvoji správné výslovnosti, poslechových a komunikativních dovedností. Postupně se prolínají všechny základní složky potřebné k osvojení cizího jazyka: čtení, psaní, poslech a mluvení.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Celková hodinová dotace předmětu:

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
týdenní časová dotace	-	-	-	-	-	-	2	2	2

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

NĚMECKÝ JAZYK je vyučován v menších skupinách žáků (max. 15 žáků). Průvodce předává jazykové lekce celé skupině nebo různě zvolené části skupiny podle znalostí a jazykové úrovně. Vyučuje se formou lekcí v rámci pracovních výukových bloků.

Pracujeme s celou skupinou, žáci spolupracují ve dvojicích nebo ve skupinkách i samostatně. Využívají se hry, říkadla i písničky. Žáci při výuce pracují se slovníky v tištěné formě i dostupné on-line.

V souladu s principy pedagogiky Marie Montessori se snažíme vytvářet připravené prostředí, které zohledňuje individuální potřeby a možnosti žáků (včetně žáků se specifickými vzdělávacími potřebami). Základní didaktickou oporu představují pracovní učebnice (Deutsch mit Max) a k nim náležející materiály.

Výchovné a vzdělávací strategie

Snažíme se uplatňovat obecní školní strategie pro rozvoj klíčových kompetencí, které máme v ZŠ ZaHRAda (uvedené v kapitole 3.2.2). V rámci tohoto předmětu uplatňujeme zejména následující:

- Respektujeme osobnostní předpoklady žáků, umožňujeme každému žákovi zažít úspěch.
- Vedeme žáky k tomu, aby si stanovili reálné cíle vzhledem k vlastním možnostem a kriticky hodnotili výsledky svého učení.
- Průběžně motivujeme žáky ke komunikaci v cizím jazyce – snažíme se umožnit komunikaci s rodilým mluvčím (zahraniční dobrovolníci), poskytujeme příležitosti ke čtení cizojazyčné literatury, časopisů, dáváme tipy na zajímavé videa, podcasty, youtubery apod.
- Snažíme se žáky podpořit v komunikaci, aby dokázali zareagovat i v situacích, kdy přesně nerozumí cizímu sdělení a sami se neví přesně vyjádřit, využíváme situace z reálného života.
- Představujeme různé metody výuky jazyka a umožňujeme žákům hledat pro ně nejvhodnější způsob učení.

Vzdělávací obsah vyučovaného předmětu

Německý jazyk 7. - 9. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata,
Poslech s porozuměním		
<p><i>DCJ-9-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně</i></p> <p><i>DCJ-9-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu</i></p> <p><i>DCJ-9-1-03 rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat</i></p>	<p>Poslech a interpretace audio textů odpovídající obtížnosti</p> <p>Zvuková a grafická podoba jazyka:</p> <p>a) fonetické znaky (pasivně) nácvik a osvojování správné výslovnosti německých hlásek slovní přízvuk a větná melodie nácvik správného pravopisu nové slovní zásoby</p> <p>b) upevňování správné výslovnosti, procvičování fonetických jevů, procvičování psaní a postupné zdokonalování písemného projevu</p> <p>c) cílené zdokonalování výslovnosti, věta a její správná intonace, přízvuk, rozvíjení jazykové paměti, různé typy poslechových cvičení, odhad pravopisu nových slov, pravopis obtížnějších slov nové slovní zásoby</p> <p>Slovní zásoba témat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovní zásoba v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů, práce se slovníkem - pozdravy, přátelé, volný čas, škola a vyučovací předměty, dny v týdnu 	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Komunikace – mluvní cvičení, cvičení pozorování, cvičení empatického a aktivního naslouchání, verbální a neverbální komunikace</p> <p>Rozvoj schopností poznávání</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - denní program, nákupy, jídlo, škola (školní předměty, rozvrh hodin), lidské tělo, zdraví, ve městě a na venkově, dopravní prostředky, počasí, oblékání, povolání, volný čas (cestování, příroda) 	
Mluvení		
<p><i>DCJ-9-2-01 se zapojí do jednoduchých rozhovorů</i></p> <p><i>DCJ-9-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</i></p> <p><i>DCJ-9-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá</i></p>	<p>Tematické okruhy:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) představení se, poděkování, otázky a odpovědi, stručné sdělení, souhlas, nesouhlas b) domov a bydlení, oblečení, móda, počasí, týdenní režim, orientace v místě, zdraví a nemoc, prázdniny a cestování c) já a moje rodina, realie zemí příslušných jazykových oblastí, škola, záliby a volný čas d) zvířata, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny, hodiny), domov 	<p><i>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</i> – jsme Evropané, Evropa a svět nás zajímá, objevujeme Evropu a svět</p> <p><i>Multikulturní výchova</i> – lidské vztahy, kulturní diference, život v německy mluvících zemích – kultura, hudba, móda, nákupy</p>
Čtení s porozuměním		
<p><i>DCJ-9-3-01 rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům</i></p> <p><i>DCJ-9-3-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům</i></p> <p><i>DCJ-9-3-03 rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci</i></p>	<p>Mluvnice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní gramatické struktury a typy vět - slovosled ve větě oznamovací, tázací a rozkazovací, časování sloves v přítomném čase, časování sloves sein a haben, zápor, rod podstatných jmen a používání členu, osobní, přivlastňovací a tázací zájmena, souvětí souřadné se spojkami und, aber a oder, číslovky 0–1000, vybrané předložky 	<p><i>Mediální výchova</i> Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality – média, kontakty (telefon, SMS, dopis, mail)</p> <p><i>OSV</i> Sebepoznání a sebepojetí, Poznávání lidí, Mezilidské vztahy, Komunikace</p>
Psaní		
<p><i>DCJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři</i></p> <p><i>DCJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat</i></p> <p><i>DCJ-9-4-03 stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení</i></p>	<p>Zvuková a grafická podoba slov, doplnění slov do vět</p> <p>Psaní krátkých vět Jednoduchý formulář</p> <p>Psaní krátkých textů Zpráva o přítomném ději Text s informacemi o své osobě</p> <p>Reakce na návrhy, dotazy, sms, chat Popis děje proběhlého v minulosti</p>	

8.4 Matematika

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovaný předmět MATEMATIKA (M) je součástí vzdělávací oblasti MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE. Naplňuje očekávané výstupy vzdělávacího oboru Matematika a její aplikace.

Matematika jako věda, zabývající se vztahy mezi velikostmi, tvary a množstvými, jež vyjadřuje pomocí čísel a symbolů, provází žáky celým základním vzděláváním. Poskytuje vědomosti a dovednosti potřebné pro orientaci v praktickém životě, vytváří základ k poznávání a studiu dalších přírodovědných oborů. Předmět Matematika má nezastupitelnou funkci při rozvoji takových schopností a dovedností žáků jako jsou představivost, logický úsudek, vnímání souvislostí a vztahů, paměť, řešení problémů, strategické a taktické myšlení, tvořivost, stanovování hypotéz, argumentaci, schopnost diskuse. Současně přispívá k formování některých rysů žákovy osobnosti, jako jsou přesnost, pečlivost, vytrvalost, pracovitost, kritičnost.

Vzdělávací obsah je rozdělen na čtyři tematické okruhy:

- *Čísla a početní operace* – pojem číslo a později proměnná, osvojení aritmetických operací ve třech složkách (dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění, významové porozumění), získávání číselných údajů, odhad, zaokrouhlování
- *Závislosti, vztahy a práce s daty* – zpracování dat, závislosti a zápisy dat v běžném životě, rozpoznávání a uvědomění si určitých typů změn a závislostí, jejich analyzování z tabulek, diagramů a grafů
- *Geometrie v rovině a prostoru* – orientace v rovině a prostoru, útvary v rovině a prostoru – poznávání, určování, modelování, znázorňování
- *Nestandardní aplikační úlohy a problémy* – uplatňování logického myšlení, řešení problémových situací a úloh z běžného života

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Celková hodinová dotace předmětu:

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
týdenní časová dotace	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

MATEMATIKA je vyučována formou klíčových lekcí a dalších ukázek a navazující práce žáků v pracovních blocích běžných školních dní. Rozvrh hodin orientačně znázorňuje poměr, jakým se má daná vzdělávací oblast ve výuce zastoupit v návaznosti na učební plán. Konkrétní náplň jednotlivých výukových pracovních bloků je ale závislá na průvodci a žákovi.

Ve výuce používají průvodci metody založené na principech pedagogiky Montessori. Mezi hlavní formy práce patří individuální (případně skupinová, či ve dvojicích) práce s pomůckami/materiálem, práce na zadaných úkolech (početních i slovních, didaktické hry. Žáci si mohou v zásadě svobodně vybírat na čem, s kým a kde budou pracovat (kromě povinných ukázek a úkolů stanovených od průvodce).

V souladu s principy pedagogiky Marie Montessori se snažíme vytvářet připravené prostředí, které zohledňuje individuální potřeby a možnosti žáků (včetně žáků se specifickými vzdělávacími potřebami). Třídy postupně vybavujeme matematickým materiálem (různými Montessori pomůckami a pomůckami pro kompenzaci speciálních vzdělávacích potřeb), učebnicemi a vhodnými digitálními zařízeními.

Ve výuce používají průvodci metody založené na principech pedagogiky Montessori. Žáci si mohou v zásadě svobodně vybírat na čem, s kým a kde budou pracovat (kromě povinných ukázek a úkolů stanovených od průvodce).

Výchovné a vzdělávací strategie

Snažíme se uplatňovat obecní školní strategie pro rozvoj klíčových kompetencí, které máme v ZŠ ZaHRAda (uvedené v kapitole 3.2.2). Speciálně v rámci matematiky považujeme za důležité následující strategie, které jsou společné pro všechny tři trojročí.

Podporujeme samostatnost žáků. V závislosti na zralosti žáků se jim snažíme dávat co nejvíc možnosti volby, aby se věnovali věcem na základě aktuální vnitřní dispozice. Snažíme se přenášet aktivitu a odpovědnost za svou práci na žáky.

Role průvodce je hlavně pozorovat a vnímat aktuální potřeby žáků a na základě toho **individualizovat vzdělávací aktivity**. Průvodce podporuje žáky v jejich zájmech o konkrétní materiál a problematiku, případně nabízí vhodné materiály, činnosti. Klade přiměřené výzvy – ví (má napozorováno a vede si záznamy o úrovni žáků, o jejich dovednostech a znalostech), na co jednotliví žáci mají schopnosti a předkládá přiměřené úkoly tak, aby byly výzvou, ve které žáci mohou uspět a zároveň je rozvíjely. Upevňuje u žáků důvěru ve vlastní schopnosti.

Průvodci se snaží nepředkládat žákům hotové postupy a řešení, ale **podporují je v samostatném uvažování a objevování**. Díky propracovaným Montessori materiálům, dalším pomůckám a speciálně navrženým úkolům se snaží vytvářet možnosti, aby si žáci přicházeli na matematické zákonitosti sami (nebo ve skupinové diskusi). Pokud si žáci nejsou něčím jistí, nebo potřebují pomoc – platí zásada, že nejdřív se žáci pokoušejí vyřešit problém sami, v druhém sledu za pomoci spolužáků a až pak přichází na pomoc průvodce.

Vedeme žáky ke **spolupráci a vzájemné pomoci**. Podporujeme práci ve skupinách a sdílení vlastních řešení matematických problémů – žáci nalézají různé varianty řešení dané úlohy, vzájemně porovnávají použité matematické postupy a získané výsledky. Rozvíjíme tak i dovednost verbálního vyjadřování žáků – zdůvodňováním matematických postupů, diskusí nad způsoby řešení úloh.

Věnujeme pozornost **práci s chybou** – analyzujeme na základě čeho k chybě došlo (jestli se jedná o čistě numerickou chybu, nebo se jedná o nepochopení zadání, matematických zákonitostí). Chyba je podnět k dalšímu uvažování, ukazuje na oblasti, na které je potřeba se ještě zaměřit. Podle možností se snažíme, aby chyby neopravoval průvodce, ale žáci si na ně přicházeli sami (nebo se spolužáky). I materiály se snažíme připravovat tak, aby v sobě měly možnost samokontroly.

Vzdělávání vážeme na zkušenosti z **reálného světa**. Propojujeme matematické vztahy, pojmy a symboly s konkrétními představami a životními zkušenostmi žáků. Nabízíme jim úlohy, které vycházejí z reálného života, využíváme nejenom modelové situace, ale i autentické situace, kde žáci řeší konkrétní matematické problémy. Rozvíjíme dovednosti v praktických činnostech – odhady, měření a porovnávání velikostí a vzdáleností. Začleňujeme oblast finanční gramotnosti.

Vytváříme připravené prostředí, postupně se vybavujeme a využíváme Montessori didaktický materiál – používáme originální Montessori materiály, ale i jiné vhodné pomůcky, které si vytváří sami

průvodci. Pomůcky pomáhají žákům uchopit abstraktní matematické operace – snaží se je zviditelnit, zkonkretizovat. Z konkrétních materiálů žáci přecházejí na materiály abstraktní povahy.

K pochopení a procvičení jednoho konkrétního učiva je určeno vícero pomůcek, které dané učivo přibližují z jiného úhlu pohledu a s jinou obtížností. Průvodce proto může za pomoci pomůcek diferencovat obtížnost úkolů pro žáky podle jejich individuálních potřeb.

Učivo, které se neopírá o žádné originální Montessori pomůcky, průvodce prezentuje na základě svých zkušeností tak, aby dodržel obecné Montessori principy. Vymýšlí různé úkoly, může vytvářet své vlastní materiály tak, aby naplňovaly zejména principy rozvoje samostatného bádání, diferenciací obtížností a možnosti ověření správnosti. Průvodci se při výuce mohou inspirovat i jinými metodami (např. s metodou prof. Hejného) tak, aby zůstali v souladu s pedagogickými principy Montessori.

Procvičování probraného učiva se provádí při samotných pracích s pomůckami a připravenými materiály. Pokud je potřeba, průvodce může zvolit vhodný pracovní sešit, učebnici nebo vytvořit vlastní pracovní listy.

Žáci mají možnost zapojit se do soutěží, případně si i nesoutěžně vyzkoušet úkoly z Klokana, Pythagoriády a matematických olympiád.

System práce v prvních dvou trojročí je velmi podobný s tím rozdílem, že první trojročí se víc opírá o Montessori materiály a pracuje se od konkrétního k abstraktnímu. Ve vyšších trojročí je již schopnost abstrakce u dětí víc rozvinutá, a proto nepotřebují tolik pomůcek, které by jim zkonkrétnily abstraktní matematické operace.

Od druhého trojročí vedeme žáky k efektivnímu využívání prostředků výpočetní techniky (především kalkulátory, vhodný počítačový software zejména pro zpracování dat a operace s nimi).

I v matematice respektujeme vývojové tendence žáků v třetím trojročí – jejich větší o orientaci na praktický život a svět. Výuku matematiky se proto snažíme maximálně propojit s praktickou činností žáků. Matematiku výrazně propojujeme s oblastí *Člověk a svět práce* a využíváme konkrétní potřeby třídních „podnikatelských projektů“, řešení mikroekonomických témat, zahrnujeme otázky finanční gramotnosti.

Zároveň se (zejména v posledním 9. ročníku) věnujeme i intenzivní přípravě na přijímací zkoušky a pomáháme žákům osvojit si matematické akademické znalosti a dovednost řešení úloh, které se typově vyskytují v různých testech.

Matematika 1.- 3. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Číslo a početní operace		
<p><i>M-3-1-01 používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků</i></p> <p><i>M-3-1-02 čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti</i></p> <p><i>M-3-1-03 užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose</i></p> <p><i>M-3-1-04 provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly</i></p> <p><i>M-3-1-05 řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace</i></p>	<p>ČÍSLO</p> <ul style="list-style-type: none"> - obtahování správných tvarů číslic, psaní tvarů číslic do sypkého materiálu, modelování číslic, psaní číslic na velký papír - čtení číslic - řazení čísel vzestupně, sestupně - manipulace se symboly $<$, $>$ = a jejich čtení - čtení, zapisování, řazení, porovnávání čísel v oboru do 100 a do 1000 - práce s číselnými řetězy, vyznačování čísel na číselné ose do 1000 - zapisování jednotek, desítek ve dvouciferných číslech, seznámení s pojmy jednotka, desítka, stovka, tisícovka - lichá/sudá čísla <p>SČÍTÁNÍ A ODČÍTÁNÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> - manipulace se symboly $+$, $-$, = a jejich psaní i čtení - zapisování, čtení, řešení příkladů v oboru do dvaceti na sčítání a odčítání (bez a s přechodem přes desítku) - zapisování a řešení příkladů na sčítání a odčítání do 100 (i zpaměti) - pravidla počítání se závorkami - seznámení se strukturou slovních úloh - slovní úlohy s výpočty do 100 - sčítání a odčítání dvouciferných čísel <p>NÁSOBENÍ A DĚLENÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> - práce s materiálem k násobení a dělení - psaní, čtení symbolů (krát, děleno) při počítání příkladů - zápis řešení příkladů na násobení, dělení v oboru malé násobilky do 100 - slovní úlohy v oboru malé násobilky 	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Seberegulace a sebeorganizace: koncentrace, přesnost a správnost rýsování, výpočtů</p> <p>Psychohygiena</p> <ul style="list-style-type: none"> - nastavování odpočinku a pauz v pracovních blocích <p>Kooperace a kompetice:</p> <p>Spolupráce žáků na úkolech a sdílení postupů řešení</p> <p>Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: rozhodovací úkoly s matematicko-logickým základem</p>
Závislosti, vztahy a práce s daty		
<p><i>M-3-2-01 orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času</i></p> <p><i>M-3-2-02 popisuje jednoduché závislosti z praktického života</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - orientace v čase (jednotky času, hodiny, kalendář), časové údaje na různých typech hodin 	

<p><i>M-3-2-03 doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - jízdní řády, rozvrh a další situace z běžného života - práce s penězi – bankovkami, mincemi, simulace obchodu - práce s jednotkami času, délky, váhy, objemu; převody jednotek - třídění souboru objektů - zápis měření do tabulky, doplnění posloupností a schémat 	
Geometrie v rovině a v prostoru		
<p><i>M-3-3-01 rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci</i> <i>M-3-3-02 porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky</i> <i>M-3-3-03 rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - základní rovinné geometrické útvary: kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník, bod, úsečka, přímka, polopřímka, křivka; tělesa: krychle, kvádr, koule, válec, kužel, jehlan - manipulační činnosti, hledání příkladů kolem sebe - modelování základních geometrických útvarů - orientace v prostoru podle pokynů – nahoře, dole, vpravo, vlevo, před, za - práce s modely těles - hygiena rýsování - porovnávání velikosti a určování obvodu - rýsování přímk, úseček, náčrt křivky a rovné čáry - porovnávání, měření, rýsování úseček dané délky - řazení úseček dle velikosti - zavedení pojmu průsečík, značení průsečíku - vrchol, strana, úhlopříčka - práce s čtvercovou sítí - práce s osou souměrnosti 	

Matematika 4.- 5. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Číslo a početní operace		
<p><i>M-5-1-01 využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení</i> <i>M-5-1-02 provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel</i> <i>M-5-1-03 zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel</i> <i>M-5-1-04 řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - přirozená čísla - celá čísla, desetinná čísla - zápis čísla v desítkové soustavě a jeho znázornění (číselné osy) - zaokrouhlování čísel - zlomky (zápis, čtení, modelování, sčítání a odčítání zlomků se stejným základem, převod zlomku na desetinné číslo) - násobka (násobková tabulka) - desetinná čísla (zápis, čtení, orientace na číselné ose) 	<p>Osobnostní a sociální výchova (OSV) Seberegulace a sebeorganizace: koncentrace, přesnost a správnost rýsování, výpočtů Kooperace a kompetice: Spolupráce žáků na úkolech a sdílení postupů řešení</p>

<p>M-5-1-05 modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku M-5-1-06 porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel M-5-1-07 přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty M-5-1-08 porozumí významu znaku „-“ pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose</p>	<ul style="list-style-type: none"> - záporná čísla (zápis, čtení, orientace na číselné ose) - vlastnosti početních operací, algoritmus písemného sčítání, odčítání, násobení jedno i vícečíslným činitelem v oboru přirozených a desetinných čísel, dělení jedno- a dvojciferným dělitelem v oboru přirozených čísel - slovní úlohy - převody jednotek času, hmotnosti 	<p>Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: rozhodovací úkoly s matematicko-logickým základem Kreativita: tvořivé hledání řešení úkolů, obrázky tzv. posvátné geometrie</p>
Závislosti, vztahy a práce s daty		
<p>M-5-2-01 vyhledává, sbírá a třídí data M-5-2-02 čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zásady sběru a třídění dat - statistické údaje a jejich reprezentace - tabulky, grafy, diagramy, jízdní řády - zápis jednoduchých údajů (např. měření teploty); používání tabulky k evidenci, modelování a řešení různých situací - vybírání dat z textu podle zadaného kritéria - doplňování údajů, které chybí ve strukturované tabulce 	<p>Environmentální výchova: slovní úlohy spojené s tematikou životního prostředí</p>
Geometrie v rovině a v prostoru		
<p>M-5-3-01 narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce M-5-3-02 sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran M-5-3-03 sestrojí rovnoběžky a kolmice M-5-3-04 určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu M-5-3-05 rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru</p>	<ul style="list-style-type: none"> - základní útvary v rovině (lomená čára, přímka, polopřímka, úsečka, čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh, čtyřúhelník, mnohoúhelník) a jejich konstrukce - grafické sčítání a odčítání úseček - vzájemná poloha dvou přímek v rovině (kolmice, rovnoběžky, různoběžky) - délka úsečky, jednotky délky, převody jednotek délky, osa úsečky - obvod rovinných obrazců (trojúhelníku, čtverce, obdélníka, čtyřúhelníku, mnohoúhelníku) - obsah rovinných obrazců (čtverce, obdélníka, základní jednotky obsahu, převody jednotek obsahu) - osově souměrné útvary (osová souměrnost, osa souměrnosti) - základní útvary v prostoru (kvádr, krychle, jehlan, koule, kužel, válec) 	
Nestandardní aplikační úlohy a problémy		
<p>M-5-4-01 řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - řešení úloh úsudkem - číselné a obrázkové řady - magické čtverce, pyramidy, sudoku - řešení a tvoření slovních úloh i v rámci projektů 	

Matematika 6.- 9. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Číslo a početní operace		
<p><i>M-9-1-01 provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu</i></p> <p><i>M-9-1-02 zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor</i></p> <p><i>M-9-1-03 modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel</i></p> <p><i>M-9-1-04 užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek–část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)</i></p> <p><i>M-9-1-05 řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů</i></p> <p><i>M-9-1-06 řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)</i></p> <p><i>M-9-1-07 matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním</i></p> <p><i>M-9-1-08 formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav</i></p> <p><i>M-9-1-09 analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel</i></p>	<p>6. ročník</p> <ul style="list-style-type: none"> - početní operace s celými čísly, nejmenší a největší prvek, o n větší/menší, n-krát větší/menší - desetinná čísla, kmenové zlomky, sčítání a odčítání kmenových zlomků (zejména se jmenovatelem menším než 13 a se jmenovatelem 60 a 100), sčítání a odčítání desetinných čísel (desetiny, setiny), krácení a rozšiřování zlomků, znázornění zlomků a desetinných čísel na číselné ose - procento, počet procent, základ, procentová část - zaokrouhlování, odhady, účelné využívání kalkulátoru - sudé/liché číslo, prvočíslo, číslo složené, násobek, nejmenší společný násobek, dělitel, největší společný dělitel, rozklad přirozeného čísla na součin - matematizace jednoduchých reálných situací s využitím proměnné v různých prostředích - analýza a řešení jednoduchých problémů, modelování konkrétní situace v oboru celých a racionálních čísel <p>7.- 9. ročník</p> <ul style="list-style-type: none"> - zápis čísla římskými číslicemi - rozvinutý zápis čísla v desítkové soustavě - uspořádání množiny celých i racionálních čísel - porovnávání reálných čísel a umísťování na číselnou osu - krácení/rozšiřování zlomků, sčítání a odčítání zlomků a desetinných čísel, násobení zlomků i desetinných čísel, dělení desetinného čísla desetinným č. - druhá mocnina, třetí mocnina, n-tá mocnina, druhá odmocnina - převádění jednotek (obsah, objem, rychlost) - zaokrouhlování, odhady, účelné využívání kalkulátoru - kritérium dělitelnosti 3, 4, 9, 6, 8, 11, 12, prvočíselný rozklad, nejmenší 	<p>Osobnostní a sociální výchova (OSV)</p> <p>Seberegulace a sebeorganizace: koncentrace, přesnost a správnost rýsování, výpočtů</p> <p>Kooperace a kompetice: Spolupráce žáků na úkolech a sdílení postupů řešení</p> <p>Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: rozhodovací úkoly s matematicko-logickým základem</p> <p>Kreativita: tvoření obrázků tzv. posvátné geometrie</p> <p>Mediální výchova:</p> <p>Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality: finanční gramotnost, porozumění základním pojmům finanční matematiky, reklamy na půjčky, loterie</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech:</p> <p>Objevujeme Evropu a svět: převody měn, kurzovní lístek</p> <p>Environmentální výchova:</p> <p>slovní úlohy spojené s tematikou životního prostředí</p>

	<p>společný násobek, největší společný dělitel, Euklidův algoritmus</p> <ul style="list-style-type: none"> - desetinná čísla (tisíciny až miliontiny), periodická čísla, perioda, předperioda, zlomky (s dvoucifernými a trojcifernými jmenovateli), složený zlomek, smíšené číslo, převrácené číslo, záporný zlomek, opačné číslo, intuitivní práce s číslem iracionálním, číselné výrazy - procenta, procentová část (i případ, že procentová část je větší než celek), promile, úrokování, opakované slevy, zdražení - dělení celku v daném poměru, práce s měřítky map a plánů, trojčlenka - používání písmena jako obecného čísla, proměnné, neznámé, úpravy algebraických výrazů (vytýkání, roznásobování), ekvivalentní úpravy (druhá mocnina dvojčlenu, rozdíl druhých mocnin), rozlišování dvojčlenu, trojčlenu, práce s mnohočleny - soustavy dvou rovnic o dvou neznámých, lineární nerovnice - modelování konkrétní situace v oboru celých a racionálních čísel - absolutní hodnota 	
Závislosti, vztahy a práce s daty		
<p><i>M-9-2-01 vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data</i></p> <p><i>M-9-2-02 porovnává soubory dat</i></p> <p><i>M-9-2-03 určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti</i></p> <p><i>M-9-2-04 vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem</i></p> <p><i>M-9-2-05 matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů</i></p>	<p>6. ročník</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhledávání, vyhodnocování a zpracovávání dat - Vennovy diagramy jako nástroj k organizaci prvků množiny - tabulka jako nástroj k evidenci dat a hledání závislostí - vyhodnocování souboru dat procesuálně (evidenze jízdy autobusem tabulkou), porovnávání souborů dat konceptuálně (práce se vztahy v rodokmenu) - používání různých metod řešení slovních úloh <p>7. – 9. ročník</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhledávání, vyhodnocování a zpracovávání dat - množiny, podmnožiny, průnik, sjednocení - organizování souboru dat, hledání organizačního principu, zjišťování počtu prvků souboru - grafické znázorňování souboru dat, čtení z grafů a diagramů, užívání kruhového a sloupcového diagramu, galerie 	<p>Mezipředmětové vztahy: LUSK</p> <ul style="list-style-type: none"> - fyzika – veličiny, objem, převody jednotek, lineární závislost veličin, zápisy vzorců s mocninami, vyjadřování neznámé ze vzorce - geografie – měřítko mapy, práce s mapou, vzdálenosti, určování polohy, určování zeměpisné délky a šířky, vesmír - historie – časová osa - chemie – roztoky

	<ul style="list-style-type: none"> - vyhledávání dat, porovnávání souborů dat, analýza statistických souborů, aritmetický průměr, vážený průměr, četnost znaku - lineární funkce, její graf, přímá a nepřímá úměrnost - používání různých metod řešení slovních úloh 	
Geometrie v rovině a v prostoru		
<p><i>M-9-3-01 zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku</i></p> <p><i>M-9-3-02 charakterizuje a třídí základní rovinné útvary</i></p> <p><i>M-9-3-03 určuje velikost úhlu měřením a výpočtem</i></p> <p><i>M-9-3-04 odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů</i></p> <p><i>M-9-3-05 využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh</i></p> <p><i>M-9-3-06 načrtne a sestrojí rovinné útvary</i></p> <p><i>M-9-3-07 užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků</i></p> <p><i>M-9-3-08 načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osově souměrnosti, určí osově a středově souměrný útvar</i></p> <p><i>M-9-3-09 určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti</i></p> <p><i>M-9-3-10 odhaduje a vypočítá objem a povrch těles</i></p> <p><i>M-9-3-11 načrtne a sestrojí síť základních těles</i></p> <p><i>M-9-3-12 načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině</i></p> <p><i>M-9-3-13 analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu</i></p>	<p>6. ročník</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdůvodňování a využívání polohových a metrických vlastností rovinných útvarů při konstrukcích i modelování - trojúhelník: ostroúhlý, pravouhlý, tupouhlý, rovnoramenný, rovnostranný - čtyřúhelník: čtverec, obdélník, kosočtverec, lichoběžník - velikosti úhlů, zjišťování velikosti úhlu procesuálně i konceptuálně, práce s dvojicemi úhlů - měření délky, zjišťování obvodů a obsahů rovinných útvarů (nejprve vyjádření obsahu počtem trojúhelníkových nebo čtvercových kachlíků) - intuitivní užívání pojmu množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice pojmu kruh, kružnice - náčrt i konstrukce trojúhelníků, čtyřúhelníků i mnohoúhelníků ve čtvercové síti i na čistém papíře - shodné a podobné útvary - středová a osová souměrnost útvarů - krychle, krychlová tělesa, kvádr, hranol, jehlan, válec, kužel - modelování, náčrt a konstrukce sítě, náčrt a konstrukce obrazu krychle, kvádrů, krychlových těles v rovině a odhad a výpočet jejich objemu a povrchu - analýza a řešení aplikačních geometrických úloh <p>7. – 9. ročník</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlastnosti trojúhelníku: trojúhelníková nerovnost, součet úhlů v trojúhelníku, osa úhlu, těžiště, ortocentrum, kružnice opsaná a vepsaná - Pythagorova věta a její různé důkazy - čtyřúhelník: rovnoběžník, deltoid, nekonvexní čtyřúhelník - pravidelný mnohoúhelník (6, 8, 12, 5, 10), nekonvexní mnohoúhelník - kruh, kružnice, kruhová výseč, poloměr, průměr, tětiva kružnice, 	

	<p>mezikruží, experimentální hledání Ludolfova čísla</p> <ul style="list-style-type: none"> - obsahy a obvody základních rovinných útvarů - konstrukce ve čtvercové mříži i na čistém papíře - vnitřní úhly rovinných útvarů, středové úhly v mnohoúhelníku, dvojice úhlů - shodné a podobné trojúhelníky, věty o shodnosti a podobnosti - hranol, jehlan, válec, kužel: vlastnosti, odhad a výpočet objemu a povrchu, náčrt a konstrukce sítě základních těles, náčrt a konstrukce obrazu jednoduchých těles v rovině - aplikační geometrické úlohy 	
Nestandardní aplikační úlohy a problémy		
<p><i>M-5-4-01 řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky</i></p>	<p>6. ročník</p> <ul style="list-style-type: none"> - užívání logické úvahy a kombinačního úsudku při řešení úloh a problémů, nalézání různých postupů - hledání dalších možných výsledků a řešení úloh, případně zdůvodňování neřešitelnosti některých úloh. - řešení logických a netradičních geometrických úloh <p>7. – 9. ročník</p> <ul style="list-style-type: none"> - řešení základních kombinatorických a pravděpodobnostních úloh - řešení komplexních úloh 	

8.5 LUSK – Lá(s)kové uchopení světa a kosmu

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Předmět LUSK je předmět integrující vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět (na druhém stupni Člověk a společnost, Člověk a příroda), Člověk a svět práce a Informatika a některé tematické okruhy průřezových témat.

Předmět LUSK je centrálním předmětem našeho kurikula a jeho část odpovídá Kosmické výchově v systému Montessori pedagogiky. Hlavním cílem tohoto předmětu je pochopení našeho světa v celostním pohledu – z historické, společenské i přírodovědné perspektivy. Chceme vést žáky k chápání jevů v souvislostech, nikoliv izolovaně optikou jednotlivých nauk. Děti postupně vedeme k poznání, že vše ve světě existuje ve vzájemných vztazích. Snažíme se přiblížit tuto síť vztahů tak, aby děti pochopily, že i oni sami jsou součástí celku světa. S tím přichází i uvědomění vděčnosti a morální odpovědnosti za tvorbu harmonie a řešení globálních problémů lidstva a životního prostředí.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Celková hodinová dotace předmětu:

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
týdenní časová dotace	4	4	4	5	5	8	10	12	12

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

LUSK je vyučován formou klíčových lekcí a dalších ukázek a navazující práce žáků v pracovních blocích běžných školních dní. Rozvrh hodin orientačně znázorňuje poměr, jakým se má daná vzdělávací oblast ve výuce zastoupit v návaznosti na učební plán. Konkrétní náplň jednotlivých výukových pracovních bloků je ale závislá na průvodci a žákovi.

Zároveň se značná část výstupů tohoto předmětu neomezuje na lekce v prostoru třídy. V duchu principu „vycházení ven“ jsou zařazovány poznávací exkurze, výukové programy, práce v přírodě, besedy, návštěvy zajímavých pracovních působišť rodičů žáků nebo jiných domluvených míst, muzea, knihovny apod.

Část výstupů se naplňuje v běžném provozu (třídní kruhy, školní sněm), spontánních diskusích a rozhovory se žáky, kdy se průvodci snaží využít přirozený zájem žáků o určité téma.

V souladu s principy pedagogiky Marie Montessori se snažíme vytvářet připravené prostředí, které zohledňuje individuální potřeby a možnosti žáků (včetně žáků se specifickými vzdělávacími potřebami). Třídy postupně vybavujeme potřebným Montessori materiálem (různými pomůckami, výukovými tabulemi, mapami, časovými osami, pomůckami pro badatelství a experimentování), naučnými knihami, učebnicemi apod.

Výchovné a vzdělávací strategie

Strategie pro 1. a 2. trojročí

Žáci postupně poznávají svět prostřednictvím jednotlivých témat kosmické výchovy. Tato témata jsou průvodci uváděna prostřednictvím evokační prezentace. V rámci ní bývají prezentované tzv. **velké a malé Montessori příběhy** a jiné **ukázky** (výklad poznání v dané oblasti různými způsoby – příběhem, představení obrazové tabule apod., předvedení pokusu, představení způsobu využití vybraného didaktického materiálu).

Ze společné činnosti vycházejí náměty a nabídky pro individuální/skupinovou práci dětí. Děti si vyberou sami oblast, které se chtějí věnovat hlouběji a jakou formou (práce s materiálem, tvorba projektu). Zajišťujeme „připravené prostředí“ s potřebnými zdroji informací, pomůckami (obrazové tabule, časové osy, definiční materiál, badatelský materiál, výtvarné a další pracovní materiály), výpočetní technikou. Mezi hlavní formy práce patří práce ve skupinách/dvojicích (kooperativní učení) s/bez materiálem a diskuse na dané téma.

Pro výuku o přírodě se snažíme maximálně využívat venkovní učení přímo v přírodě. Chceme umožnit žákům učit se v reálném prostředí a zvýšit tak smysluplnost a propojenost informací. Zároveň tím prohlubujeme vztah k místu, kde žijeme a v praxi rozvíjíme vnímání a porozumění environmentálních souvislostí.

Postupně děti vedeme k experimentování a badatelství (více v druhém a následně třetím trojročí). V badatelských činnostech jsou děti vedeny k formulování otázek, vytváření hypotéz, plánování a provedení pokusů a formulaci závěrů (tzv. 4 badatelské kroky). Umožňujeme tak dětem osvojit si důležité dovednosti – zejména soustavně a objektivně pozorovat, experimentovat a měřit, vést záznamy, vytvářet a ověřovat hypotézy, analyzovat výsledky a vyvozovat z nich závěry. Děti se postupně učí vyhledávat informace z různých zdrojů, kriticky je posuzovat, informace třídit, propojovat do souvislostí, přehledně zpracovávat a zjištěné informace sdělovat ostatním.

Některé výstupy a průřezová témata (zejména Osobnostní a sociální výchova a Výchova demokratického občana) jsou naplňované v rámci běžného chodu školy (např. na školních sněmech; reflexivními rozhovory mezi žáky a průvodci; běžným domlouváním na věcech, které žáci ovlivňují) nebo rozsáhlejšími programovými bloky (buď v rámci pátečních programů nebo na adaptačních pobytech a školách v přírodě).

Na konci prvního trojročí (případně i dříve v závislosti na zájmu žáků a vnějších okolnostech – např. nutnost distanční výuky) žáky začínáme vést k využívání digitálních zařízení. Prochází tzv. *Digi-stezkou*, přičemž po jejím absolvování mají (po domluvě s průvodcem) povoleno samostatně používat školní digitální zařízení.

V druhém trojročí se již práce na PC a s jinými digitálními zařízeními stává automatickou součástí školní práce. Výuku ICT chápeme zejména jako prostředek k rozvoji jiných zájmů a zefektivnění činnosti žáků. Snažíme se ji aktivně propojovat s jinými úkoly předmětu, tak aby byla výuka a úkoly smysluplné. Zaměřujeme se zejména na to, aby se žáci naučili aktivně vyhledávat a zpracovávat potřebné informace, komunikovat s průvodci a mezi sebou při společné práci online, dokázali pracovat s textem a zvýšili efektivnost učení pomocí výukového softwaru.

Strategie pro 3. trojročí

V našem pojetí vzdělávání nejstarších žáků vycházíme z myšlenek M. Montessori, která chtěla nejstarším žákům umožnit vyvážené vzdělávání, kde se kombinuje pokračování ve studiu všech oblastí

s co nejautentičtějším kontaktem s reálným světem a reálným využíváním teoreticky nabytých poznatků. Žáci ve věku 12 – 16 let mají mít dostatečnou možnost prokázat, že obstojí v reálném světě mimo rodinu a mimo školní zdi.

Snažíme se jim proto vytvořit takové prostředí, kde se mohou co nejvíc aktivně zapojit do praktické práce a kde jsou teoretické poznatky co nejvíc propojované s reálným životem. Na jednu stranu tak pokračujeme s akademickým vzděláváním žáků, ale zároveň jim nabízíme intenzivní kontakt s reálným světem práce zejména formou *stáží* a *mikroekonomických projektů*.

V akademické výuce navazujeme na výuku kosmické výchovy v předchozích trojročích a inspirujeme se konceptem Velkých příběhů. Protože vyprávění příběhů již mají žáci zažité, ve třetím trojročí příběhy znovu nevyprávíme, ale obrazně je každý rok prožíváme/procházíme. Každý školní rok jakoby modeluje reálný příběh dějin – od Velkého třesku až po úplnou současnost. Tento dlouhý příběh členíme na 8 tzv. *Epoch*. V rámci každé Epochy máme vytipováno 3 – 5 *Témat* (fenoménů), která jsou s danou Epochou nějak spojena. Členění na Epochy neznamena nadřazení historického pohledu – pokud zkoumáme nějaký fenomén (zemědělství, vojenství atd.) věnujeme se mu od vzniku až po současné technologie a problémy. Pokud to jde, snažíme se na každé téma dívat z co nejvíce úhlů pohledu (např. zemědělství zkoumáme z pohledu historického, geografického, biologicko-ekologického atd.). Všechny očekávané výstupy vzdělávacích oborů Chemie, Fyzika, Dějepis, Zeměpis, Přírodopis a podstatná část výstupů z Výchovy k občanství jsou přiřazeny k těmto Tématům.

Umožňujeme žákům, aby měl každý možnost získat základ z těchto oborů a měli možnost rozvíjet tu oblast, která je nejvíc zajímavá. Aby bylo zajištěno, že všichni žáci projdou veškerým učivem v předvídatelném pořadí, jsou témata sestavena do tříletého cyklu, který se pravidelně opakuje. Průvodce pracuje se seznamem *klíčových lekcí*, kterými by měli žáci v průběhu tří let projít, a zaznamenává si, jestli jednotliví žáci lekci absolvovali a s jakým výsledkem či výstupem. Tím je zajištěno, že žáci nevynechají klíčové lekce a na druhou stranu to umožňuje reagovat na aktuální situaci v životě třídy a žáků (např. individuální potřebu žáka věnovat se nějakému tématu do větší hloubky).

Žákům jsou jednotlivé Epochy a Témata představeny evokační prezentací, na kterou navazuje jejich vlastní práce (individuální/skupinová). V rámci témat jsou zařazené i další lekce, kterých se žáci účastní. V závislosti od charakteru tématu se odvíjí i následné aktivity žáků (projekty, experimenty, písemné výstupy, diskuse, exkurze).

Ve výuce se využíváme následující pedagogické metody:

CLIL (Content and Language Integrated Learning, tj. obsahově a jazykově integrované učení) – Snažíme se integrovat výuku učiva jak předmětu LUSK, tak i cizího jazyka –angličtiny. Přirozeně zařazujeme některé anglické materiály, videa a zapojujeme do výuky i naše zahraniční dobrovolníky.

BADATELSKÉ VYUČOVÁNÍ – Díky metodě badatelských kroků žáci kladou otázky, formulují hypotézy, plánují postup jejich ověření, provádějí pokusy, vyhledávají a třídí informace, vyhodnocují výsledky, formulují závěry, které nakonec prezentují před ostatními.

RWCT (Reading and Writing for Critical Thinking – Čtením a psaním ke kritickému myšlení) – Jde o komplexní systém spojující čtení a psaní s reálnou školní výukou s cílem přivést žáky k samostatnému a kritickému uvažování o světě. Informace zde nejsou cílem, ale pouze východiskem pro další práci.

Základním rámcem tohoto programu je tzv. třífázový **cyklus učení E-U-R**:

evokace – každé učení začíná tím, že si žáci uvědomí a slovy vyjádří, co sami vědí (nebo co si myslí, že vědí), o předloženém tématu, zároveň formulují i nejasnosti a otázky, které k tématu mají a na které budou hledat v další fázi odpověď;

uvědomění si významu informací – konfrontace žákova původního konceptu daného tématu se zdrojem nových informací, názorů, nově formulovaných souvislostí (text, film, vyprávění, přednáška...);

reflexe – žáci přeformulují své chápání tématu pod vlivem nových informací a diskusí, uvědomí si, co nového se naučili, které z původních představ se jim potvrdily, které naopak vyvrátili, uvědomí si i názory a postoje druhých lidí (spolužáků, průvodce) k tématu.

Naším cílem při využívání RWCR je, aby se žáci stali samostatnými mysliteli a čtenáři, kteří se dokážou na věci dívat z různých úhlů pohledu, jsou zvědaví a cítí lásku k vědění a zodpovědnost za svět, ve kterém žijí.

ŽÁKY ORGANIZOVANÉ CESTY ZA POZNÁNÍM (výpravy, expedice) – u témat, které to umožňují se snažíme vyrazet do bližšího i vzdálenějšího okolí, kde mohou žáci víc prozkoumat dané téma (např. na přírodních úkazech, výstavách, vzdělávacích programech apod.). Výprava je zároveň vždy koncipována tak, aby během ní žáci získali poznatky i z jiných souvisejících oborů. Vždy obsahuje i hry na rozvoj tělesných, duševních i sociálních dovedností. Zároveň umožňuje žákům prokázat a procvičit jejich orientaci v praktických oblastech života (žáci se podílí na plánování trasy, cenové kalkulaci, spolurozhodují o tom, kde budeme případně přespávat, zajišťují pro skupinu jídlo apod.).

Obzvláště na výpravách se snažíme blížit se k modelu tzv. **učící se skupiny** – každý z účastníků nese část zodpovědnosti za průběh, má dopředu připraven nějaký tematický příspěvek apod. Žáci nikdy nejsou pouze pasivními "účastníky zájezdu".

Okruhy Příprava pokrmů a Provoz a údržba domácnosti jsou naplňovány praktickými činnostmi v běžném provozu školy. Žáci pravidelně střídají např. v zajištění svačiny/oběda pro celou skupinu (toto zahrnuje celý proces od vymýšlení jídelníčku přes pořízení potravin, samotné vaření až po servírování pokrmů), v úklidu společných prostorů včetně výroby vlastních čistících prostředků z ekologicky šetrných surovin, péči o stav vybavení atd.

Žáci přirozeně při školní práci využívají ICT. Pravidelně zpracovávají témata formou prezentací a různých výstupů, ve kterých musí využívat různé informační technologie. Pravidelně jsou vypisovány lekce, ve kterých jsou žákům představovány způsoby zacházení s daty a konkrétní možnosti použití různých programů a aplikací. Znalosti v oblasti komunikačních technologií jsou typickým příkladem oblasti, kde probíhá učení všemi směry – nejenom směrem od průvodců, ale žáci se často učí od sebe navzájem. Podporujeme i momenty, kdy žáci s něčím seznamují svého průvodce.

Naplňování některých výstupů oblasti Člověk a společnost a průřezových témat (např. Osobnostní a sociální výchovy, Výchovy demokratického občana) se neintegrují do tematické výuky v rámci Epoch, ale jsou realizována buď v rámci běžného chodu školy (např. na sněmech; reflexivními rozhovory mezi žáky a průvodci; běžným domlouváním na věcech, které žáci ovlivňují; při spolupráci na projektech) nebo rozsáhlejšími programovými bloky (buď v rámci pátečních programů nebo na adaptačních pobytech a školách v přírodě, výpravách).

Oblasti, které v sobě zahrnují ekonomický aspekt a praktický rozměr práce (okruh Člověk, stát a hospodářství a vzdělávací oblast Člověk a svět práce) jsou na naší škole naplňované formou **stáží** na vybraných pracovištích a **mikroekonomickými projekty** žáků.

Stáže probíhají v každém pololetí v rozsahu týden až 14 dnů, celkem tedy šestkrát za dobu strávenou ve třetím trojročí. Žáci chodí na stáže samostatně, aby byli vystaveni co nejintenzivnější zkušenosti s poznáváním nového prostředí. Stáže si vybírají buď samostatně, nebo vybírají z nabídky předem domluvených možností. Na každém pracovišti je domluvená osoba, která má žáka speciálně na zřeteli, pomáhá mu se zorientovat, zadává mu zvládnutelné úkoly. Po návratu do školy žáci sdílejí zážitky a zkušenosti, které získali během stáže. Na stejné pracoviště je možno jít opakovaně, nebo si v každém pololetí a v každém roce vybrat jiné. Před tím, než se žáci rozhodnou, probíhají krátké návštěvy různých pracovišť, v rámci kterých se žáci přibližně seznamují s pracovní realitou různých profesí. V rámci týdenní stáže do ní pak mohou proniknout hlouběji. Tam, kde není možná hromadná návštěva pracoviště, organizujeme návštěvu pracovníků ve škole nebo jinou formu představení profese.

Mikroekonomické projekty žáků mají různý charakter v závislosti na individuálních zájmech žáků a aktuálních možnostech školy (např. příprava a prodej občerstvení na různých akcích školy, prodej výrobků na místních trzích apod.). Se žáky simulujeme reálné podnikatelské prostředí – vymyslí si podnikatelský záměr, vytvoří si svůj plán, rozpočet, vymyslí firmu, založí transparentní účet v bance, na který se shromažďují vydělané prostředky atd. Zvolí si role na jednotlivých mikropodnikatelských projektech (manažer, účetní, správce webu, e-shopu, apod. v závislosti na potřebě konkrétních projektů), případně si mohou v průběhu roku své role střídat.

Cílem je vytvořit žákům jakýsi přechodný stupeň, mezi pouze teoretickým seznamováním se se světem práce na jedné straně a skutečným, nechráněným vstupem na volný trh práce na straně druhé. V rámci aktivit spojených se zakládáním firmy jsou žáci seznámeni i s teoretickými základy finančního systému, systému právních a smluvních závazků, fungováním nabídky, poptávky, ale i kariérního poradenství atd. Tímto jsou naplňovány a v předmětu integrovány také cíle ze vzdělávací oblasti Výchova k občanství z okruhu Člověk, stát a hospodářství a podporována finanční gramotnost žáků. Věnujeme se otázkám jako je robotizace, automatizace práce, vedeme žáky k tomu, aby nad těmito jevy uvažovali při svém budoucím rozhodování o povolání.

Vzdělávací obsah vyučovaného předmětu

LUSK 1.- 3. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Člověk a jeho svět		
MÍSTO, KDE ŽIJEME <i>ČJS-3-1-01 vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí</i> <i>ČJS-3-1-02 začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)</i>	Domov, prostředí domova Adresa Orientace v místě bydliště Škola, prostředí školy Činnosti ve škole Okolí školy a bezpečná cesta do školy Město, místní krajina Živá a neživá příroda v okolí	Osobnostní a sociální výchova Rozvoj schopností poznávání - cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění - rozvoj senzitivity k přírodě
LIDÉ KOLEM NÁS <i>ČJS-3-2-01 rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným</i>	Rodina Postavení jedince v rodině, příbuzenské vztahy, role členů rodiny Právo a spravedlnost – základní lidská práva, práva a povinnosti žáků ve škole Práce, práce doma, povolání	Sebepoznání a sebezpojetí - pravidelné sebehodnocení

<p><i>odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům</i> <i>ČJS-3-2-02 odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností</i></p> <p>LIDÉ A ČAS <i>ČJS-3-3-01 využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</i> <i>ČJS-3-3-02 pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu</i> <i>ČJS-3-3-03 uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost</i></p> <p>ROZMANITOST PŘÍRODY <i>ČJS-3-4-01 pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích</i> <i>ČJS-3-4-02 roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě</i> <i>ČJS-3-4-03 provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů</i></p> <p>ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ <i>ČJS-3-5-01 uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví</i> <i>ČJS-3-5-02 rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných</i> <i>ČJS-3-5-03 chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek</i> <i>ČJS-3-5-04 reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech</i></p>	<p>Soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace Chování lidí – tolerance, pravidla slušného chování, řešení konfliktů</p> <p>Orientace v čase Základní orientace v čase, určování času Narozeniny, průběh lidského života Současnost a minulost v našem životě Části dne, hodiny, dny v týdnu Režim dne Roční období Volný čas Proměny způsobu života Tradice a svátky</p> <p>Životní podmínky Vesmír a Země Roční období Den a noc Počasí Rostliny, houby, živočichové Způsob života Životní potřeby a jejich projevy Neživá příroda Vlastnosti látek, porovnávání a třídění látek, změny látek a skupenství, měření, pokusy</p> <p>Péče o zdraví Denní režim Pitný režim Zdravá strava Hygiena Aktivní pohyb Nemoc, drobné poranění a úrazy První pomoc Lidské tělo, základní stavba Osobní bezpečí Zásady bezpečného chování Důležitá telefonní čísla Služby odborné pomoci Krizové situace (šikana, týrání, sexuální zneužívání) Osobní bezpečí Bezpečné chování v rizikových situacích Bezpečné chování v silničním provozu Situace hromadného ohrožení</p>	<p>Psychohygiena - nastavování odpočinku a pauz v pracovních blocích</p> <p>Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - zadávání problémových úloh, úloh týkající se postojů - řešení reálně nastalých problémových situací</p> <p>Kooperace a kompetice - dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost rozvíjet a navazovat na nápady druhých - spolupráce</p> <p>Hodnoty, postoje, praktická etika - řešení úkolů s etickým kontextem, diskuse o tom, jak je správné se zachovat</p> <p>Výchova demokratického občana Občanská společnost a škola - motivování k využívání sněmů a rozvíjení demokratických principů školy - práva a povinnosti dětí</p> <p>Multikulturní výchova - humánní základ - odlišnost lidí, ale jejich vzájemná rovnost - odlišnost životních podmínek</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Evropa a svět nás zajímá - příroda a lidi Evropy - zajímavá místa Evropy</p>
--	--	--

Člověk a svět práce		
<p>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM <i>ČSP-3-1-01 vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů</i> <i>ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy</i></p> <p>KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI <i>ČSP-3-2-01 zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi</i></p> <p>PĚSTITELSKÉ PRÁCE <i>ČSP-3-3-01 provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování</i> <i>ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročné rostliny</i></p> <p>PŘÍPRAVA POKRMŮ <i>ČSP-3-4-01 připraví tabuli pro jednoduché stolování</i> <i>ČSP-3-4-02 chová se vhodně při stolování</i></p>	<p>pracovní pomůcky a nástroje – funkce a využití jednoduché pracovní operace a postupy, organizace práce lidové zvyky, tradice, řemesla</p> <p>práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem</p> <p>Zaznamenání a vyhodnocení výsledků pozorování přírody Péče o nenáročné rostliny: klíčení, sázení, setí, zalévání, kypření, rosení, hnojení aj. rostliny jedlé/jedovaté</p> <p>výběr, nákup a skladování potravin příprava jednoduchých pokrmů jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování</p>	<p>Environmentální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvíjení environmentální senzitivity (učení venku, péče o dvorek – školní zahradu, péče o školní rostliny) - podmínky života a jejich enviro rozměr (voda, půda) - péče od odpad (třídění, uklízení odpadků z přírody) - péče o zvířata – školní i v přírodě (krmítka, zimní péče o zvěř) - návštěva ekoprogramů (Lipka, záchranné stanice) - ekosystém: les (poznávání našich lesů)

LUSK 4.- 5. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Člověk a jeho svět		
<p>MÍSTO, KDE ŽIJEME <i>ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu</i> <i>ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě</i> <i>ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy</i> <i>ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam</i> <i>ČJS-5-1-05 porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</i></p>	<p>Okolní krajina (město, region) Zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí Světové strany, kompas Mapy obecně zeměpisné a tematické Obsah, grafika, vysvětlivky mapy Orientace podle turistické mapy Chování v přírodě Česká republika: regiony ČR, Praha, přírodní podmínky, města; sousední státy Evropa a svět, EU Světadíly, evropské státy významné památky a budovy, dopravní síť, příroda, osídlení, hospodářství, kultura, historie, správní uspořádání</p>	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Rozvoj schopností poznávání - cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění - rozvoj senzitivity k přírodě</p> <p>Sebepoznání a sebepojetí - pravidelné sebehodnocení</p> <p>Psychohygiena - nastavování odpočinku a pauz v pracovních blocích</p>

<p>ČIS-5-1-06 rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</p> <p>LIDÉ KOLEM NÁS ČIS-5-2-01 vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě) ČIS-5-2-03 rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat ČIS-5-2-04 orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátet dluhy</p> <p>LIDÉ A ČAS ČIS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy ČIS-5-3-02 využívá, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti ČIS-5-3-04 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik</p> <p>ROZMANITOST PŘÍRODY ČIS-5-4-01 objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka ČIS-5-4-02 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období ČIS-5-4-03 zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy ČIS-5-4-04 porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy</p>	<p>Naše vlast – státní symboly; základy státního zřízení a politický systém ČR, státní správa a samospráva</p> <p>Soužití lidí – pravidla soužití, vztahy, komunikace, tolerance, solidarita Právo a spravedlnost Práva a povinnosti žáků školy Demokracie a totalita Rodina – vztahy v rodině, příbuzenské a mezigenerační vztahy Chování lidí, vlastnosti lidí, spolupráce, pravidla slušného chování, tolerance k odlišnostem vlastnictví – soukromé/ veřejné hmotný a nehmotný majetek rozpočet – tvorba, příjmy a výdaje vyrovnaný/přebytkový/schodkový r. finanční plánování hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení banka jako správce peněz, úspory, půjčky</p> <p>Orientace v čase a časový řád Život v minulosti a současnosti Věda a technika Báje, mýty, pověsti Současnost a minulost v našem životě Důležité historické etapy a události naší země</p> <p>Vesmír a Země Sluneční soustava, den a noc, roční období Voda a vzduch – vlastnosti, složení, proudění vzduchu, význam pro život Životní podmínky – rozmanitost podmínek života na Zemi; význam ovzduší, vodstva, půd, rostlinstva a živočišstva, podnebí a počasí Rostliny, houby, živočichové Životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla u některých neznámějších druhů Třídění organismů do skupin Rovnováha v přírodě Význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva Ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelné pohromy a ekologické katastrofy</p>	<p>Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - zadávání problémových úloh, úloh týkající se postojů - řešení reálně nastalých problémových situací</p> <p>Kooperace a kompetice - dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost rozvíjet a navazovat na nápady druhých - spolupráce</p> <p>Hodnoty, postoje, praktická etika - řešení úkolů s etickým kontextem, diskuse o tom, jak je správné se zachovat</p> <p>Výchova demokratického občana Občanská společnost a škola - motivování k využívání sněmů a rozvíjení demokratických principů školy - práva a povinnosti dětí - demokratické principy</p> <p>Multikulturní výchova - humánní základ - odlišnost lidí, ale jejich vzájemná rovnost - odlišnost životních podmínek</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Evropa a svět nás zajímá - příroda a lidi Evropy - zajímavá místa Evropy – tvorba atlasů (evropských zemí / kontinentů)</p> <p>Environmentální výchova - rozvíjení environmentální senzitivity (učení venku, péče o dvorek – školní</p>
--	---	--

<p>ČJS-5-4-05 <i>zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat</i> ČJS-5-4-07 <i>založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu</i></p> <p>ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ ČJS-5-5-01 <i>využívá poznatků o lidském těle k podpoře vlastního zdravého způsobu života</i> ČJS-5-5-02 <i>rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození</i> ČJS-5-5-03 <i>účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob</i> ČJS-5-5-04 <i>uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodce a cyklista</i> ČJS-5-5-05 <i>předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek</i> ČJS-5-5-06 <i>uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou</i> ČJS-5-5-07 <i>rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc</i></p>	<p>Látky a jejich vlastnosti Třídění látek, změny látek a skupenství, vlastnosti, porovnávání látek a měření veličin s praktickým užíváním základních jednotek Pokusy</p> <p>Lidské tělo Životní potřeby a projevy, základní stavba a funkce, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou Péče o zdraví, zdravá výživa Denní režim, pitný režim pohybový režim, zdravá strava; první pomoc, předcházení úrazů</p> <p>Osobní bezpečí Bezpečné chování v rizikovém prostředí, bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce a cyklisty, krizové situace (šikana, týrání, sexuální zneužívání atd.) postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén) přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví – služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku Návykové látky, závislosti a zdraví</p>	<p>zahradu, péče o školní rostliny) - podmínky života a jejich enviro rozměr (voda, půda) - péče od odpad (třídění, uklízení odpadků z přírody - péče o zvířata – školní i v přírodě (krmítka, zimní péče o zvěř) - návštěva ekoprogramů (Lipka, záchranné stanice) - ekosystém: les, louka, řeka (jejich poznávání) - vliv člověka na krajinu</p>
Informatika		
<p>DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ I-5-1-01 <i>uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat</i> I-5-1-02 <i>popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji</i> I-5-1-03 <i>vyčte informace z daného modelu</i></p> <p>ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ I-5-2-01 <i>sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů</i> I-5-2-02 <i>popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení</i> I-5-2-03 <i>v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví</i></p>	<p>data, informace: sběr (pozorování, jednoduchý dotazník, průzkum) a záznam dat; hodnocení získaných dat, vyvozování závěrů kódování a přenos dat modelování: model jako zjednodušené znázornění skutečnosti; využití obrazových modelů (myšlenkové a pojmové mapy, schémata, tabulky, diagramy) ke zkoumání, porovnávání a vysvětlování jevů kolem žáka</p> <p>řešení problému krokováním: postup, jeho jednotlivé kroky, vstupy, výstupy a různé formy zápisu pomocí obrázků, značek, symbolů či textu; přečtení, porozumění a úprava kroků v postupu, algoritmu;</p>	

<p><i>program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy</i> <i>I-5-2-04 ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu</i> INFORMAČNÍ SYSTÉMY <i>I-5-3-01 v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi</i> <i>I-5-3-02 pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data</i></p> <p>DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE <i>I-5-4-01 najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu</i> <i>I-5-4-02 propojí digitální zařízení, uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí</i> <i>I-5-4-03 dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi</i></p>	<p>sestavení funkčního postupu řešícího konkrétní jednoduchou situaci programování: experimentování a objevování v blokově orientovaném programovacím prostředí kontrola řešení: porovnání postupu s jiným a diskuse o nich; ověřování funkčnosti programu a jeho částí opakovaným spuštěním; nalezení chyby a oprava kódu; nahrazení opakujícího se vzoru cyklem</p> <p>systémy: příklady systémů; části systému a vztahy mezi nimi práce se strukturovanými daty: vlastnosti objektů; řazení prvků do řad, číselovaný a nečíselovaný seznam, víceúrovňový seznam; tabulka a její struktura; záznam</p> <p>hardware a software: digitální zařízení a jejich účel; prvky v uživatelském rozhraní; spouštění, přepínání a ovládání aplikací; uložení dat, otevírání souborů počítačové sítě: propojení technologií, (bez)drátové připojení; internet, práce ve sdíleném prostředí, sdílení dat bezpečnost: pravidla bezpečné práce s digitálními zařízeními; uživatelské účty, hesla</p>	
Člověk a svět práce		
<p>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM <i>ČSP-5-1-01 vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu</i> <i>ČSP-5-1-02 využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic</i> <i>ČSP-5-1-03 volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu</i> <i>ČSP-5-1-04 udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu</i></p> <p>KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI <i>ČSP-5-2-01 provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž</i> <i>ČSP-5-2-02 pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu</i></p>	<p>Druhy drobného materiálu: papír, textil, přírodniny, karton, modelovací hmota, drát, korek, provázek, špejle aj Recyklovaný materiál Vlastnosti drobného materiálu: tvar, barva, povrch, tvrdost</p> <p>Jednoduché pracovní postupy ohýbání, překládání, stříhání, slepování, spojování, svazování, hnětení, trhání aj. Prvky lidových tradic ve vyrobených předmětech</p> <p>Udržování pořádku na pracovním místě Zásady bezpečnosti a hygieny práce První pomoc při úrazu při pracovních činnostech</p> <p>Montáž a demontáž</p> <p>Práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem</p>	

<p>ČSP-5-2-03 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>PĚSTITELSKÉ PRÁCE ČSP-5-3-01 provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování ČSP-5-3-02 ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny ČSP-5-3-03 volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní ČSP-5-3-04 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>PŘÍPRAVA POKRMŮ ČSP-5-4-01 orientuje se v základním vybavení kuchyně ČSP-5-4-02 připraví samostatně jednoduchý pokrm ČSP-5-4-03 dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování ČSP-5-4-04 udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni</p>	<p>Kresba jednoduchých pracovních postupů montáže i demontáže</p> <p>Pozorování přírody a přírodních jevů. Pozorování rostlin v různých ročních obdobích Jednoduché pěstitelské pokusy a pozorování klíčivost, růst, rozmnožování Zaznamenání výsledku pozorování do jednoduchých grafů Vyhodnocení výsledků pozorování Pomůcky, nástroje a náčiní pro pěstitelské činnosti</p> <p>Základní vybavení kuchyně Jednoduché jídlo, pohoštění Pravidla hygieny při práci s potravinami Pravidla bezpečnosti při práci Pravidla stolování a společenského chování</p>	
--	---	--

LUSK 6.- 9. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Člověk a společnost - DĚJEPIS		
<p>ČLOVĚK V DĚJINÁCH D-9-1-01 uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků D-9-1-02 uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p> <p>POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytčářství a zpracování kovů pro lidskou společnost</p>	<p>6. ročník: Opakování učiva 1. stupně</p> <p>Velkomoravská říše, počátky českého státu a jejich postavení v Evropě.</p> <p>Čeští králové (Přemyslovci, Lucemburkové).</p> <p>Husitské války, J. Žižka, J. Hus</p> <p>Bitva na Bílé hoře a její dopady, třicetiletá válka.</p> <p>Habsburkové a jejich vláda a vliv v českých zemích.</p> <p>Národní obrození v českých zemích a jeho ovlivňování z evropských zemí.</p>	<p>Osobnostní a sociální výchova Rozvoj schopností poznávání - cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění - rozvoj senzitivity k přírodě</p> <p>Sebepoznání a sebepojetí - pravidelné sebehodnocení</p> <p>Psychohygiena - nastavování odpočinku a pauz v pracovních blocích</p>

<p>NEJSTARŠÍ CIVILIZACE. KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY <i>D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací</i> <i>D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví</i> <i>D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury</i> <i>D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie</i></p> <p>KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA <i>D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států</i> <i>D-9-4-03 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech</i> <i>D-9-4-04 vymezi úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí</i> <i>D-9-4-05 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury</i></p> <p>OBJEVY A DOBÝVÁNÍ. POČÁTKY NOVÉ DOBY <i>D-9-5-01 vysvětlí znovuzrození antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve</i> <i>D-9-5-02 vymezi význam husitské tradice pro český politický a kulturní život</i> <i>D-9-5-03 popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky</i> <i>D-9-5-04 objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie</i> <i>D-9-5-05 objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky</i> <i>D-9-5-07 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek</i></p>	<p>Československo: 1. republika, jeho charakteristiky a další vývoj ve 20. století (politický, hospodářský, sociální, kulturní)</p> <p>7. – 9. ročník: Význam zkoumání dějin, přínos historie pro porozumění současným jevům</p> <p>Písmo, hmotná kultura, starověké stavitelství</p> <p>Časové osy, práce s mapami i historickými tabulkami</p> <p>Využití ohně, zpracování potravy a jiných surovin, výroba předmětů, umělecké vyjádření</p> <p>Vývojová stádia člověka, život pravěkých sběračů a lovců, materiální a duchovní kultura, matriarchát a patriarchát</p> <p>Neolitická revoluce, nerovnoměrnost vývoje v jednotlivých oblastech světa, pěstování plodin, chov dobytka, zpracování kovů</p> <p>Staroorientální státy, společenské uspořádání, náboženství.</p> <p>Systém ochrany památek UNESCO, příklady významných památek v různých regionech, zásadní památky psané kultury - Bible, Korán, díla východních kultur...</p> <p>Olympijské hry, Athény, Sparta, Homér, kolonizace</p> <p>Spojení matematiky s filosofií, historie čísel, Pythagoras a další matematici, matematické hříčky a záhady, "vynález nuly", další osobnosti antiky a aplikace jejich myšlenek dnes (Platón, Sókrates, Aristoteles, Hipokrates)</p> <p>Athénská demokracie, občanská válka, obyvatelstvo ve Spartě.</p> <p>Rozvoj a šíření křesťanství, stěhování národů.</p> <p>Papežské schizma, cesaropapismus, boj o investituru, dnešní příklady regionů, kde probíhá konflikt mezi sekulárním a "duchovním" vedením</p>	<p>- relaxace a nastavování životního rytmu</p> <p>Řešení problémů a rozhodovací dovednosti - zadávání problémových úloh, úloh týkající se postojů - řešení reálně nastalých problémových situací</p> <p>Kooperace a kompetice - dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost rozvíjet a navazovat na nápady druhých - spolupráce</p> <p>Hodnoty, postoje, praktická etika - řešení úkolů s etickým kontextem, diskuse o tom, jak je správné se zachovat</p> <p>Výchova demokratického občana Občanská společnost a škola - motivování k využívání sněmů a rozvíjení demokratických principů školy - práva a povinnosti dětí - demokratické principy</p> <p>Multikulturní výchova - humánní základ - odlišnost lidí, ale jejich vzájemná rovnost - odlišnost životních podmínek</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Evropa a svět nás zajímá - příroda a lidi Evropy - zajímavá místa Evropy - tvorba atlasů (evropských zemí / kontinentů)</p> <p>Environmentální výchova</p>
---	---	---

<p>MODERNIZACE SPOLEČNOSTI <i>D-9-6-01 vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti</i> <i>D-9-6-02 objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbitím starých společenských struktur v Evropě</i> <i>D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů</i></p> <p><i>D-9-6-06 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezi význam kolonií</i></p> <p>MODERNÍ DOBA <i>D-9-7-01 na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky</i> <i>D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů</i> <i>D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu</i> <i>D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv</i> <i>D-9-7-05 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí</i></p> <p>ROZDĚLENÝ A INTEGROUJÍCÍ SE SVĚT <i>D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků</i> <i>D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce</i></p>	<p>Vrstvy společnosti a jejich postavení: práva, povinnosti, svobody.</p> <p>Stavební slohy, architektura, technologie stavitelství (klenby apod.).</p> <p>Řemesla, technologie, cechy.</p> <p>Reformace a protireformace; osvícenství (osobnosti, myšlení, důsledky a projevy).</p> <p>Zámořské objevy, kolonialismus, objevitelé, kolonizace.</p> <p>Třicetiletá válka.</p> <p>Habsburkové a jejich vláda a vliv.</p> <p>Absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus.</p> <p>Renesance, baroko, klasicismus: znaky, rozdíly, památky.</p> <p>Typy, charakteristiky a vývoj moderních společností.</p> <p>Kolonie, revoluce v USA.</p> <p>Francouzská revoluce, napoleonské války</p> <p>Revoluční a národněosvobozenké hnutí v Evropě.</p> <p>Dělnické hnutí.</p> <p>Vývoj v koloniálních zemích, hospodářský a politický vývoj vyspělých států světa, vznik mocenských bloků, jejich soupeření a vznik konfliktů a nepokojů.</p> <p>1.světová válka, 2.světová válka: válečné technologie a strategie.</p> <p>Demokracie, její znaky, nedostatky a příklady.</p> <p>Totalitarismus, nacionalismus, fašismus, nacismus, komunismus:</p> <p>Antisemitismus, rasismus a lidská práva.</p> <p>Poválečné uspořádání světa, rozpad protihitlerovské koalice</p>	<p>- rozvíjení environmentální senzitivity (učení venku, péče o dvorek – školní zahradu, péče o školní rostliny)</p> <p>- podmínky života a jejich enviro rozměr (voda, půda)</p> <p>- péče od odpad (třídění, uklízení odpadků z přírody)</p> <p>- péče o zvířata – školní i v přírodě (krmítka, zimní péče o zvěř)</p> <p>- návštěva ekoprogramů (Lipka, záchranné stanice)</p> <p>- ekosystém: les, louka, řeka (jejich poznávání)</p> <p>- vliv člověka na krajinu</p>
--	--	--

<p><i>D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí</i> <i>D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa</i></p>	<p>Studená válka.</p> <p>NATO, EU a jiné integrace (Rada Evropy, OSN) - důvody, projevy, vlivy, přínos i úskalí, ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody.</p> <p>Charakteristika vybraných států, historie kolonialismu a misíí, představa o nadřazenosti určitých skupin, rozvojové země dnes.</p> <p>Problémy ve světě: druhy, rozdíly, řešení, informace o nich, rozvojové cíle tisíciletí (MDGs), multikulturalita, globalizace.</p>	
Člověk a společnost – VÝCHOVA K OBČANSTVÍ		
<p>ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI <i>VO-9-1-01 objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání</i> <i>VO-9-1-02 rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</i> <i>VO-9-1-05 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí</i> <i>VO-9-1-07 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích</i> <i>VO-9-1-08 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</i> <i>VO-9-1-09 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</i></p> <p>ČLOVĚK JAKO JEDINEC <i>VO-9-2-01 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života</i> <i>VO-9-2-02 posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek</i></p>	<p>6. ročník: Opakování učiva 1. stupně</p> <p>České státní symboly.</p> <p>Rozdělení moci ve státě, státní, krajské a obecní instituce.</p> <p>Česko v EU a její vliv na život</p> <p>Chování a jednání.</p> <p>7. – 9. ročník: Národní identita, vlastenectví, nacionalismus.</p> <p>Mediální gramotnost, kritické čtení (reklamy, propagandy: nacistické, komunistické; dezinformační weby dnes, dezinformační riziko sociálních sítí).</p> <p>Sociální, společenské a komunikační dovednosti.</p> <p>Vzájemná tolerance odlišností, základní a společné lidské potřeby, Rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce. Majority a minority, konflikty ve společnosti.</p> <p>Lidská setkání: přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, lidská solidarita, extremismus a postoj k němu, příčiny a podoby lidské nesnášenlivosti.</p>	

<p><i>VO-9-2-03 kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání</i> <i>VO-9-2-04 popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru</i></p> <p>ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ <i>VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady</i> <i>VO-9-3-02 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozlíší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti</i> <i>VO-9-3-03 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení</i> <i>VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít</i> <i>VO-9-3-05 uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu</i> <i>VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz</i> <i>VO-9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu</i></p> <p>ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO <i>VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky</i> <i>VO-9-4-02 rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede</i></p>	<p>Sebepoznání, hodnota a potenciál osobnosti, kvalita života a vztahy.</p> <p>Cílevědomost a její předpoklady, vůle, zdolávání překážek, spolupráce mezi lidmi.</p> <p>Rozvoj osobnosti, sebedůvěra.</p> <p>Majetek, vlastnictví: formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana.</p> <p>Hospodaření: rozpočet domácnosti (příjmy, výdaje), účtování, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing.</p> <p>Peníze: funkce a podoby peněz, formy placení, hotovostní a bezhotovostní placení, kreditní a debetní karta.</p> <p>Banky a jejich služby: aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků.</p> <p>Používání finančních prostředků: útrata, příjmy, investice, úspory.</p> <p>Principy tržního hospodářství: nabídka, poptávka, trh, tvorba ceny, inflace, podstata fungování trhu, nejčastější právní formy podnikání, výroba, obchod, služby (jejich funkce a návaznost).</p> <p>Státní finance: rozpočet (typy rozpočtu a jejich odlišnosti), příjmy (význam daní), výdaje (dávky a příspěvky)</p> <p>Demokracie, její zásady a principy, jiná státní zřízení.</p> <p>Demokratické zřízení v životě občanů, právní stát.</p> <p>Volby a volební systém, jejich vliv na život občanů.</p> <p>Občanská práva, spotřebitelská práva, vzájemný respekt, lidská práva a svobody.</p> <p>Právní vztahy: vlastnictví, práce, rodina.</p> <p>Smlovy: kupní, nájemní, přepravní.</p>	
--	--	--

<p><i>příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu</i> <i>VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů</i> <i>VO-9-4-04 vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů</i> <i>VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod</i> <i>VO-9-4-06 objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství</i> <i>VO-9-4-07 uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci</i> <i>VO-9-4-08 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování</i> <i>VO-9-4-09 rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů</i> <i>VO-9-4-10 rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady</i> <i>VO-9-4-11 diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání</i></p> <p>MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT <i>VO-9-5-01 popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování</i> <i>VO-9-5-04 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky</i> <i>VO-9-5-05 objasní souvislosti globálních a lokálních problémů</i></p>	<p>Dodržování práv, následky jejich porušování.</p> <p>Právní ochrana občanů, činnost orgánů.</p> <p>Druhy a postihy protiprávního jednání, trestní postizitelnost, porušování práv.</p> <p>Korupce, příčiny, prokazování, postizitelnost.</p> <p>Evropská integrace: podstata, význam, výhody.</p> <p>Globalizace a její dopady, vlivy, globální problémy - obecný i můj postoj, významné globální problémy včetně válek a terorismu, příčiny, důsledky, možnosti řešení.</p> <p>Globální a lokální problémy, souvislosti a lokální řešení: environmentální, rozdíly ve světě (chudý jih, bohatý sever), kulturní rozdíly, terorismus a způsoby obrany.</p>	
<p>Člověk a příroda – FYZIKA</p>		
<p>LÁTKY A TĚLESA <i>F-9-1-01 změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa</i> <i>F-9-1-02 uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí</i></p>	<p>Měření a výpočet hmotnosti, objemu, hustoty, délky, času, rychlosti</p> <p>Tělesa a látky, složení látek, atomy a molekuly, model atomu, ionty, pohyb částic látek - difúze, Brownův pohyb</p>	

<p><i>F-9-1-03 předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty</i> <i>F-9-1-04 využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů</i></p> <p>POHYB TĚLES; SÍLY <i>F-9-2-01 rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu</i> <i>F-9-2-02 využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles</i> <i>F-9-2-03 určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici</i></p> <p>MECHANICKÉ VLASTNOSTI TEKUTIN <i>F-9-3-01 využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů</i></p> <p>ENERGIE <i>F-9-4-01 využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem</i> <i>F-9-4-02 zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí</i></p> <p>ZVUKOVÉ DĚJE <i>F-9-5-01 rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku</i> <i>F-9-5-02 posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí</i></p> <p>ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE <i>F-9-6-01 sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu</i> <i>F-9-6-02 rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí</i></p>	<p>Kujnost kovů, délková a objemová roztažnost látek, využití ohně, objemová roztažnost látek, anomálie objemové roztažnosti vody</p> <p>Objem, hmotnost, hustota, praktické úlohy</p> <p>Klid a pohyb tělesa, trajektorie a dráha, druhy pohybu, rovnoměrný a nerovnoměrný pohyb</p> <p>Trajektorie, dráha, čas, rychlost (okamžitá, průměrná), pohyb - složený, otáčivý, posuvný (rovnoměrný x nerovnoměrný, přímočarý x křivočarý</p> <p>Výslednice dvou sil stejných a opačných směrů</p> <p>Atmosféra Země, atmosférický tlak, měření atmosférického tlaku, změny atmosférického tlaku, vztaková síla v atmosféře Země, tlak plynu v uzavřené nádobě, manometr, Pascalův zákon hydraulická zařízení, hydrostatický tlak, hydrostatická tlaková síla, Archimedův zákon</p> <p>Energie, přeměny a formy energie, práce, výkon, teplo, tepelné motory, spalovací motory</p> <p>Fosilní paliva, solární energie, větrná energie, vodní energie, biomasa - princip, výhody, nevýhody, návratnost, životnost zařízení apod; jaderné energie, řízená fúzní reakce, řízená štěpná reakce, jaderný reaktor, vliv radioaktivity na zdraví a životní prostředí, neřízené jaderné reakce - nukleární zbraně; praktické možnosti využití obnovitelných zdrojů v ČR; spotřeba energie a možnosti úspor;</p> <p>Zdroje a šíření zvuku. rychlost zvuku, odraz zvuku, vznik ozvěny, rezonance tón, zvuk typy hudebních nástrojů podle principu vytváření zvuku</p> <p>Hladina zvuku, infrazvuk (přírodní x umělé zdroje), ultrazvuk (přírodní x umělé zdroje), vliv nadměrného hluku na životní prostředí a možnosti jeho snížení či eliminace, vliv infrazvuku a ultrazvuku umělých zdrojů na životní prostředí</p>	
--	--	--

<p><i>F-9-6-03 rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností</i></p> <p><i>F-9-6-04 využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní</i></p> <p><i>F-9-6-05 využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh</i></p> <p><i>F-9-6-06 rozhodne ze znalosti rychlosti světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici, či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami</i></p> <p>VESMÍR</p> <p><i>F-9-7-01 objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet</i></p>	<p>Elektrický obvod, prvky elektrického obvodu, žárovka x zářivka</p> <p>Elektrický proud – směr, zapojení ampérmetru, měření ampérmetrem, elektrické napětí – zapojení voltmetru, měření voltmetrem, zdroje napětí</p> <p>Vodiče, izolanty, polovodiče</p> <p>Magnetické pole cívky s proudem (stejnorodé magnetické pole) stejnosměrný elektromotor elektromagnetická indukce, vznik střídavého proudu měření efektivních hodnot napětí a proudu transformátor</p> <p>Zdroje a šíření světla, stín, polostín, měsíční fáze, zatmění Slunce a Měsíce, rychlost světla</p> <p>Lom světla na rovinném rozhraní dvou optických prostředí, zobrazení předmětů čočkami (spojka, rozptylka) užití čoček v praxi, optické vlastnosti oka</p> <p>Sluneční soustava - složení pohyb těles ve sluneční soustavě</p>	
<p>Člověk a příroda – CHEMIE</p>		
<p>POZOROVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE</p> <p><i>CH-9-1-01 určí společné a rozdílné vlastnosti látek</i></p> <p><i>CH-9-1-02 pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí</i></p> <p>SMĚSI</p> <p><i>CH-9-2-01 rozlišuje směsi a chemické látky</i></p> <p><i>CH-9-2-02 vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení</i></p> <p><i>CH-9-2-03 navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi</i></p> <p><i>CH-9-2-04 rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití,</i></p>	<p>vlastnosti látek – hustota, rozpustnost, tepelná a elektrická vodivost, vliv atmosféry na vlastnosti a stav látek</p> <p>zásady bezpečné práce – ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě, nebezpečné látky a přípravky – H-věty, P-věty, piktogramy a jejich význam; bezpečné skladování chemických látek</p> <p>směsi – různorodé, stejnorodé roztoky; prvky, sloučeniny čisté chemické látky</p> <p>hmotnostní zlomek a koncentrace roztoku; koncentrovanější, zředěnější, nasycený a nenasycený roztok; vliv teploty, míchání a plošného obsahu pevné složky na rychlost jejího rozpouštění do roztoku;</p> <p>oddělování složek směsí (usazování, filtrace, destilace, krystalizace, sublimace)</p> <p>voda – destilovaná, pitná, odpadní; výroba pitné vody; čistota vody, voda</p>	

<p><i>uvede příklady znečišťování vody a vzduchu</i></p> <p>ČÁSTICOVÉ SLOŽENÍ LÁTEK A CHEMICKÉ PRVKY <i>CH-9-3-01 používá pojmy atom a molekula, prvek a sloučenina ve správných souvislostech</i></p> <p><i>CH-9-3-02 orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti</i></p> <p>CHEMICKÉ REAKCE <i>CH-9-4-01 rozliší a zapíše rovnici výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</i></p> <p><i>CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu</i></p> <p>ANORGANICKÉ SLOUČENINY <i>CH-9-5-01 porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí</i></p> <p><i>CH-9-5-03 orientuje se na stupnici pH, změní reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi</i></p> <p>ORGANICKÉ SLOUČENINY <i>CH-9-6-01 rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití</i></p> <p><i>CH-9-6-02 zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy</i></p>	<p>jako univerzální rozpouštědlo a podmínka života, povrchové napětí, kapilarita</p> <p>částicové složení látek – molekuly, atomy, atomové jádro, protony, neutrony, elektronový obal a jeho změny v chemických reakcích, elektrony</p> <p>prvky – názvy, značky, vlastnosti a použití vybraných prvků, skupiny a periody v periodické soustavě chemických prvků; protonové číslo</p> <p>chemické reakce – výchozí látky, produkty, klasifikace chemických reakcí – slučování, neutralizace, reakce exotermní a endotermní</p> <p>chemické reakce – výchozí látky, produkty, vyčíslení rovnice</p> <p>oxidy – názvosloví, vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů; kyseliny a hydroxidy – kyselost a zásaditost roztoků; vlastnosti, vzorce, názvy a použití vybraných prakticky významných kyselin a hydroxidů; soli kyslíkaté a nekyslíkaté – vlastnosti, použití vybraných solí, oxidační číslo, názvosloví, vlastnosti a použití vybraných prakticky významných halogenidů</p> <p>kyselost a zásaditost roztoků; acidobazické indikátory, neutralizace, stupnice pH, jevy spojené se změnou pH v přírodě</p> <p>uhlovodíky – příklady v praxi významných alkanů, uhlovodíků s vícenásobnými vazbami a aromatických uhlovodíků; ropa, zemní plyn - využití, alternativy, úniky do ŽP; ropa jako zdroj pro výrobu polymerů, plasty a jejich vlastnosti a použití</p> <p>plasty, polymery, odpady, biologická odbouratelnost, tzv. Mikroplasty</p> <p>deriváty uhlovodíků – příklady v praxi významných alkoholů a karboxylových</p>	
--	---	--

<p><i>CH-9-6-03 rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití</i></p> <p><i>CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů</i></p> <p>CHEMIE A SPOLEČNOST <i>CH-9-7-01 zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi</i></p> <p><i>CH-9-7-02 aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe</i></p> <p><i>CH-9-7-03 orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka</i></p>	<p>kyselin, další biochemicky významné molekuly</p> <p>přírodní látky – zdroje, vlastnosti a příklady funkcí bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů</p> <p>prvotní a druhotné suroviny, potenciál třídění odpadů, zásada 4R, obnovitelné zdroje, životní cyklus výrobku, recyklace surovin, degradace</p> <p>chemie hoření, techniky hašení, velké požáry v minulosti a dneska, hořlaviny – význam tříd nebezpečnosti</p> <p>hořlaviny, výbušniny, odpadní látky ve vodách a v atmosféře, správná likvidace odpadů chemicky nebezpečných látek</p>	
Člověk a příroda – PŘÍRODOPIS		
<p>BIOLOGIE HUB</p> <p><i>P-9-2-01 rozpozná naše nejnámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků</i></p> <p>BIOLOGIE ROSTLIN <i>P-9-3-01 odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům</i></p> <p><i>P-9-3-03 rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů</i></p> <p>BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ</p> <p><i>P-9-4-02 rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin</i></p>	<p>6. ročník: Opakování učiva 1. stupně</p> <p>houby bez plodnic – základní charakteristika, pozitivní a negativní vliv na člověka a živé organismy; houby s plodnicemi – stavba, výskyt, význam, zásady sběru, konzumace a první pomoc při otravě houbami; lišejníky – stavba, symbióza, výskyt a význam</p> <p>anatomie a morfologie rostlin – stavba a význam jednotlivých částí těla vyšších rostlin (kořen, stonek, list, květ, semeno, plod)</p> <p>system rostlin – poznávání a zařazování daných zástupců běžných druhů řas, mechorostů, kapradin (plavuně, přesličky, kapradiny), nahosemenných a krytosemenných rostlin (jednoděložných a dvouděložných), jejich vývoj a využití hospodářsky významných zástupců</p> <p>vývoj, vývin a systém živočichů – významní zástupci jednotlivých skupin živočichů – prvoci, bezobratlí (žahavci, ploštěnci, hlísti, měkkýši, kroužkovci, členovci), strunatci (paryby, ryby,</p>	

<p><i>P-9-4-04</i> zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy</p> <p>ZÁKLADY EKOLOGIE</p> <p><i>P-9-7-03</i> vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam</p> <p>..</p> <p>PRAKTICKÉ POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY <i>P-9-8-01</i> aplikuje praktické metody poznávání přírody</p> <p>OBEČNÁ BIOLOGIE A GENETIKA <i>P-9-1-01</i> rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů</p> <p><i>P-9-1-02</i> vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti</p> <p><i>P-9-1-03</i> uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů</p> <p><i>P-9-1-04</i> uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka</p> <p>BIOLOGIE ROSTLIN <i>P-9-3-03</i> vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin</p> <p>BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ <i>P-9-4-01</i> porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů</p> <p><i>P-9-4-03</i> odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech</p>	<p>obojživelníci, plazi, ptáci, savci)</p> <p>rozšíření, význam a ochrana živočichů – hospodářsky a epidemiologicky významné druhy, péče o vybrané domácí živočichy, chov domestikovaných živočichů, živočišná společenstva; projevy chování živočichů</p> <p>potravní řetězce a potravní sítě, rovnováha v ekosystému, důsledky pro ochranu přírody.</p> <p>Pozorování lupou, mikroskopem, dalekohledem, jednoduché určovací klíče, praktické práce z botaniky nebo zoologie</p> <p>7. – 9. ročník: vznik, vývoj, rozmanitost, projevy života a jeho význam – výživa, dýchání, růst, rozmnožování, vývin, reakce na podněty; názory na vznik života; současný taxonomický systém</p> <p>pohlavní a nepohlavní rozmnožování, teorie o vzniku a výhodnosti pro daný druh; partenogeneze, srovnání rozmnožování u různých skupin organismů</p> <p>příklady adaptací na prostředí, evoluční divergence, konvergence, vliv mutací na vznik nových vlastností</p> <p>viry a bakterie – výskyt, význam a praktické využití, symbiotické bakterie, evoluční význam virů a bakterií</p> <p>fyziologie rostlin – základní principy fotosyntézy, dýchání, růstu, rozmnožování, vodní režim rostlin</p> <p>živočišná buňka, tkáně, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné, rozmnožování, obecné fyziologické principy, homeostáza</p> <p>přízpůsobení živočichů prostředí – diverzita různých životních strategií, typičtí zástupci různých</p>	
---	--	--

<p><i>objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí</i></p> <p>BIOLOGIE ČLOVĚKA <i>P-9-5-01 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy</i></p> <p><i>P-9-5-02 orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka</i> <i>P-9-5-03 objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří</i></p> <p><i>P-9-5-04 rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby</i></p> <p>NEŽIVÁ PŘÍRODA <i>P-9-6-01 rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek</i></p> <p><i>P-9-6-02 rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody</i></p> <p><i>P-9-6-03 uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi</i></p> <p>ZÁKLADY EKOLOGIE <i>P-9-7-01 uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi</i></p> <p><i>P-9-7-02 na příkladu objasní základní princip existence živých a neživých složek ekosystému</i></p>	<p>zoogeografických oblastí; domestikace nových druhů, zoogeografická pravidla</p> <p>anatomie a fyziologie – stavba a funkce jednotlivých částí lidského těla, orgány, orgánové soustavy (opěrná, pohybová, oběhová, dýchací, trávicí, vylučovací a rozmnožovací, řídicí), vyšší nervová činnost, hygiena duševní činnosti</p> <p>fylogeneze člověka, současný pohled, biologická antropologie – metody a aktuální otázky</p> <p>ontogeneze člověka, základy embryologie živočichů, vývoj po narození, příčiny a projevy stárnutí, smrt</p> <p>nemoci, úrazy a prevence – příčiny, příznaky, praktické zásady a postupy při léčení běžných nemocí; závažná poranění a život ohrožující stavy, epidemie</p> <p>nerosty a horniny – vznik, vlastnosti, kvalitativní třídění, praktický význam a využití zástupců, určování jejich vzorků; principy krystalografie</p> <p>magmatismus, desková tektonika, horninový cyklus, zvětrávání, přenos, sedimentace – příčiny a důsledky;</p> <p>biomy, specifika společenstev dle abiotických podmínek, podnebí a počasí ve vztahu k životu – význam vody a teploty prostředí pro život, ochrana a využití přírodních zdrojů, význam jednotlivých vrstev ovzduší pro život, vlivy znečištěného ovzduší a klimatických změn na živé organismy a na člověka</p> <p>organismy a prostředí – vzájemné vztahy mezi organismy, mezi organismy a prostředím; přirozené a umělé ekosystémy, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému</p> <p>populace, společenstva, ekosystémy a jejich vývoj, biodiverzita, její význam a ohrožení; potravní sítě, potravní pyramidy, závislost druhové skladby na abiotických podmínkách stanoviště</p>	
--	--	--

<p><i>P-9-7-04 uveďte příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí</i></p>	<p>rovnováha ekosystému, biodiverzita, vzájemná provázanost společenstev s jejich abiotickým prostředím</p>	
<p>Člověk a příroda – ZEMĚPIS (GEOGRAFIE)</p>		
<p>GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE <i>Z-9-1-01 organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů</i> <i>Z-9-1-02 používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii</i></p> <p>PŘÍRODNÍ OBRAZ ZEMĚ <i>Z-9-2-02 prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů</i> <i>Z-9-2-03 rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu</i> <i>Z-9-2-04 porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost</i></p> <p>REGIONY SVĚTA <i>Z-9-3-02 lokalizuje na mapách světadílů, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny</i> <i>Z-9-3-03 porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</i> <i>Z-9-3-04 zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich</i></p> <p>SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ</p>	<p>6. ročník: Opakování učiva 1. stupně</p> <p>Lokální zeměpis okolí bydliště nebo školy.</p> <p>Přírodní, hospodářské a kulturní poměry regionu. Poloha, hospodářské a sídelní poměry jednotlivých krajů ČR, jejich jádra a periferie.</p> <p>Poloha, přírodní, hospodářské a kulturní poměry ČR v rámci Evropy i světa.</p> <p>Integrace ČR v mezinárodních institucích, organizacích.</p> <p>7. – 9. ročník: Zpracování dat a informací, práce s články, grafy, tabulkami, zdroje dat a informací.</p> <p>Základní geografické, kartografické a topografické pojmy.</p> <p>Země - tvar, pohyby (kolem osy, kolem Slunce), Měsíc - fáze, příliv, odliv.</p> <p>Přírodní sféry Země: litosféra (stavba Země, tvary zemského povrchu), atmosféra (složení, vrstvy, ochrana), hydrosféra (voda a vodstvo, (pod)povrchová, oceánská voda, pohyby vody), pedosféra, biosféra, vertikální a horizontální členitost.</p> <p>Přírodní činitelé a procesy - vnitřní (zemětřesení, sopečná činnost, vrásnění, kerná činnost) a vnější (zvětrávání, eroze).</p> <p>Přírodní, společenské vymezení hranic regionů světa (členitost povrchu, vodstvo, jazyky, národy, ...), jejich charakteristiky, jádra a periferie.</p> <p>Světadílů (Afrika, Amerika, Asie, Austrálie, Evropa, Antarktida), oceány</p>	

<p>Z-9-4-01 posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace</p> <p>Z-9-4-02 posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel</p> <p>Z-9-4-03 zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje</p> <p>Z-9-4-04 porovnáva předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit</p> <p>Z-9-4-05 porovnáva státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků</p> <p>Z-9-4-06 lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech</p> <p>ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ</p> <p>Z-9-5-01 porovnáva různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin</p> <p>Z-9-5-02 uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)</p> <p>Z-9-5-03 uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí</p> <p>ČESKÁ REPUBLIKA</p> <p>Z-9-6-01 vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy</p> <p>Z-9-6-02 hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu</p> <p>Z-9-6-03 hodnotí a porovnáva na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu</p> <p>Z-9-6-04 lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit</p>	<p>(Atl., Tichý, Severní ledový, Indický, Jižní), makroregiony – jejich poloha, rozloha, přírodní, společenské, politické, hospodářské a kulturní charakteristiky (obyvatelstvo, hospodářství, zemědělství, nerostné suroviny, průmysl, služby, doprava), politika.</p> <p>Vývoj, změny a jejich příčiny ve vybraných regionech.</p> <p>Obyvatelstvo a jeho rozmístění.</p> <p>Sídla - přírodní podmínky, funkce a znaky.</p> <p>Světové hospodářství, nerostné suroviny, energetické zdroje.</p> <p>Hospodářské aktivity a jejich rozmístění (těžba, energetika, průmysl zpracovatelský, spotřební), doprava, služby, cestovní ruch.</p> <p>Státy a jejich integrace.</p> <p>Geopolitické a politické poměry v konkrétních regionech světa (změny a problémy).</p> <p>Krajiny a krajinná sféra, znaky a funkce.</p> <p>Přírodní a kulturní krajiny, složky, prvky, jejich rozmístění, ekosystémy (biomy).</p> <p>Životní prostředí, přírodní a antropogenní vlivy, rizika, důsledky.</p> <p>Orientace a topografie v terénu.</p> <p>Pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny.</p> <p>Zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině i při mimořádných událostech.</p>	
---	--	--

<p>Z-9-6-05 uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států</p> <p>TERÉNNÍ GEOGRAFICKÁ VÝUKA, PRAXE A APLIKACE</p> <p>Z-9-7-01 ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu</p> <p>Z-9-7-02 aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny</p> <p>Z-9-7-03 uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech</p>		
Informatika		
<p>DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ</p> <p>I-9-1-01 získá z dat informace, interpretuje data, odhaluje chyby v cizích interpretacích dat</p> <p>I-9-1-02 navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu</p> <p>I-9-1-03 vymezí problém a určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení; situaci modeluje pomocí grafů, případně obdobných schémat; porovná svůj navržený model s jinými modely k řešení stejného problému a vybere vhodnější, svou volbu zdůvodní</p> <p>I-9-1-04 zhodnotí, zda jsou v modelu všechna data potřebná k řešení problému; vyhledá chybu v modelu a opraví ji</p> <p>ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ</p> <p>I-9-2-01 po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen</p> <p>I-9-2-02 rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne a popíše kroky k jejich řešení</p> <p>I-9-2-03 vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešení problém a svůj výběr zdůvodní; upraví daný algoritmus pro jiné problémy, navrhne různé algoritmy pro řešení problému</p> <p>I-9-2-05 v blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho</p>	<p>6. ročník:</p> <p>Opakování učiva 1. stupně</p> <p>Práce s vlastními daty: ukládání, spravování, zpracování a přenos.</p> <p>Počítač (hardware, software) a další digitální technologie.</p> <p>Počítačové sítě: zapojení digitálních zařízení, znaky sítí.</p> <p>Počítač: závady a chyby.</p> <p>7. – 9. ročník:</p> <p>Evidence dat: tabulky, práce s daty, pravidla, zkušební provoz, úpravy, chyby.</p> <p>Práce s daty: zobrazení, řazení, filtrování, interpretace, chyby, rizika ztráty, zneužití dat, zabezpečení.</p> <p>Kódování dat pro jejich uložení a přenos.</p> <p>Zpracování problému: hypotéza, informace, modelování, grafy, schémata, porovnání, výběr řešení a zdůvodnění, zhodnocení modelů, výskyt chyb.</p> <p>Programování: problém, rozdělení na části, algoritmus k řešení (výběr, zdůvodnění, úpravy), jednotlivé kroky.</p>	

<p><i>možné důsledky a svou odpovědnost za ně; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení programu, proměnné</i> <i>I-9-2-06 ověří správnost postupu, najde a opraví v něm případnou chybu</i></p> <p>INFORMAČNÍ SYSTÉMY <i>I-9-3-01 vysvětlí účel informačních systémů, které používá, identifikuje jejich jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi; zvažuje možná rizika při navrhování i užívání informačních systémů</i> <i>I-9-3-02 nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce, aby mohl odpovědět na položenou otázku; využívá funkce pro automatizaci zpracování dat</i> <i>I-9-3-03 vymezí problém a určí, jak při jeho řešení využije evidenci dat; na základě doporučeného i vlastního návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat a nastaví pravidla a postupy pro práci se záznamy v evidenci dat</i> <i>I-9-3-04 sám evidenci vyzkouší a následně zhodnotí její funkčnost, případně navrhne její úpravu</i></p> <p>DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE <i>I-9-4-01 popíše, jak funguje počítač po stránce hardwaru i operačního systému; diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě</i> <i>I-9-4-02 ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování či přenos</i> <i>I-9-4-03 vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě; uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky</i> <i>I-9-4-04 poradí si s typickými závadami a chybovými stavy počítače</i> <i>I-9-4-05 dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat; popíše fungování a diskutuje omezení zabezpečovacích řešení</i></p>	<p>Blokový programovací jazyk: tvorba programu, větvení, proměnné, zkušební provoz, opravy chyb, jeho důsledky.</p> <p>Informační systémy: prvky, vztahy, rizika.</p>	
Člověk a svět práce		
<p>PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY ČSP-9-1-01 <i>provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň</i></p>	<p>6. ročník: Opakování učiva 1. stupně</p> <p>Postupy pěstování.</p> <p>Květinová výzdoba.</p>	

<p>ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí ČSP-9-1-03 organizuje a plánuje svoji pracovní činnost ČSP-9-1-04 užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku ČSP-9-1-05 dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>DESIGN A KONSTRUOVÁNÍ ČSP-9-2-01 sestaví podle návodu, náčrtu, plánu, jednoduchého programu daný model ČSP-9-2-02 navrhne a sestaví jednoduché konstrukční prvky a ověří a porovná jejich funkčnost, nosnost, stabilitu aj. ČSP-9-2-03 provádí montáž, demontáž a údržbu jednoduchých předmětů a zařízení ČSP-9-2-04 dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu</p> <p>PĚSTITELSKÉ PRÁCE, CHOVATELSTVÍ ČSP-9-3-01 volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin ČSP-9-3-02 pěstuje a využívá květiny pro výzdobu ČSP-9-3-03 používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu ČSP-9-3-04 prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty ČSP-9-3-05 dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty</p> <p>PROVOZ A ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI ČSP-9-4-01 provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví ČSP-9-4-02 ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů</p>	<p>Nářadí a jeho údržba.</p> <p>Znalost chovu drobných zvířat a bezpečného kontaktu s nimi.</p> <p>Technologická kázeň při pracovním postupu.</p> <p>Zásady bezpečnosti, hygieny při práci, první pomoc.</p> <p>7. – 9. ročník: Zásady bezpečnosti, hygieny, ochrany při práci, první pomoc.</p> <p>Práce s materiály, technologická kázeň.</p> <p>Technické úkoly: výběr materiálu, nástrojů a nářadí.</p> <p>Pracovní činnost: plánování a organizace.</p> <p>Konstruování: technická dokumentace (náčrt výrobku), návod, plán.</p> <p>Konstrukční prvky: funkčnost, nosnost, stabilita.</p> <p>Montáž, demontáž, údržba.</p> <p>Jednoduché platební operace a účetnictví.</p> <p>Základní činnosti v domácnosti, návody, obsluha spotřebičů.</p> <p>Práce s pomůckami, nástroji, nářadím, zařízeními, jejich údržba.</p> <p>Práce s kuchyňským náčiním a obsluha spotřebičů.</p> <p>Příprava pokrmů dle zdravé výživy.</p> <p>Principy stolování, společenského chování a obsluhy u stolu.</p> <p>Práce s výzkumnými přístroji, zařízeními, pomůckami, pracovní postupy.</p> <p>Protokol o průběhu a výsledcích pokusu, tvorba závěrů.</p>	
---	---	--

<p>ČSP-9-4-03 <i>správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízením včetně údržby</i> provádí drobnou domácí údržbu</p> <p>ČSP-9-4-04 <i>dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu elektrickým proudem</i></p> <p>PŘÍPRAVA POKRMŮ</p> <p>ČSP-9-5-01 <i>používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče</i></p> <p>ČSP-9-5-02 <i>připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy</i></p> <p>ČSP-9-5-03 <i>dodržuje základní principy stolování, společenského chování a obsluhy u stolu ve společnosti</i></p> <p>ČSP-9-5-04 <i>dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni</i></p> <p>PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU</p> <p>ČSP-9-6-01 <i>vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů</i></p> <p>ČSP-9-6-02 <i>zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl</i></p> <p>ČSP-9-6-03 <i>vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci</i></p> <p>ČSP-9-6-04 <i>dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci</i></p> <p>ČSP-9-6-05 <i>poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři</i></p> <p>VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ</p> <p>ČSP-9-7-01 <i>ovládá základní funkce digitální techniky; diagnostikuje a odstraňuje základní problémy při provozu digitální techniky</i></p> <p>ČSP-9-7-02 <i>propojuje vzájemně jednotlivá digitální zařízení</i></p> <p>ČSP-9-7-03 <i>pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi – cestování, obchod, vzdělávání, zábava</i></p> <p>ČSP-9-7-04 <i>ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením</i></p>	<p>Zásady bezpečnosti při práci a ochrana životního prostředí.</p> <p>Digitální technika: funkce, odstranění problémů, Propojování digitálních zařízení.</p> <p>Mobilní technologie: práce, obchod, cestování, vzdělávání, zábava.</p> <p>Trh práce: povolání, druhy pracovišť, pracovních činností, druhy a struktura organizací, podnikání (drobné a soukromé podnikání, jiné formy)</p> <p>Volba povolání a profesní přípravy, požadavky kvalifikační, zdravotní a osobní, rovnost příležitostí.</p> <p>Profesní informace, poradenské služby pro vzdělávání, kariérní poradenství, volba profesní orientace (informace pro volbu povolání, náplně učebních a studijních oborů, přijímací řízení).</p> <p>Prezentace své osoby (při vstupu na trh práce), tvorba životopisu, motivačního dopisu.</p>	
--	---	--

ČSP-9-7-05 dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu

SVĚT PRÁCE

ČSP-9-8-01 orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí

ČSP-9-8-02 posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy

ČSP-9-8-03 využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání

ČSP-9-8-04 prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce

8.6 US – Umělecké sebevyjádření

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovaný předmět UMĚLECKÉ SEBEVYJÁDŘENÍ odpovídá vzdělávací oblasti UMĚNÍ A KULTURA a zahrnuje v sobě vzdělávací obory hudební a výtvarní výchovu a některé tematické okruhy průřezových témat.

Umění a kultura patří mezi základní lidské potřeby – potřeby duchovní. V tomto předmětu se snažíme tyto potřeby naplňovat a umožňovat žákům jejich umělecké sebevyjádření různými formami – prostřednictvím hudby a tance, výtvarných činností. Snažíme se v žácích rozvíjet vztah k umění, rozšiřovat jejich umělecké povědomí a nabízet různé nástroje uměleckého vyjádření.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Celková hodinová dotace předmětu:

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
týdenní časová dotace	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

Výuka probíhá formou lekcí a dalších ukázek a navazující práce žáků v pracovních blocích běžných školních dní. Během výuky průvodce pracuje buď s celou skupinou, s částí skupiny nebo individuálně s jednotlivými žáky. Výuku zabezpečují kmenový průvodci třídy, ale často zveme do výuky i externisty a zajímavé lokální umělce (zejména ve vyšších trojročích a při organizaci speciálních lekcí - např. kreslení pravou mozkovou hemisférou, práce se dřevem, výrazový tanec a specifické lekce hudební výchovy). Při výuce pomáhají také zahraniční dobrovolníci, kteří kromě vnášení prvků cizího jazyka, přináší jiný multikulturní rozměr a umělecky nás obohacují.

Výuka předmětu se neomezuje na prostory třídy. V duchu principu „vycházení ven“ jsou zařazovány poznávací exkurze, výukové programy v partnerských organizacích, návštěvy galerií (spolupracujeme zejména s Galerií Josefa Jambora v Tišnově), muzea, koncertů, divadelních představení, knihovny, tvoření venku apod.

Na výuku ve škole navazují rozsáhlé možnosti zájmového a neformálního vzdělávání, které zabezpečuje škola ve spolupráci se zřizovatelem školy a rovněž ZUŠ Tišnov (ať ji v oblasti hraní na hudební nástroje, dramatického kroužku, zpívání a tanečního kroužku).

V souladu s principy pedagogiky Marie Montessori se snažíme vytvářet připravené prostředí. Zabezpečujeme žákům dostatek zajímavých a inspirativních uměleckých podnětů, žáci mají k dispozici různé výtvarné potřeby, materiály pro seznamování s výtvarnými technikami. K dispozici jsou také pomůcky na seznámení s hudební teorií, příruční knihovna s odbornou literaturou, zpěvníky a výukové publikace hry na různé hudební nástroje. Starší žáci mohou také využít zvukovou a výpočetní techniku.

Výchovné a vzdělávací strategie

Strategie pro 1. a 2. trojročí

Vzdělávací obor Hudební výchova

V rámci hudební oblasti je naším cílem předávat žákům základní hudební znalosti a dovednosti, přičemž se snažíme u nich vyvolat aktivní zájem o hudbu a inspirovat je k samostatným hudebním činnostem. Zaměřujeme se zejména na:

- vokální činnost – práce s hlasem, kultivace pěveckého i mluveného projevu
- instrumentální činnost – hra na hudební nástroje a jejich využití při reprodukci a produkci (žáci mají ve škole k dispozici klavír, ukulele, Orffův instrumentář a mohou si do školy přinášet vlastní hudební nástroje; všichni žáci si vyzkouší hraní na nástroje z Orffova instrumentáře, další nástroje dle individuálního zaměření a zájmu)
- hudebně pohybová činnost – ztvárnění hudby pohybem, tancem, gesty
- poslechová činnost – aktivní vnímání hudby, poznávání žánrů, stylů a podob

Hudební aktivity jsou většinou skupinové. Společně sdílené chvíle při zpěvu a prožívání hudby žáky spojuje a podporuje sounáležitost ke skupině.

Při vokálních činnostech se žáci učí pracovat s hlasem, rozvíjí svůj pěvecký potenciál. Při společném zpěvu využíváme jak doprovod hudebních nástrojů, tak reprodukované hudby. Žáci mají možnost spoluvybírat repertoár písní.

Hudba stimuluje pohyb, jak rytmický a kontrolovaný, tak i volný improvizovaný. Snažíme se žáky podpořit v jejich sebevyjádření tancem, když tato potřeba přirozeně vyvstane a zároveň nabízíme jednoduché taneční lekce.

Výuku propojujeme s komunitními akcemi školy (školní ples, slavnosti), kde mají žáci možnost prezentovat svoje dovednosti. Na dalších komunitních akcích školy a zřizovatele (tábor, expedice) je hudba přirozenou součástí (zpěvy u ohně a při práci, tanec). Žáci tak mají možnost vnímat hudbu jako přirozenou součást života a lidského sebevyjádření.

Vzdělávací obor Výtvarná výchova

Výtvarné činnosti se prolínají s jinými vzdělávacími obory, a to se všemi, které ve škole vyučujeme (např. umělecké znázornění témat LUSKu, umělecké ztvárnění literární díla, tvorba posterů/prezentací, výzdoba pracovních listů barevnými ornamenty, výtvarně zpracované geometrické designy – tzv. obrázky posvátné geometrie, tvorba vlastních knih z učiva z různých oblastí apod.).

Zároveň zařazujeme i čistě výtvarné lekce, na kterých se žáci seznamují s vlastnostmi použitých materiálů, barev a médií, představujeme jim jednotlivé techniky a umělecké aplikace.

Při lekcích předvádí průvodce (nebo starší zkušený spolužák) jednotlivé kroky práce, žáci postup následují s využitím své představivosti. Podporujeme je v tom, aby se navzájem inspirovali, ale zároveň se nebáli vytvářet si svůj vlastní styl a směr tvorby a rozvíjeli svoji kreativitu.

Průvodce (zejména v nižších trojročích) pracuje společně s žáky, věnuje svůj čas dokončení díla, aby žáci viděli výsledek a snažili se také dotáhnout svou práci do konce. Žáci práci věnují tolik času, kolik k dokončení potřebují, u různých žáků se čas práce a výsledné výstupy velmi liší. Součástí výuky je také sebehodnocení a prezentace vlastní práce.

Podporujeme žáky, aby prezentovali své umělecké znalosti či dovednosti spolužákům – mají možnost připravit workshopy, na kterých (za případné dopomoci průvodců) představují spolužákům různé umělecké metody a techniky (např. háčkování, děláni bambulek, různé výtvarné techniky apod.).

Součástí každé výtvarně zaměřené lekce je také technická část zaměřená na péči o pomůcky, které jsou při aktivitě používány (např. správná manipulace s výtvarnými potřebami, příprava a úklid). Toto vše vede žáky k samostatnosti při následné práci.

Strategie pro 3. trojročí

Část výstupů v rámci vzdělávací oblasti Umění a kultura se snažíme propojovat v rámci Epoch, které se prolínají výukou nejenom předmětu LUSK. Jedná se o výstupy kognitivnějšího charakteru – výstupy, kde se jedná spíše o interpretaci, porozumění vývoji, znalosti (např. propojení optiky s tvorbou vlastních fotografií a porozuměním fotochemickým procesům nebo téma využívání a zneužívání hudby např. v armádě, reklamě apod.).

Výstupy tvořivějšího charakteru jsou realizovány podle zájmu studentů v cíleně zaměřených blocích (zařazovaných pravidelně, nebo jako větší nárazové bloky v rámci pátečních aktivit, nebo specifických akcí – Adaptační pobyt, Škola v přírodě). Tam, kde je to možné, se snažíme i hudebně či výtvarně postihnout aktuální Epochu, případně téma.

Některé výstupy hudební i výtvarné výchovy se ovšem objevují i nezávisle na těchto tématech. Celkově ctíme velkou míru volitelnosti.

Chceme žákům především pomoci najít si k umění a kultuře svou vlastní cestu, docenit jejich význam pro život člověka, užít si radost z tvoření i z role diváků či posluchačů. Cílem je, aby každý žák rozuměl svým uměleckým inklinacím, co a proč je pro něj působivé, což chápeme i jako prostředek sebepoznání. Zároveň chceme prezentovat umělecké, intuitivní myšlení a vyjadřování jako stejně hodnotné a pravdivé jako myšlení racionální a analytické. Snažíme se žáky co nejvíce povzbudit i k vlastní tvorbě – nabízet různé nástroje uměleckého vyjádření a podporovat jejich kreativitu.

Žáci mají možnost spojit tvoření i s moderními audiovizuálními technologiemi (počítačová grafika, zvukové programy, animace, střih a úprava videí apod.) Spolupracujeme rovněž s místní Galerií Josefa Jambora a brněnskými galeriemi, kde žáci navštěvují různé tematické programy.

Pravidelně dáváme prostor místním zajímavým umělcům, které povzbuzujeme, aby si pro žáky připravili různé workshopy apod. Využíváme přítomnosti našich zahraničních dobrovolníků, který nám přirozeně vnáší multikulturní přístup.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Umělecké sebevyjádření 1.- 3. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Člověk a jeho svět		
HUDEBNÍ VÝCHOVA HV-3-1-01 zpívá v jednohlase HV-3-1-02 rytmičuje a melodizuje jednoduché texty	Vokální činnosti Správné dýchání a výslovnost Rozšiřování hlasového rozsahu Rozvoj hlavového tónu	Osobnostní a sociální výchova Rozvoj schopností poznávání

<p><i>HV-3-1-03 využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře</i> <i>HV-3-1-04 reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie</i> <i>HV-3-1-05 rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby</i> <i>HV-3-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální</i></p>	<p>Intonace, vokální improvizace Hlasová hygiena Rytmizace, melodizace (říkadla, jednoduché texty)</p> <p>Instrumentální činnosti Hra jednoduchých doprovodů na Orffovy nástroje Hra na ostatní hudební nástroje dle individuálního zaměření</p> <p>Hudebně pohybové činnosti Pohyb podle hudby na místě, vpřed i vzad Pohybové vyjádření vlastností tónů, tempa a emocionálního zážitku z hudby Pohybová improvizace s využitím jednoduchých tanečních kroků</p> <p>Poslechové činnosti Kvality tónů – délka, síla, barva, výška Hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální Lidský hlas a hudební nástroj Hudební styly a žánry (hudba vážná, lidová, umělá)</p>	<p>- cvičení uměleckého vnímání</p> <p>Kreativita - pružnost nápadů, originalita, dotahování nápadů do reality</p> <p>Seberegulace a sebeorganizace -sebehodnocení -dotahování vlastních tvůrčích projektů</p> <p>Mezilidské vztahy - empatie a pohled na svět očima druhého - respektování, podpora, pomoc</p> <p>Environmentální výchova - tvoření s přírodninami, vyrábění domácího papíru, tvoření z odpadového materiálu - vnímání „hudby“ přírody, hledání rytmu v přírodě</p>
<p>VÝTVARNÁ VÝCHOVA <i>VV-3-1-01 rozpoznává linie, tvary, objemy, barvy, objekty; porovnává je a třídí na základě zkušeností, vjemů, zážitků a představ</i> <i>VV-3-1-02 v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace</i> <i>VV-3-1-03 vnímá události různými smysly vyjadřuje je</i> <i>VV-3-1-04 interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svou dosavadní zkušeností</i> <i>VV-3-1-05 na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</i></p>	<p>Kresba – tužka, tuš, křída Kombinované techniky – tiskátka, koláž, dotváření, frontáž, dotváření a kombinace přírodních materiálů Práce s různými druhy papíru – stříhání, trhání, mačkání apod. Plastická a prostorová tvorba – spontánní hry s různými tvárnými materiály (hlína, plastelína, těsto) Malba – temperové a krycí vodové barvy, pastel Rozvíjení smyslové citlivosti Prvky vizuálně obrazného vyjádření Linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality – jejich jednoduché vztahy: podobnost, kontrast, rytmus Uspořádání objektů do celku Práce s materiálem: papír, textil, modelovací hmota, karton, sádra, vlna, plst, špejle aj. Práce s krycí vodovou barvou, temperami apod. Práce s přírodninami Prvky lidových tradic, svátky: Vánoce, Velikonoce</p> <p>Prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností</p>	

	Osobní postoj v komunikaci – jeho utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací	
--	--	--

Umělecké sebevyjádření 4.- 5. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Člověk a jeho svět		
<p>HUDEBNÍ VÝCHOVA <i>HV-5-1-01 zpívá v jednohlase či dvojhase v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti</i> <i>HV-5-1-02 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not</i> <i>HV-5-1-03 využívá jednoduché, hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní</i> <i>HV-5-1-04 rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby</i> <i>HV-5-1-05 vytváří jednoduché předehry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace</i> <i>HV-5-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků</i> <i>HV-5-1-07 ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace</i></p> <p>VÝTVARNÁ VÝCHOVA <i>VV-5-1-01 při vlastních tvůrčích činnostech užívá prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů</i> <i>VV-5-1-03 při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se zaměřuje na projevení vlastních zkušeností</i> <i>VV-5-1-04 nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě</i> <i>VV-5-1-05 osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě</i></p>	<p>Vokální činnosti Pěvecký a mluvní projev – pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu, dynamicky odlišný zpěv) Rozšiřování hlasového rozsahu Intonace, vokální improvizace Hlasová hygiena Hudební rytmus – realizace písní ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu Dvojhlas a vícehlas Hudební hry</p> <p>Instrumentální činnosti Hra na hudební nástroje – reprodukce motivu, témat, jednoduchých skladbiček s pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře a nástrojů dle individuálních dovedností žáků Rytmizace, melodizace a hudební improvizace</p> <p>Poslechové činnosti Kvality tónu: délka, síla, barva, výška Vztahy mezi tóny – souzvuk, akord Hudební výrazové prostředky – rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast a gradace, pohyb melodie (melodie vzestupná a sestupná), zvukomalba, metrické, rytmické, dynamické, harmonické změny Hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas a hudební nástroj Hudební styly a žánry Hudební formy Interpretace hudby</p> <p>Hudebně pohybové činnosti Taktování Pohybový doprovod znějící hudby</p>	<p>Osobnostní a sociální výchova Rozvoj schopností poznávání - cvičení uměleckého vnímání</p> <p>Kreativita - pružnost nápadů, originalita, dotahování nápadů do reality</p> <p>Kooperace a kompetice - spolupráce na uměleckých projektech</p> <p>Seberegulace a sebeorganizace -sebehodnocení -dotahování vlastních tvůrčích projektů</p> <p>Mezilidské vztahy - empatie a pohled na svět očima druhého - respektování, podpora, pomoc</p> <p>Environmentální výchova - tvoření s přírodninami, vyrábění domácího papíru, tvoření z odpadového materiálu - vnímání „hudby“ přírody, hledání rytmu v přírodě - tvoření v přírodě, landart</p>

<p><i>a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky</i> VV-5-1-06 porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace VV-5-1-07 nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</p>	<p>Pohybové vyjádření hudby – pantomima a pohybová improvizace s využitím tanečních kroků</p> <hr/> <p>Kresba: pero, dřívko, štětec, tužka, uhel, rudka apod. Malba: tempera, krycí barva, akvarel Práce s různými grafickými materiály Koláž – papír, textil apod. Mozaika – sádra, kamínky, kachličky apod. prvky lidové tvořivosti, řemesla landart</p> <p>Rozvíjení smyslové citlivosti Smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama</p>	<p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - evropské a světová umělecká díla - hudba jako univerzální jazyk - světová hudební tvorba</p> <p>Multikulturní výchova Kulturní diference - jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti - oceňování hodnoty různých kultur</p>
---	--	--

Umělecké sebevyjádření 6.- 9. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
HUDEBNÍ VÝCHOVA		
<p><i>HV-9-1-01 využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách</i> <i>HV-9-1-02 uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase</i> <i>HV-9-1-03 reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace</i> <i>HV-9-1-05 rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě</i> <i>HV-9-1-06 orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku</i> <i>HV-9-1-07 zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období</i> <i>HV-9-1-08 vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění</i></p>	<p>VOKÁLNÍ ČINNOSTI - Pěvecký a mluvním projev – rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena, vícehlasý a jednohlasý zpěv - intonace a vokální improvizace – improvizace jednoduchých hudebních forem - hudební rytmus – odhalování vzájemných souvislostí rytmu řeči a hudby, využívání rytmických zákonitostí při vokálním projevu - orientace v notovém záznamu vokální skladby – notový zápis jako opora při realizaci písně - rozvoj hudebního sluchu</p> <p>INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI - hra na hudební nástroje – nástrojová reprodukce melodií, hra a tvorba doprovodu s využitím nástrojů Orffova instrumentáře, nástrojová improvizace (jednoduché hudební formy) - záznam hudby – noty, notační programy a další způsoby záznamu hudby - vyjadřování hudebních i nehudebních představ a myšlenek pomocí hudebního nástroje – představy rytmické,</p>	<p>Osobnostní a sociální výchova Rozvoj schopností poznávání - cvičení uměleckého vnímání</p> <p>Kreativita - pružnost nápadů, originalita, dotahování nápadů do reality</p> <p>Kooperace a kompetice - spolupráce na uměleckých projektech</p> <p>Seberegulace a sebeorganizace -sebehodnocení -dotahování vlastních tvůrčích projektů</p> <p>Mezilidské vztahy - empatie a pohled na svět očima druhého - respektování, podpora, pomoc</p>

<p>VÝTVARNÁ VÝCHOVA VV-9-1-01 vybírá, vytváří a pojmenovává prvky vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahy pro získání osobitých výsledků VV-9-1-02 zaznamenává vizuální zkušenost, i zkušenosti získané ostatními smysly, zaznamenává podněty z představ a fantazie VV-9-1-03 zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace VV-9-1-04 vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření VV-9-1-05 rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku VV-9-1-06 interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků VV-9-1-08 ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření</p>	<p>melodické, tempové, dynamické, formální - tvorba doprovodů pro hudebně dramatické projevy</p> <p>HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI - pohybový doprovod znějící hudby – taktování, taneční kroky, vlastní pohybové ztvárnění - pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku hudebního díla – pantomima, improvizace - pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby – tempové, dynamické, rytmicko-metrické, harmonické - orientace v prostoru – rozvoj pohybové paměti, reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách</p> <p>POSLECHOVÉ ČINNOSTI - orientace v hudebním prostoru a analýza hudební skladby – postihování hudebně výrazových prostředků, významné sémantické prvky užití ve skladbě (zvukomalba, dušermalba, pohyb melodie, pravidelnost a nepravidelnost hudební formy) a jejich význam pro pochopení hudebního díla - hudební dílo a jeho autor – hudební skladba v kontextu s jinými hudebními i nehudebními díly, dobou vzniku, životem autora, vlastními zkušenostmi (inspirace, epigonství, kýč, módnost a modernost, stylová provázanost) - hudební styly a žánry – chápání jejich funkcí vzhledem k životu jedince i společnosti, kulturním tradicím a zvykům - interpretace znějící hudby – slovní charakterizování hudebního díla (slohové a stylové zařazení apod.), vytváření vlastních soudů a preferencí</p> <hr/> <p>vizuálně obrazné vyjádření, jeho prvky ve vztazích a uspořádání, linie, tvary, objemy, světlo, barva, textura uspořádání objektů do celků, lineární, světlostní a barevné vztahy, plasticita, zaznamenání časového průběhu vztahy vnímání zrakem a ostatními smysly,</p>	<p>Environmentální výchova - tvoření s přírodninami, vyrábění recyklovaných výrobků (přání, krabičky) domácího papíru, tvoření z odpadového materiálu - ekomóda, šití jednoduchých ekomodelů</p> <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - evropské a světová umělecká díla - hudba jako univerzální jazyk - světová hudební tvorba</p> <p>Multikulturní výchova Kulturní diference - jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti - oceňování hodnoty různých kultur</p>
---	--	--

	<p>reflexe ostatních uměleckých druhů a podnětů z okolí</p> <p>smyslové účinky obrazných vyjádření, kombinace a variace vlastní tvořivosti, podnětem je např. tiskovina, reklama</p> <p>prostředky pro vyjádření emocí, nálad, fantazie, představ i zkušenosti</p> <p>typy vizuálně obrazných vyjádření</p> <p>přístupy k obrazným vyjádřením</p> <p>zaujímání osobního postoje, nabývání komunikačního obsahu a jeho proměny</p> <p>zdůvodňování odlišností, hledání kritérií pro prvky osobité i převzaté, respektování záměru autora, veřejná prezentace, proměny obsahu v různých rovinách – historická, kulturní a sociální</p> <p>obrazové ukázky, sebeprezentace, návštěva galerie, Land-art, street-art</p>	
--	---	--

8.7 Tělesná a pohybová výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovaný předmět TĚLESNÁ A POHYBOVÁ VÝCHOVA odpovídá vzdělávací oblasti ČLOVĚK A ZDRAVÍ a zahrnuje v sobě vzdělávací obor TĚLESNÁ VÝCHOVA a některé tematické okruhy průřezových témat.

Tělesná výchova vede žáky především ke zdravému životnímu stylu. Základem je motivace žáků k pohybu jako běžné součásti každodenního života. Kromě toho jim tělesná výchova zprostředkovává i informace o zdravém stravování, spánkovém režimu a správné osobní hygieně.

Tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností, ale i k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha). Pohybové aktivity vedou ke zlepšování tělesné zdatnosti a ke správnému držení těla a celkové pohodě (fyzické i psychické). Základní hry a herní techniky zvyšují u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také rozvíjejí jejich prostorovou orientaci a schopnost rychlého rozhodování.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Celková hodinová dotace předmětu:

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
týdenní časová dotace	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

Dvě hodiny z týdenní časové dotace se realizují formou pravidelné týdenní nabídky pohybových aktivit a jedna hodina nepravidelně formou blokové výuky (v rámci pátečních programů a rovněž v rámci škol v přírodě). Především v rámci blokových a pobytových aktivit je také realizován vzdělávací obor Výchova ke zdraví.

Školy v přírodě realizujeme dvakrát ročně (zimní a letní). V prvním trojročí se v rámci zimní školy v přírodě věnujeme plavání (každé dítě ji tedy absolvuje 3x), ve druhém trojročí zimním sportům (především sjezdovým disciplínám a běžeckému lyžování), a ve třetím trojročí rozvíjíme obor Výchova ke zdraví a zimní turistiku.

Škola pro výuku využívá zejména veřejné hřiště za budovou školy, pronajatou tělocvičnu (sportovní halu v Předklášteří, tělocvičnu TJ Sokol), veřejné kluziště, veřejné bazény a venkovní přírodní prostory. Co nejvíce času trávíme venku, protože to považujeme nejpřirozenější prostor pro zdravý pohyb a zároveň tak ukazujeme žákům, že pohyb je spjatý s běžným životem.

Výchovné a vzdělávací strategie

Při výuce tělesné výchovy se snažíme přispívat k všeobecnému rozvoji žáků. Snažíme se žákům předat nadšení z pohybu, umožnit jim rozvíjet své pohybové schopnosti a dovednosti, podporovat odvahu k různým druhům pohybových činností (i netradičním).

Umožňujeme dětem věnovat se takovým pohybovým aktivitám, které jim vyhovují a které je baví. Předmět tělesná a pohybová výchova je proto z velké části organizován formou širší nabídky, ze které si žáci volí odpovídající množství pohybových aktivit dle vlastní preference (zároveň je stanoven minimální rozsah pohybových lekcí, které musí každý žák týdně absolvovat).

Součástí nabídky sportovních aktivit jsou běžné sportovní činnosti a hry (atletika, gymnastika, míčové hry), netradiční sportovní činnosti a hry (např. pohybové aktivity intuitivní pedagogiky), estetické sporty, které mohou propojovat pohybovou aktivitu a další formy uměleckého vyjádření (tanec, moderní gymnastika, cirkusová akrobacie), turistika, individuální cvičení propojující tělesná a duševní cvičení (jako třeba jóga), relaxační aktivity. Součástí cvičení je zpravidla také protažení před a po sportovní aktivitě.

Na výuku ve škole navazují rozsáhlé možnosti zájmového a neformálního vzdělávání, které zabezpečuje škola ve spolupráci se zřizovatelem školy (ať ji v oblasti tance a gymnastiky, bojových umění, fotbalu). V rámci expedičního klubu fungujícím pod zřizovatelským spolkem rodiny žáků pravidelně organizují vícedenní výpravy (turistické, cyklo apod.) a menší výlety.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Snažíme se uplatňovat obecní školní strategie pro rozvoj klíčových kompetencí, které máme v ZŠ ZaHRAda (uvedené v kapitole 3.2.2). Kromě obecných strategií v tomto předmětu uplatňujeme zejména následující:

- vedeme žáky k sportovnímu chování (snaze se zlepšovat, trénovat, chovat se fair play, dodržovat pravidla) a řešit sportovní spory a problémy čestnou formou
- vedeme žáky k objevování svého sportovního osobního optima a maxima (a jeho zlepšování), umožňujeme žákům zažít úspěch
- pohybové aktivity nabízíme žákům v takové podobě, aby nebyli stresováni porovnáváním a poměřováním svých výsledků s ostatními; sport je tak vnímán jako zábava a příjemná relaxace, nikoliv stres z porovnávání, kdo je lepší
- při kolektivních hrách průvodci nekladou důraz na soutěžení a na srovnávání výkonnosti mezi žáky, ale na spolupráci
- u individuálních pohybových aktivit vedeme děti k úsilí zdolávat překážky, k odvaze vyzkoušet nové či obtížné a porovnáváním osobních výsledků zvyšovat své výkony
- vedeme žáky ke zdravému sebehodnocení a přijímání/dávání zpětné vazby na výkony
- učíme žáky chovat se bezpečně, umět reagovat na v situacích úrazu, hrozícího nebezpečí
- vede žáky k zodpovědnosti za své zdraví jako důležité životní hodnoty
- učíme žáky reagovat na základní povely a pokyny a sami je vydávat, organizovat jednoduché pohybové soutěže, činnosti a jejich varianty
- navozujeme situace, které motivují žáky k týmové spolupráci, nutnosti stanovit taktiku hry
- umožňujeme žákům podílet se na přípravě vlastních sportovních akcí – plánovat, realizovat a hodnotit tyto akce
- učíme žáky vyjadřovat se přesně, konkrétně, jednoznačně a srozumitelně s možností využít názvosloví tělesné výchovy
- při kurzech a v hodinách TV zařazujeme prvky, které vedou žáky k vzájemné pomoci, nalaďování na druhé
- podporujeme možnost zapojení i neprůbojných a málo iniciativních žáků a rozvíjíme jejich schopnost zastávat různé role
- praktickými ukázkami a modelovými situacemi seznamujeme žáky s technikou první pomoci

Tělesná a pohybová výchova 1.- 3. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
<p><i>TV-3-1-01 spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti</i></p> <p><i>TV-3-1-02 zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení</i></p> <p><i>TV-3-1-03 spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích</i></p> <p><i>TV-3-1-04 uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy</i></p> <p><i>TV-3-1-05 reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci</i></p>	<p>Hlavní cíle vzdělávání v oboru Tělesná výchova pro první trojročí jsou:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vytvořit v žácích návyk cvičení a sportu, - osvojení zásad tréninku, protahování a relaxace, - naučit žáky plavat a potápět se, - vytvořit klima fair play, sportovního ducha a ohleduplnosti k ostatním - osvojení zásad zdravého životního stylu (vím, co je zdravé, a snažím se podle toho chovat). <p>Nabídku pohybových aktivit se snažíme nastavit dle skupiny dětí (jejich sportovních dovedností, zájmů), aktuálních možností (počasí, dostupnost sportovišť – např. ledových ploch).</p> <p>Žáci mají možnost vybírat si z konkrétních pohybových nabídek. Tyto se mohou měnit, ale v rámci prvního trojročí vždy zařazujeme: plavání, potápění, základní plav. styly; týmové kooperativní hry; základy atletických disciplín; základy gymnastických disciplín; míčové hry.</p>	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Sebepoznání</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznávání možností svého těla, odhad svých sil - aktivity/hry intuitivní pedagogiky <p>Psychohygieny</p> <ul style="list-style-type: none"> - relaxace <p>Kreativita</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvořivé pohybové činnosti (tanec) <p>Mezilidské vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> - péče o dobré vztahy <p>Kooperace a kompetice</p> <ul style="list-style-type: none"> - respektování, podpora, pomoc - rozvoj sociálních dovedností (podřízení se, vedení a organizování práce skupiny) - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace, pozitivní myšlení) <p>Hodnoty, postoje, praktická etika</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvíjení fair play a sportovních hodnot

Tělesná a pohybová výchova 4.- 5. ročník

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
<p><i>TV-5-1-01 podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti</i></p>	<p>Specifické cíle vzdělávání pro druhé trojročí jsou:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cvičím a sportuji samostatně i ve skupině, • trénuji, protahuji se, relaxuji, pracuji s únavou a reaguji na svoje tělo, 	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Sebepoznání</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznávání možností svého těla, odhad svých sil

<p><i>TV-5-1-02 zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením</i></p> <p><i>TV-5-1-03 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her</i></p> <p><i>TV-5-1-04 uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka</i></p> <p><i>TV-5-1-05 jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti</i></p> <p><i>TV-5-1-06 jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví</i></p> <p><i>TV-5-1-07 užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení</i></p> <p><i>TV-5-1-08 zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěže na úrovni třídy</i></p> <p><i>TV-5-1-09 změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky</i></p> <p><i>TV-5-1-10 orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zvládám bezpečně jízdu na kole a dopravní předpisy, • vyzkoušel jsem a zvládl na základní úrovni nejméně 2 zimní sporty dle vlastního zájmu (sjezdové lyžování, snowboarding, běžkování, bruslení) • chovám se ohleduplně k ostatním, ve hře hraji fair play, • vím o první pomoci, dovedu zasáhnout v případě malého zranění, dokážu přivolat pomoc • znám pravidla bezpečnosti při sportu, • umím zaznamenat výkony své i ostatních, • vím, co je zdravé, a snažím se podle toho chovat. <p>Těmto cílům odpovídá i nabídka konkrétních pohybových nabídek, které ale cíleně taxativně nevypisujeme, protože se mohou v rámci jednotlivých let měnit. Vždy ale zařazujeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jízdu na kole, včetně pravidel silničního provozu a péče o kolo, • zimní sporty (sjezdové lyžování, snowboarding, běžkování, bruslení) • první pomoc, zdravotědu, • týmové kooperativní hry, • atletiku, • gymnastiku, • míčové hry. 	<p>- aktivity/hry intuitivní pedagogiky</p> <p>Psychohygiena - relaxace</p> <p>Kreativita - tvořivé pohybové činnosti</p> <p>Mezilidské vztahy - péče o dobré vztahy</p> <p>Kooperace a kompetice - respektování, podpora, pomoc - rozvoj sociálních dovedností (podřízení se, vedení a organizování práce skupiny) - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace, pozitivní myšlení)</p> <p>Hodnoty, postoje, praktická etika - rozvíjení fair play a sportovních hodnot</p> <p>Environmentální výchova - cvičení v přírodě - výpravy, turistika</p> <p>Mezipředmětové vztahy: - MAT: zaznamenávání výsledků, porovnávání osobního zlepšení, procenta - LUSK: rychlost</p>
--	--	---

Tělesná a pohybová výchova 6.- 9. ročník

Vzdělávací obor Tělesná výchova

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
Činnosti ovlivňující zdraví		

<p>TV-9-1-01 aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem</p> <p>TV-9-1-02 usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program</p> <p>TV-9-1-03 samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly</p> <p>TV-9-1-04 odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší</p> <p>TV-9-1-05 uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost</p>	<ul style="list-style-type: none"> - umožňujeme žákům volbu sportovních aktivit z široké nabídky (6., 7.-9.) 7.-9. ročník - význam pohybu pro zdraví - rozvoj zdravotně orientované zdatnosti - zahřátí, rozcvičení, strečink, uzpůsobení konkrétní sportovní aktivitě - prevence a korekce jednostranného zatížení a svalových dysbalancí - hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech - látkové závislosti (podrobně v Minimálním preventivním programu) - speciální cvičení podporující korekce zdravotního oslabení 	<p>Osobnostní a sociální výchova</p> <p>Sebepoznání</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznávání možností svého těla, odhad svých sil - aktivity/hry intuitivní pedagogiky <p>Psychohygiena</p> <ul style="list-style-type: none"> - relaxace <p>Kreativita</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvořivé pohybové činnosti <p>Mezilidské vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> - péče o dobré vztahy
<p>Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností</p>		
<p>TV-9-2-01 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech</p> <p>TV-9-2-02 posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - reflexe, formy tréningu - možnost volby sportovní činnosti, participace na pravidlech, zadání činnosti 	<p>Kooperace a kompetice</p> <ul style="list-style-type: none"> - respektování, podpora, pomoc - rozvoj sociálních dovedností (podřízení se, vedení a organizování práce skupiny) - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace, pozitivní myšlení)
<p>Činnosti ovlivňující pohybové učení</p>		
<p>TV-9-3-01 užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu</p> <p>TV-9-3-02 naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu</p> <p>TV-9-3-03 dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji</p> <p>TV-9-3-04 rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora</p> <p>TV-9-3-05 sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí</p> <p>TV-9-3-06 zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sportovní terminologie česká i mezinárodní (zejména anglická) - historie sportu, „hrdinské příběhy“ - taktika, čas na domlouvání, reflexní kruhy - pravidla her a sportů - evidence výkonů, projekt <p>- „going out“ – žáci se pravidelně účastní a organizují venkovní akce (expedice, výlety do přírody, sportovní akce)</p>	<p>Mezipředmětové vazby:</p> <p>ICT: projekt na evidenci výkonů, tabulkový procesor, prezentace</p> <p>AJ: sportovní terminologie, zapojení zahraničních pracovníků do sportovních činností</p> <p>LUSK: sportování v přírodě propojené s její poznáváním</p>

<p>na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže TV-9-3-07 zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci</p>		
---	--	--

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezové témata
<p>VZ-9-1-01 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě VZ-9-1-02 vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví VZ-9-1-03 vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví VZ-9-1-04 posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví VZ-9-1-05 usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví VZ-9-1-06 vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí VZ-9-1-07 dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky VZ-9-1-08 uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc VZ-9-1-09 projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce VZ-9-1-10 samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu,</p>	<p>Vzdělávací obor „Výchova ke zdraví“, je postaven především na základních výchovných a vzdělávacích strategiích školy. Již od začátku školní docházky jsou žáci vedeni k sebereflexi i vyžadování zpětné vazby od ostatních. Mají možnost vyjadřovat svoje emoce i se podílet na tvorbě pravidel chování na třídních a komunitních kruzích, školním sněmu nebo specificky zaměřených akcích. Žáci jsou také od nejnižších ročníků v rámci výuky vedeni k přípravě pokrmů s důrazem na původ potravin, jejich dopad na zdraví člověka i životní prostředí.</p> <p>V rámci MPP probíhá bloková výuka na téma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sebezpoznání, sebereflexe, relaxace, (OSV – Sebezpoznání a sebezpojetí, Psychohygiena) - kooperativní chování, (OSV – Poznávání lidí, Mezilidské vztahy) - komunikace a manipulace, (OSV – Komunikace) - šikana, - látkové i nelátkové závislosti, - rizika on-line prostředí, - infekční a civilizační choroby v moderním světě, - prevence úrazů, - první pomoc. <p>Specificky ve třetím trojročí v rámci TPV probíhá bloková výuka nebo výjezdy odděleně podle pohlaví, kde se kromě dalších (většinou sportovních) aktivit věnujeme také problematice tělesných změn v tomto období a vztahům s druhým pohlavím.</p>	<p>Mediální výchova Mediální obraz zdravého štíhlého těla</p>

<p><i>překonávání únavy a předcházení stresovým situacím</i></p> <p><i>VZ-9-1-11 respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví</i></p> <p><i>VZ-9-1-12 respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování</i></p> <p><i>VZ-9-1-13 uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým</i></p> <p><i>VZ-9-1-14 vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresí</i></p> <p><i>VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc</i></p> <p><i>VZ-9-1-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí</i></p>	<p>V rámci blokové výuky jsou využívány metody zážitkové pedagogiky, modelové situace, prvky LARP apod..</p>	
--	--	--

9. Hodnocení výsledků vzdělávání žáků

Základní pravidla pro hodnocení chování a výsledků vzdělávání žáků vychází ze základních Montessori principů při hodnocení, které obohacujeme metodami formativního hodnocení. Pravidla hodnocení jsou podrobně popsána ve Školním řádu.

Cílem hodnocení je nacházení cesty pro co nejefektivnější učení. Hodnocení má poskytnout žákovi zpětnou vazbu ohledně zvládnutí učiva, klíčových kompetencí, chování a možnostech zlepšení. Soustředí se na individuální pokrok žáka a naplnění předem stanovených požadavků.

9.1 Zásady hodnocení v ZŠ ZaHRAda

- Dbáme na to, aby žáci dostávali pravidelně a průběžně zpětnou vazbu na svoji činnost (v podobě hodnocení). Hodnocení věnujeme takovou důležitost, která odpovídá rozsahu činnosti a věku/potřebám žáka. Vhodně formulované a podané hodnocení vnímáme jako jeden z nástrojů podporující motivaci žáka k dalšímu učení.
- Hodnocení probíhá vždy v respektující atmosféře. Průvodci přistupují k hodnocení objektivně, s přiměřenou náročností a pedagogickým taktem vůči žákům.
- Na hodnocení se nepodílí jen průvodce, ale vedeme žáky k sebehodnocení a rovněž dávání/přijímání zpětné vazby od spolužáků (vrstevnické hodnocení).
- Pracujeme na tom, aby žáci nebyli závislí na hodnocení druhého při posuzování vlastní práce a pocit uspokojení hledali v primárně tom, že sami mají radost z odvedené práce a v ní hledali i svoji vnitřní motivaci.
- Pracujeme se **stezkami ZaHRAdou**, které dětem slouží jako přehled toho, kde se v učení nachází a kam mohou směřovat. Snažíme se, aby při zaznamenávání učebního pokroku docházelo primárně k sebehodnocení žáků (v součinnosti s průvodcem). Chceme tak předávat žákům co nejvíce odpovědnosti za své učení.
- Cílem hodnocení není srovnávat s ostatními, podporovat soutěživost, či hodnotit osobnost žáka.
- V hodnocení se zaměřujeme primárně na posílení silných stránek žáků a jejich sebedůvěry.
- Nevyzdvihujeme chyby a neúspěchy. V souladu s principy školy chápeme chybu jako nezbytný, přirozený projev v procesu učení, jako užitečnou součást řešení problémů a bohatý zdroj nových poznatků. V hodnocení se nesoustředíme na chyby, průvodce je zpravidla neopravuje, ale pracuje s nimi (více v kapitole 3.2.1 PRINCIPY ZAHRADY).
- Snažíme se, aby co nejvíce materiálu k procvičení mělo současně vypracované správné řešení a žák měl tak možnost si správnost zkontrolovat sám; a mohl vyhodnocovat své potřeby k dalšímu posunu a samostatně se k potřebám v učení vztahovat.
- Hodnocení se soustředí na individuální pokrok žáka a naplnění předem stanovených požadavků. Jako referenční rámec proto používáme buď:
  1. předem stanovené cíle a kritéria nebo
  2. individuální vztahové normy (self-reference assessment) – v rámci přijatých cílů učení srovnáváme s výkonem, který žák odvedl v minulosti (nebo jejich kombinaci).
- Snažíme se zapojovat žáky do procesu tvorby kritérií hodnocení.
- Zpětná vazba se zaměřuje nejenom na výsledek učení (práce), ale i jeho průběh a případně chování. Žák by měl dostat užitečnou informaci o aktuálním stavu jeho kompetencí, vědomostí a dovedností (kde se momentálně nachází) a také co má dělat, aby se dále rozvíjel.
- Ve všech ročnících využíváme formu **slovního hodnocení** (ve vyšších trojročích můžeme kombinovat s klasifikací). Při slovním hodnocení klademe důraz na vhodnou a výstižnou

formulaci (jednoznačnost, srozumitelnost), věcnost (používáme popisnou formu bez subjektivních formulací) a dáváme přednost pozitivnímu vyjádření.

- Kromě průběžného formativního hodnocení využíváme i sumativní hodnocení při uzavírání vzdělávacích celků, projektové výuky, předávání vysvědčení apod.
- Forma sumativního hodnocení má na škole různou podobu – využíváme slovní hodnocení, grafické obrázkové znázornění v nižších trojročích; body, procenta a klasifikace ve vyšších trojročích (např. při hodnocení testů a určitých výstupů). Ve vyšších trojročích využíváme různé způsoby klasifikace s cílem, aby žáci porozuměli i tomuto typu hodnocení.
- Žáci mají možnost dobrovolně se účastnit celorepublikových srovnávacích testů (např. KALIBRO, SCIO) a procvičit si „testovací“ situace vytvořené jiným subjektem, než je škola.

9.2 Způsoby poskytování hodnocení

Průběžné hodnocení:

- a) průběžné ústní hodnocení během jednotlivých činností žáka jako motivační složka a zpětná vazba na konci dané činnosti (od průvodce, případně i od spolužáků)
- b) hodnocení práce ve skupině/projektové práce po jejím ukončení (od průvodce i spolužáků)
- c) při zaznamenávání do ZaHRAdní stezky, kde žák zaznamenává své učební pokroky
- d) individuální rozhovory průvodce s žákem podle potřeby
- e) pravidelné *osobní pohovory* žáka a průvodce, v rámci kterých plánují a vyhodnocují práci
- f) sebehodnocení žáků – je zařazováno do procesu vzdělávání průběžně, přiměřeně věku žáků (v písemné i ústní formě)

Souhrnná hodnocení:

- g) **tripartity** – Jedná se o setkání průvodce–žáka–zákonného zástupce, kde žák představuje a reflektuje svoji práci za uplynulé období, všichni společně zhodnotí přístup k práci, dosažené výsledky, mapují se překážky v učení, hledají se způsoby, jak překážky překonat, plánují se vzdělávací cíle na další období a hledají se možnosti k posílení vnitřní motivace žáka. Probíhají dvakrát do roka (vždy v období čtvrtroky, v případě potřeby mohou být i častěji).
- h) **Vysvědčení a hodnocení chování** – Celkové hodnocení výsledků a chování žáka (pololetní a závěrečné vysvědčení) má formu slovního hodnocení, ve třetím trojročí může být kombinováno se známkami. Je adresné a průvodce se v něm obrací přímo na žáka. Popisuje konkrétní úroveň kvality zvládnutí jednotlivých oblastí vzdělávání (předmětů) a míru naplnění očekávaných výstupů a klíčových kompetencí formulovaných ve školním vzdělávacím programu s ohledem na individuální předpoklady žáka. Zahrnuje i hodnocení chování žáka (dodržování pravidel, přístup k učení a plnění zadaných povinností, zájem o učení). Zaměřuje se na pokroky žáka, přičemž vychází z porovnání aktuální dosažené úrovně vzdělávání s předchozími výsledky. Podněcuje žáka k dalšímu rozvoji, ukazuje další cestu.
Poznámka: Slovní hodnocení se na známky převádí na vyžádání školy, na kterou žák přestupuje. Převod slovního hodnocení na klasifikační stupeň je realizován na základě Pravidel pro hodnocení výsledku vzdělávání žáků, který je součástí školního řádu.

Důležitým faktem je, že podklady pro hodnocení shromažďuje průvodce v průběhu celého roku především následujícími metodami a formami:

- soustavné pozorování žáka při jeho individuální i skupinové práci v reálných situacích (o kterém si dělá průběžné záznamy)
- dialog s žákem
- analýza výsledků činnosti žáka, jeho portfolia, jeho ZaHRAdní stezky
- konzultace s ostatními průvodci

Snažíme se o vytváření bezpečného, podporujícího prostředí, proto hodnocení nikdy nepoužíváme jako hrozbu a neděláme nárazové zkoušení jako základ pro hodnocení. Průběžně získávané podklady mají pro žáka tu výhodu, že odpadá prvek stresu a nervozity a tím nedochází ke zkreslení skutečně dosažených výsledků.

Průvodce při hodnocení žáka přihlíží:

- ke školní práci – připravenosti, aktivnímu zapojení, zájmu o učení a projevení se ve škole
- k aktuální dosažené úrovni klíčových kompetencí žáka
- k měřitelným výsledkům učení
- k domácí, mimoškolní přípravě a její prezentaci ve škole
- ke stavu a vedení portfolia

O výsledcích žáka jsou kromě něho samotného informováni i jeho zákonní zástupci, a to prostřednictvím tripartit a vysvědčení. Zákonní zástupci mohou mimo tyto formy kontaktu kdykoliv požádat průvodce o konzultaci ohledně vzdělávání žáka.

9.3 Kritéria hodnocení žáků

Východiska a záměry našeho vzdělávacího programu se projevují i ve výběru hlavních kritérií, podle nichž posuzujeme, jak ve škole žáci pracují a jakých výsledků dosahují. Odráží se v nich to, k čemu chce škola žáky vést, jaké vědomosti, dovednosti a kompetence mají ve vyučování získávat a jaké vlastnosti se mají u nich vytvářet a upevňovat.

Základem kritériálního hodnocení je, že před prací dopředu popíšeme očekávaný výkon. Tím dáváme žákům možnost lépe se na splnění úkolu připravit. Ti kreativní znají limity, ve kterých se mají pohybovat (co se potřebují naučit), ti, kteří potřebují jasné vodítko, ho dostanou. Kritéria a indikátory tvoří (pro jednotlivé úkoly/činnosti) průvodce, optimálně ve spolupráci se žáky. Snažíme se tak zvyšovat jejich motivaci a přebírání odpovědnosti za své vzdělávání.

Při pozorování žáků a jejich hodnocení se zaměřujeme na široké spektrum projevů žáků v oblasti poznávací, činnostní a hodnotové. Proto jsme vyčlenili následující obecná kritéria:

- **v jaké míře a kvalitě si žák osvojuje poznatky, dovednosti a zručnosti** dané povahou jednotlivých vyučovacích předmětů a hodnocených činností (jak pevně si osvojuje poznatky důležité pro sledování a pochopení dalšího učiva, jak rozumí učivu, jak chápe smysl učiva a vnímá souvislosti) a zda projevuje zájem o obohacování svých vědomostí a dovedností;
- **jak dovede žák používat získané vědomosti a dovednosti** při řešení úkolů (slovních i písemných), při řešení poznávacích a praktických situací a problémů, jak dovede osvojené a získané vědomosti, dovednosti a postupy demonstrovat na příkladech a aplikovat v podmínkách běžného života;
- **jak žák ovládá základní komunikační prostředky**, které mu umožňují užívat a uplatňovat získané vědomosti a dorozumívat se ve škole i mimo školu (jak umí naslouchat, jak umí srozumitelně, souvisle a věcně se vyjadřovat, klást otázky, formulovat výstižně a v logickém sledu své myšlenky, zapojovat se do rozhovoru), na jaké úrovni je jeho písemný projev, jakou má slovní zásobu a jak s ní dovede pracovat v jednotlivých předmětech, jak dovede vyprávět, sdělovat své zkušenosti, zážitky, vysvětlovat své názory a pracovní postupy;
- **jak se u žáka projevují rysy samostatného a kritického myšlení** – jak chápe souvislosti věcí, faktů, jevů a procesů, jak dovede třídít, rozlišovat podstatné od nepodstatného, hledat příčiny

a následky, jak dovede zdůvodňovat, vyvozovat jednoduché závěry a zobecnění, zda si tvoří o věcech a jevech samostatný úsudek a zda dovede tento úsudek opřít o argumenty;

- **jak ovládá důležité učební postupy a způsoby samostatné práce** – jak dovede pracovat s učebními materiály, pracovními sešity a listy, s atlasy, tabulkami, slovníky, jak dovede vyhledávat informace v různých zdrojích a jednoduchým způsobem je zpracovávat, zda a jak dovede zhotovovat různé nákresy, schémata, grafy, přehledy;
- **jak je žák schopen organizovat a dokončovat svoji práci** – jak dovede systematicky pracovat a dokončit svoji práci vzhledem ke stanovenému cíli a termínu; jak si dokáže organizovat vlastní práci, zkontrolovat/zhodnotit její výsledky svojí práce a dotáhnout do optimálního stavu;
- **jak žák dokáže spolupracovat** – jestli se aktivně zapojuje do společné práce, jakým způsobem dokáže týmově spolupracovat ve skupině, jak v ní komunikuje, jak přistupuje k rolím a pravidlům, jak se podílí na vytváření příjemné atmosféry v týmu, jaké tvoří mezilidské vztahy v skupině, jestli je ochoten poskytnout/přijmout pomoc druhých, jak respektuje další členy skupiny
- **jak je žák schopný dodržovat dohodnutá pravidla** – rozpozná a pochopí nastalé situace a je schopný o nich kriticky uvažovat, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu; činí uvážlivá rozhodnutí a je schopen je obhájit, případně přiznat chybu; uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí;
- **jak žák chápe a s jakým porozuměním přijímá mravní a občanské hodnoty**, s kterými se setkává v průběhu svého vzdělávání a které jsou významné pro jeho rozhodování a jednání v dalším životě – jak si žák utváří kritéria k rozeznávání dobrých a špatných názorů, postojů a činů lidí; v jaké míře je otevřený a vnímavý k hodnotám společenství; jak přistupuje ke svému zdraví; jak respektuje přírodu a životnímu prostředí.

9.4 Hodnocení žáků se specifickými vzdělávacími potřebami

Při hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se přihlíží k povaze obtíží nebo znevýhodnění, respektují se doporučení psychologických poraden a volí se přiměřené způsoby získávání podkladů (které odpovídají schopnostem žáků a na něž nemají specifické potřeby žáků negativní vliv). Hodnocení vychází ze znalosti charakteru obtíží a jejich omezení, hodnocení je motivační a zaměřuje se na to, co žák zvládl.

9.5 Hodnocení žáků s individuálním vzděláváním a žáků s vysokou absencí

V případě, že má žák povolené individuální vzdělávání podle § 41 školského zákona (je na tzv. domácím vzdělávání) nebo dosáhl v průběhu pololetí vysoké absence (nad 30%), získává průvodce podklady pro hodnocení tohoto žáka na základě:

- intenzivní tripartitní hodnocení
- předložené portfolia žáka